

MAGYAR POSTA

MEGJELENIK ÉVENKINT TIZSZER SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ 1. KER., KRISZTINA-KÖRUT 12. SZAM
MŰSZAKI MELLÉKLETTEL 12 PENGŐ BUDAI POSTAPALOTA VI. EM. 607.

TELEFON: AUT. 50—5—97. — MŰSZAKI ÜGYEKBEN 88—2—82.

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG MEGBIZASÁBÓL
A M. KIR. POSTA JOGASZ- ÉS MÉRNÖK TISZTVISELŐI ORSZAGOS EGYESULETENEK
SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁGA.

FŐSZERKESZTŐ: DR. ALKÉR SÁNDOR M. KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. NAGY SÁNDOR
M. KIR. POSTATANÁCSOS.

TARSSZERKESZTŐ:

PETAINEK JÓZSEF
M. KIR. POSTAFŐMÉRNÖK.

Nemzetközi utazási postacsekk.

Irta: Dr. FORSTER KÁROLY, m. kir. postatanácsos.

Chèque postal international de voyage. Par le docteur Charles de Forster, Conseiller des Postes. L'auteur rend compte de la conférence de Berlin où les délégués de onze Administrations postales ont délibéré sur l'introduction d'un nouveau service postal dit „chèque postal international de voyage”. L'émission des chèques se fera en franc or et ils seront échangés par les bureaux de poste des pays contractants, fait qui leur assure un grand avantage sur les chèques de voyage débités en dollar, livre sterling, etc. mis en circulation actuellement par quelques banques.

A német és a svájci postaigazgatás pár évvel ezelőtt utazási postacsekket rendszeresített. E szolgáltatnak célja az volt, hogy az utasok ne legyenek kénytelenek útközben nagyobb összegű készpénzt maguknál tartani. A postahivataloknál megvásárolható csekkfüzetekben levő csekket ugyanis az ország összes postahivatalai a rendes hivatalos órák alatt készpénzre beváltják. A szolgálat úgy Németországban, mint Svájcban csak a belföldi forgalomban van rendszeresítve. A közönség az utazási postacsekket mindkét államban rövid idő alatt megkedvelte. Svájcban az angol és az amerikai utasok is igen szívesen igénybeveszik a csekket, úgyhogy a háromnyelvű Svájc jónak látta a csekket — a hivatalos német, francia és olasz szövegen kívül — angol fordítással is ellátni.

A belföldi szolgálatban elért kedvező eredmény alapján a német postaigazgatás a folyó év elején — amikor még a nagy európai, sőt világpénzügyi krízis előjelei nem mutatkoztak — azzal a javaslattal járult néhány európai postaigazgatáshoz, hogy ezt a jól bevált szolgálatot tegyék — egyelőre szűkebb körben — nemzetközivé. E célból konferenciára hívta meg Ausztria, Csehszlovákia, Dánország, Danzig, Hollandia, Magyarország, Norvégia, Saár-terület, Svájc és Svédország postaigazgatásait. Az igazgatások a konferenciára szóló meghívást elfogadták és a konferencia folyó évi április hó folyamán Berlinben ült össze. A magyar postaigazgatás nevében a tárgyalásokon e sorok írója vett részt. Az értekezletről az alábbiakban óhajtom lapunk olvasóit tájékoztatni.

Az utazási csekkeknek előnyét a nemzetközi forgalomban a magyar közönség is ismeri, mert egyes külföldi nagybankok már régóta adnak ki dollárra, font sterlingre stb. szóló utazási csekkeket, amelyeket részben a velük összeköttetésben levő bankok, részben azonban a többi nagybankok is beváltanak. Ennek a bankok által kibocsátott utazási csekkeknek az a hátránya, hogy azokat csak bankokban és pedig azok szűkre korlátozott üzleti óráiban lehet beváltani. Ha tehát ilyen csekkeket a reggeltől estig nyitva levő és az ország egész területét behálózó postahivataloknál lehetne beváltani, az utazási csekkek előnyei megsokszorozódnának.

A postának van egy másik nagy előnye is. Az 1920-ban tartott madridi egyetemes postakongresszus óta van egy — igaz, hogy elméleti — nemzetközi postapénz: az aranyfrank. A postaintézményeknek nem kell tehát a nemzetek érzékenysége miatt azon törni a fejüket, hogy dollárban, fontban, svájci — ma esetleg francia — frankban állítsák-e ki a csekkeket. Rendelkezésükre áll a postai aranyfrank. Ez alatt a nemzetközi postaszerződés értelmében olyan eszmei pénzt kell érteni, amelynek súlya 10/31 gramm, finomsága pedig 0.900. Egy aranyfrank tehát $9/31 = 0.29032$ finom aranyat tartalmaz. (A magyar aranypengő alatt a 4.560/1931. számú kormányrendelet értelmében 0.26315178 gramm finom aranyat kell érteni.)

A konferencián résztvevő delegátusok, miután a nemzetközi utazási postacsekkszolgálat bevezetése mellett egyértelműleg állást foglaltak, vita nélkül elfogadták azt a javaslatot, hogy a kiadásra kerülő csekkeket postai aranyfrankra szóljanak.

Az aranyfranknak a csekket kibocsátó, illetőleg beváltó ország pénzére való átszámítására vonatkozóan a következő alapelvek szűrődtek le. A csekkeket vásárló közönség nagy előnyt talál abban, ha előre pontosan tudja, milyen állandó összeget kap a csekkekért az egyes résztvevő államokban. Minthogy pedig az egyes államok pénzének aranyértékét az egyes államok törvényhozása pontosan meghatározza, nincs semmi akadálya annak, hogy az igazgatások a beváltási árfolyamot előre állapítsák meg és azt kis szelvény alakjában a csekkefüzethez mellékeljék.

Az aranyfranknak a konferencián résztvevő államok pénzében kiszámított pontos egyenértéke a következő:

1000 aranyfrank pontos értéke:

Ausztriában	1.371'365	osztrák schilling
Csehszlovákiában	6.514'657	csehszlovák korona
Dánországban	720'046	dán korona
Danzigban	991'277	danzigi forint
Hollandiában	480'030	holland forint
Magyarországban	1.103'265	pengő
Németországban	810'044	birodalmi márka
Norvégiában	720'046	norvég korona
Saar-területen	4.926'108	francia frank
Svájcban	1.000'000	svájci frank
Svédországban	720'046	svéd korona

Az egyes igazgatások tehát a fenti táblázatnak megfelelően bizonyos gyakorlati szempontból szükséges egész kis kikerekítésekkel előre megállapíthatják, hogy a csekkfüzetekben levő csekket minő árfolyamon váltják be. Minthogy pedig a leszámolás, mint alább látni fogjuk, az egyes igazgatások között hetenkint az aranyparitás alapján történik, az igazgatásokat — egész rendkívüli időket nem számítva, amikor a szolgálatot úgyszólván felfüggesztik — érdemleges hátrány nem érheti.

A csekket kibocsátó igazgatás kockázata már hosszabb, t. i. tart a csekk érvényességének lejártáig. Minthogy pedig a gyakorlati élet megkívánja, hogy a csekk legalább 3 hónapig legyenek érvényben, gondoskodni kellett, hogy a kibocsátó igazgatás kockázata ellensúlyozva legyen. Ez akképpen történik, hogy a csekkfüzetek eladási árát a kibocsátó igazgatás önállóan határozza meg. Joga van tehát az aranyfrankot felárral számítani. Magától értetődik, hogy túlnagy felár elriasztólag hat, mert akkor a közönség inkább valutát vesz és vállalja a pénz elveszésének veszélyét és az esetleges többszöri pénzváltással járó veszteséget.

Vitatható, vajjon a csekk fix összegre szóljanak-e, vagy azokat bizonyos legmagasabb összegben belül bármely összegre lehessen kiállítani. Németországban az egyes csekket a csekkfüzet értékén belül 25-tel osztható összegekre a csekkfüzet tulajdonosa állítja ki. Ennek ellenőrzésére a csekkfüzetbe külön ellenőrzési lap van, amely 25 márkát jelentő kockákra oszlik. Belőle a postatisztviselő annyi kockát vág le, ahányszor 25 a beváltott csekk értékében foglaltatik, tehát pl. 100 márka után 4-et. Ennek az is a nagy előnye, hogy a csekkfüzeteket 1000 márka értékig bármely 25-el osztható számra lehet kiállítani, pl. 650 márkára. A svájci igazgatás ellenben fix összegű csekklapokból álló csekkfüzeteket állít ki. Egyszerűség kedvéért a berlini konferencia is ez utóbbi megoldást fogadta el. Kétféle csekket fognak kiállítani, úgymint 50 és 100 aranyfrank értékűeket. Egy-egy csekkfüzetben 10 drb. csekk van és így a csekkfüzetek értéke 500, illetőleg 1000 aranyfrank lesz.

Magától értetődik, hogy az igazgatások az esetleges csekkhamisítások következtében bizonyos kockázatot vállalnak. Ennek egyik hatékony ellensúlyozására a csekkfüzeteket úgy kell előállítani, hogy azoknak meghamisítása éppoly nehéz legyen, mint a hamis bankjegyek előállítása. Szükséges továbbá, hogy a csekket egy és ugyanazon nyomda állítsa elő, tökéletesen egyenlő minőségű és vízjelű papíron, teljesen ugyanazon betűkkel, rajzzal, dombornyomású szárazbélyegzővel, stb. Minthogy pedig a konferencián résztvevő államok közül nagyságánál fogva előreláthatólag Németország fogja a legtöbb utazási csekket kibocsátani, a konferencia azt javasolta, hogy a csekk előállításával a német birodalmi bank nyomdáját bízzák meg.

A kibocsátandó csekkfüzet leírása a következő: Az 500 aranyfrankos csekkfüzet színe vörös, az 1000 frankosé szürke. A csekkfüzetben levő 10—10 csekklapot víznyomásos papíron állítják elő és pedig ugyanolyan színben, mint a borítékíveket. A csekklap alapja hurokvonalakkal (guilloche) van díszítve — úgymint a bankjegyeké —

és a középben egy sisakos Mercur-fő látható. A csekk érvényességének ellenőrzésére két dombornyomású szárazbélyegző szolgál. Mindkettő szintén sisakos Mercur-főt ábrázol. (A postáknak nincs nemzetközi címerük, ezért választották — mintegy a posta és a kereskedelem közt levő nagy kapcsolatot jelképezve — a Mercur-főt.) A kisebbalakú szárazbélyegző az egyes csekklapok felső részén van elhelyezve, a nagyobbalakú pedig a borítékív első oldalának jobb alsó részén. A csekklapokat a kiselakú bélyegzőlenyomattal már a bankjegynyomda látja el. A nagyalakút ellenben a kibocsátó igazgatás nyomja a csekkfüzet borítékára akkor, amikor az tényleges kiadásra kerül. Mindkét bélyegzőlenyomaton a Mercur-fő körül a kibocsátó ország neve olvasható. Fontos kelleke továbbá a csekknek az érvényességi határidő, amelyet perforációs géppel — úgymint a vasúti jegyfüzeteknél — a kibocsátás alkalmával nyomnak rá.

Az előbbiekből látható, hogy a csekkfüzetek kiadása bizonyos különleges gépi berendezést igényel és így azzal kisebb államokban csak egy, nagyobb államokban esetleg néhány központi helyet lehet megbízni. Magától értetődően, ha több helyet bíznak meg a kiadásal, azoknak külön-külön, sorszámmal ellátott szárazbélyegzőt kell a rendelkezésükre bocsátani. Kétségtelenül előnyösebb volna, ha a közönség bármely postahivatalnál azonnal megkaphatná a csekkfüzeteket. Ezt azonban csak akkor lehetne megvalósítani, ha minden hivatal ellátnának a meglehetősen drága szárazbélyegzővel és perforálógéppel. Ekkora költséget azonban a posta nem vállalhat magára, sőt a kisebb hivatalokat nem is lehetne megbízni azzal, hogy a csekkfüzeteket ők állítsák ki, mert ez, — az idegen nyelv tudásától eltekintve — nagyobb szakértelmet igényel. A csekkfüzetek eladása tehát úgy fog történni, hogy a közönség az ezzel megbízott postahivataloknál bejelenti a vásárlási szándékát. A hivatal feljegyzi a szükséges személyi adatokat és a nyomtatványt beküldi a csekkfüzetet kiállító központi hivatalnak. Ez a füzetet haladéktalanul kiállítja és forduló postával megküldi a postahivatalnak, amely a féltől beszedi a csekkfüzet ellenértékét és neki a füzetet átadja.

A csekkek beváltása a szerződő országok postahivatalainál történik. Kénytelenek voltunk itt is ragaszkodni ahhoz, hogy az egyes igazgatások a beváltással ne az összes hivatalokat legyenek kötelesek megbízni. Ez túlnagy kockázatot jelentene a postára. Mindenesetre szükséges lesz azonban, hogy ne csak minden kincstári hivatalnál, hanem lehetőleg minden olyan postamesteri hivatalnál is be lehessen váltani a csekkeket, ahol számottevő idegenforgalom van.

A csekkek beváltását bizonyos óvintézkedésekhez kellett kötni. Tekintettel arra, hogy ma minden külföldre utazó útlevelet visz magával, a csekk beváltásához az útlevél megkívánása nem látszott akadályosnak. Az útlevéllel egyébként egyenértékűnek tekintik a postai igazolójegyet is. Az ellenőrzés további eszköze, a csekkfüzet aláírása. A csekkfüzet tulajdonosa ugyanis a csekk megvételekor köteles a borítékív első oldalán az erre szolgáló helyen nevét aláírni. A csekkbeváltásakor a beváltani szándékolt csekket a postatisztviselő előtt szintén alá kell írni. Az utóbbinak tehát módjában van a két aláírást összehasonlítani. Ha a beváltó hivatalnak egyébként aggályai vannak,

táviratilag fordul a csekket kibocsátó hivatalhoz a kérdés tisztázása végett.

A beváltott csekket a postaalkalmazott színes írónnal keresztvonással érvényteleníti. A beváltott csekket azután az egyes postahivatalok az országuk illetékes csekkibocsátóhivatalához küldik, amely azokról hetenkint az egyes postaigazgatások részére elszámolást készít. A leszámolás az igazgatások között nettó alapon, beszámítás útján történik, azaz csak a két számadás közt mutatkozó különbséget kell az adós igazgatásnak a leszámolás elküldésétől számított egy héten belül kiegyenlítenie.

A postaigazgatások felelőssége az új szolgálatból kifolyóan elég jelentékeny és annak szabályozása alapos megfontolásokat igényelt. A postautalványok nem kerülhetnek postán kívülálló kezébe, mégis előfordulnak csalások; annál inkább kell tehát ettől félni az utazási csekknél, amelyet a közönség mutat be kifizetés végett a postahivataloknál. A felelősség, illetőleg a kockázat csökkentését már — mint említettem — a csekkek igen körülményes és nehezen utánózható előállításával vélte a konferencia egy bizonyos mértékben elérhetni. Szükséges volt azonban kimondani azt is, hogy a csekkfüzet elveszéséből, vagy az azzal járó visszaélésből eredő minden kárt a csekkfüzet tulajdonosa viseli. Éppen ezért nem lehetséges a csekkfüzeteket leltítani. Amennyiben azonban valamely csekk beváltásánál a postaalkalmazott *durva* hibát követ el, a posta a csekk értékének erejéig felelősséget vállal. A kárigényt egy éven belül kell bejelenteni.

Ha a csekkfüzet elvész, a tulajdonos annak értékét csak a füzet lejártától számított egy hónap után kaphatja meg. Az egy hónap azért szükséges, hogy az esetleg kifizetett csekkek árát levonásba lehessen hozni.

Az új csekkszolgálat díjait lehetőleg alacsonyan kellett meg szabni, hogy a bankok által kibocsátott utazási csekkekkel szemben ne kerüljünk hátrányba. A megállapított díjak a következők: a kibocsátó ország az eladott 500 frankos csekkfüzetért 2 frank 50 centimeot, az 1000 frankosért 5 frankot szed, tehát egy 50 frankos csekkre 25 centime, a 100 frankosra 50 centime kibocsátási díj esik. Ebből a csekket beváltó igazgatás kap az 50 frankos csekk után 10 centimeot, a 100 frankos után 20 centimeot.

A fentebb röviden, nagy vonásokban ismertetett csekkszolgálat a kibocsátó igazgatásra vonatkozóan valutáris szempontból — mint említettem — bizonyos kockázatot jelent. Ennek ellensúlyozására szükségesnek látszott kimondani, hogy bármelyik igazgatás rendkívüli körülmények (pl. nagy valutaingadozás) esetében, a csekkfüzetek kiadását azonnali hatállyal megszüntethesse. Magától értetődően köteles marad ez az igazgatás a többi igazgatás által kibocsátott csekket továbbra is beváltani. Ez azonban az egy heti leszámolás folytán nem jelent érdemleges kockázatot. A szolgálatból való teljes kiválás csak négyhónapi felmondás útján lehetséges.

A konferencia idejében (folyó évi áprilisban) még nem volt meg a nagy németországi és az annak folytatásaként jelentkező közép-európai pénzügyi krízisnek előszele. Azóta azonban úgy Németországban, mint Közép-Európában a pénzügyi helyzet erősen meg-

változott. Valutáris korlátozások léptek életbe és nyilvánvaló, hogy a szolgálat bevezetésével meg kell várni a gazdasági élet megnyugvását. Ha ez bekövetkezik — amit mindnyájan óhajtunk és remélünk — valószínűleg az összes résztvevő igazgatóságok életbeléptetik az új szolgálatot. A svájciak és a németek különösen nagy reménységgel néznek az utazási postacsekk nemzetközivé tétele elé. Némelyek egyenesen a régóta várt nemzetközi pénz megvalósulását remélik e szolgálattól és pedig olyan módon, hogy a csekket később — úgymint már most Svájcban — nemcsak a postahivatalok, hanem szállodák, üzletek stb. is beváltják. Kérdés azonban, hogy ehhez mit szólnak a bizonytalanabb valutájú országok, amelyek pénzrendszerének ebben az esetben jelentékeny versenyt jelenthetne a tényleg aranyértékű, tehát nemzetközi fizetési eszközként is számbajöhető utazási postacsekk. Ezek az államok az utazási postacsekkszolgálat ilyen általánosítására bizonyára nem vállalkoznának. Ha nem is gondolunk azonban ilyen távoli célokra, kétségtelen, hogy a nemzetközi utasforgalomban és kereskedelemben számottevő előnyt fog jelenteni az új szolgálat.

Megemlítem végül, hogy Németország, ha a nemzetközi utazási postacsekk beválik, a legközelebbi kairói egyetemes postakongresszuson annak általános bevezetését fogja javasolni.

A magyarországi posta fejlődése III. Károly uralkodása idejében.

Irta: Dr. vitéz MÁLNÁSI ÖDÖN, az egi líceum tanára.

Le développement de la poste en Hongrie sous le règne de Charles III. Par le Dr. Edmond Málnási, professeur au Lycée à Eger.

L'auteur expose les parties d'intérêt postal de sa grande oeuvre sur l'âge de Charles III., écrite à la base de recherches faites dans les archives du pays et de l'étranger.

A XVIII. század első felében a magyar posta vezetésében és szervezésében kizárólag dinasztikus érdekek érvényesültek, ezért magyar postáról ezen korszak történetének keretében nem beszélhetünk, hanem csak magyarországi postáról.

A szatmári békeokmányról még nem hullott le a porzó, gróf Paar Károly főpostamester máris kieszközölte VI. Károly császártól *postahűbérjogának* megerősítését (1712. április 28.). A jelenlegi bécsi IX. kerület (Alsergrund) nyugati szélén volt a titkos tanács két nagybefolyású tagja, Schönborn herceg és Dietrichstein gróf palotáinak szomszédságában Paar grófnak várszerű palotája, amelyben — mint egy vezérigazgatósági épületben — helyet talált a főpostamesterség is. Paar gróf a császár ama húsz legfelsőbb titkos tanácsosainak egyike volt, akik a birodalom ügyeit a titkos konferenciákon irányították. Egyaránt jól ismerte a császári udvar és a magyar nemzet uralkodó rétegének egymással ellentétes érdekeit és a titkos konferenciákon mindig az előbbit támasztotta alá. Ennek következtében a magyar

származású főurak és főpapok, meg vezető szerepet betöltő köznemesek körében annyira nélkülözte a rokonszenvet, hogy csak herceg Esterházy Pál, majd gróf Pálffy Miklós nádor, gróf Illésházy Miklós m. kir. udv. kancellár, Sigray, Hunyady és Péterffy kancelláriai tisztviselők érintkeztek a hivatalos kapcsolatokon kívül is az idegen érzelmű grófi főpostamesterrel. A főpostamesternek a magyar urakhoz való viszonya akkor sem javult, amidőn a Paar Károly örökébe gróf Paar Ádám titkos tanácsos lépett. Ő is következetesen mellőzte a magyarokat a posta vezetésében. Helyettese lovag Löwenberg Lipót, titkára Heisler József féltékenyen örködték a magyarok távoltartása fölött.

Már az 1712—1715. országgyűlésen is szóba került a főpostamesteri hűbérjavadalomnak magyar származású egyénnel való betöltése, de a Paar barátjának, gróf Traun Ottó királyi biztosnak befolyása következtében csak azt sikerült törvénybe iktatni, hogy az ország főpostamestere Magyarországon csak birtokos magyar nemeseket nevezhet ki neki alárendelt postamesterekké és postatiszteké (1715. XXII. tc.). Erre a törvényre semmi szükség nem volt, mert az 1681 : XXVII. tc. szerint világi hivatalokat és javadalmakat csak magyar nemeseknek lehetett adományozni. De mint más vonatkozásban, úgy a postaszervezetben sem nyert alkalmazást az 1681 : XXVII. tc., mint ahogy meddőnek bizonyult az 1715 : XXII. tc. is. E törvény szentesítése után nevezte ki a főpostamester a legnagyobb és legfontosabb postamesterségnek, a pozsonyinak élére *De Rotta*-t.

A postahűbérjognak a Paar-családtól való kiváltására nem az alattvalók közvetlen érdeke, hanem a császári udvari kamara pénzülszüksége szolgáltatott okot. Pénzügyi okokból, a kamarai jövedelmek gyarapítása céljából váltotta vissza a császár a jövedelmező postahűbérjogot (1722. júl. 1.), de ez a magyarországi posta vezetése terén változást nem eredményezett, mert Paar gróf lett a posta első kinevezett főpostamestere. Évjáradéka 66.000 forint volt, tehát még 6.000 forintra több, mint a m. kir. udv. kancellárnak.

Ha a tényleges változás nem is következett be, mégis *de jure* jelentős volt a postahűbérjog visszaváltása, mert ezáltal az egész postaszervezet *államosult* és a főpostamesteri évjáradékon felüli jövedelem a császári pénztárba folyt.

A posta államosítására tett első lépést egy évvel később követte a postának a m. kir. helytartótanács hatáskörébe utalása, természetesen csak Magyarország területén. Kezdetben csak lassan és korlátozott mértékben érvényesült a helytartótanács befolyása, mégis a kir. helytartótanácsnak a bécsi szellemhez való asszimilálódásával együtt a posta fölötti rendelkezési joga is állandóan bővült.

Ami a *postajáratokat* illeti, ebben a korban azoknak szervezése, fejlesztése terén — kevés kivétellel — az uralkodói hatalom biztosítására szolgáló hadsereg érdekeinek érvényesülését észlelhetjük. A postajáratokat a főpostamester az udvari hadi tanács javaslatai és a titkos konferencia (melyen Paar gróf is jelen volt) döntése alapján szervezte és fejlesztette. A leghosszbb postajarat volt a Bécs—Pozsony—Győr—Buda—Debrecen—Kolozsvár—Nagyszeben—Brassó közötti, át-

szelvén a királyságot és Erdélyt. De a tiszántúli árvizek miatt, főleg télvíz idejében, ezt a járatot alig használhatták. Helyette a hosszabb, de biztosabb két másik postajáratot vették igénybe. Ezek egyike *Pozsonytól* a Vág völgyén *Eperjesen* és *Kassán* át *Tokajig*, innen új járáttal *Szatmáron*, *Nagybányán* és *Deésen* át *Kolozsvárig*, a harmadik járáttal *Gyulafehérváron* keresztül *Nagyszebenig* tartott. A másik *Bécs—Sopron—Kőszeg—Szombathely—Körmend—Varasd*, innen *Kanizsa—Pécs—Eszék—Pétervárad—Szeged—Arad—Déva* vonalon keresztül *Nagyszebenig* vezetett. Ezekon kívül postajárat volt *Varasd*-tól *Zágrábon* keresztül *Károlyvárosig*, *Budától* a *Duna* jobb partján *Eszékig*, *Budától* *Cegléden* és *Kecskeméten* át *Szegedig* és *Budától* *Hatvanon*, *Gyöngyösön*, *Egeren* és *Szerencsen* keresztül *Tokajig*. A postajáratok vonalainak elrendezése is bizonyosága annak, hogy első sorban a katonaközigazgtási érdekeket szolgálta. A főjáratok közül kettő, a *magasabb katonai parancsnokságok állomáshelyein keresztül* a magyar birodalom területét körülölelte, a másik *Budánál* keresztül-metszette. A *Dunántúl* törzse épügy nélkülözte a postát, mint a *garamvidéki sz. kir. városok*, vagy a királyság egész északkeleti része. De a nemzeti közérdek nem volt annyira erős, hogy érvényesülhetett volna a császár territóriális fejeledmi hatalmát alátámasztó katonai szervezettel szemben.

A dikasztériális kormányzások és az országgyűlés egyaránt látták a postajáratoknak nem a köz, hanem a hatalmi érdekek szerinti szervezését, de módosításukra, helyesebb átszervezésükre egyiknek sem volt lehetősége. A kormányzások éppen dikasztériális jellegük miatt óvatosan kerülgették ezt a problémát, mert tagjaik egyike sem mert olyan javaslatot előterjeszteni, amely a hatalmi érdekek sérelmét és ezáltal az uralkodó kegyének elapadását jelentette volna. Az országgyűlések pedig csak alázatos és jámbor óhajaikat fejezhették ki. A szűklátókörű megyei követek az idegen főpostamesterre haragudtak, őt okolták mindenért és úgy az 1712—1715., mint az 1722—1723. országgyűlésen a főpostamesterrel szemben az uralkodó Ő legszentségesebb felségének jószágos, atyai elhatározására bízták a postajáratoknak a közszükség szerinti módosítását (1715 : 22. tc. és 1723 : 114. tc.). A lokálpatrióta követek elképzelni sem tudták, hogy gróf *Paar* főpostamester közvetlenül tudja az uralkodó titkos tanácsának minden intencióját és azokhoz alkalmazkodva szervezi a postát.

Ilyen körülmények között a postajáratok bővítésére csak egy mód volt: magánosok és közületek áldozatai árán új postamesterségek szervezése. Ezt igénybe is vették mindazok, akiknek módjuk volt felajánlani a főpostamesternek *postaföldet* azzal a rendeltetéssel, hogy postamesterséget szervezzen. Elsősorban olyan nagybirtokos magánosok és gazdagabb közületek adtak postamester ellátását biztosító *postaföldet*, akik távol (70—100 km-re) voltak a hivatalos postavonaltól, mint pl. a veszprémi püspök, Barsban az *Erdődy* grófok, Nógrádban *Koháry* gróf, *Zólyomban* a sz. kir. városok, stb.

A postamesterségeknek ilyen módon való szaporítása annál is inkább elterjedt jelenség volt, mert az egész korszakot feltűnő *híreghesség*, *ideges levélvárás* jellemzi. Ezen korbéli főurak és főpapok nagyon sűrűn váltottak tartalomban gazdag levelet egymással, bécsi

ágenseikkel, az ország különböző részeiben fekvő birtokaik jószágigazgatóival és a támogatásért, oltalomért hozzájuk forduló felek százaival. A fejlett napisajtó, telefon és rádió korában csak beható forrástanulmányok, a régi levelek ezreinek elolvasása közben ismeri meg a kutató azt az idegességet, amelyet a híradóeszközök hiánya és az azokat közvetítő postaszervezet fogyatékosága okozott a XVIII. században. Ez a híréhesség duzzasztotta meg a külön postával küldött (extraordinaria) levélforgalmat és ezt a híréhességet fejezi ki sok levélnek ilyen küzlete: *Cito, cito, cito, citius, citius, citius, citissime, citissime, citissime!! Ibi-ubi!!* (U. i.: néha helység helyett ez volt a címzés...)

Ebben a híréhes, ideges korszakban a hiányos postaszervezetben szolgáló *postamestereknek* valóban nem hivatalnokoknak, hivatalos órákban mozgó géprészeknek, hanem leleményes, széles látókörű, nagy ismeretséggel mindenről jól tájékozott üzletembereknek kellett lenniök. Mert nemcsak a legkisebb késedelem vont maga után szemrehányást, dorgálást, hanem az is, ha a levelek figyelmetlenül odairányítottak, ahová a címzés szól! Ennek a paradoxonnak megértéséhez tudnunk kell, hogy a nemzet vezetői, száz meg száz községek urai, a nagybirtokos főurak és főpapok kevés pihenők tartásával csaknem egész életüket végigkocsizták saját birtokaik és Pozsony, esetleg Bécs között. A valamirevaló postamesternek mindegyikről mindenkor azt is kellett tudni, hogy holttartózkodik, hintósora merre tart, hogy pl. a Budáról Váradra címzett levél nehogy oda irányítottassék, hanem a közben útrakelt és másik székhelyére, Kalocsára kocsizott címzett a levélét késedelem és kerülő nélkül kézhez vehesse. Közben a postakocsikon vagy postalovakon közlekedő (extraposta) feleire is gondja kellett legyen, és azoknak különböző igényei szerint az extrapostamenetrendet állandóan úgy kellett változtatgatni, ahogy a pillanatnyi helyzet kívánta. Ilyen szolgálati teljesítmény mellett különösen a *pozsonyi, kassai, budai, soproni, nagyszebeni, varasdi, eszéki, pétervárad*i és *szege*di postamesterek az állandó szellemi tornának olyan bajnokai voltak, hogy kétszázéves távlatból is a magyar postavezetők számára követésre méltó eszményi alakok lehetnek.

Természetesen a fénynek árnya is van. A postamesterek nem bízhatták magukat a postakocsisok, postalovászok, utazó kereskedők stb. postautasok híreire, hanem gyakran fordultak ama hírforráshoz, mely a legautentikusabb híryanaggal szolgált: a levelekhez... A *levéltitok* ezelőtt 200 évvel is ismert foglom volt és törvényes védelem alatt állott. De az élet, a postaszolgálat akkori természete és a mainál sokkal magasabb egyéni követelményei úgy kívánták, hogy a postamester azt is tudja, ami a pecsétes levélben van. Az országgyűlési tárgyalások diáriumi és a helytartótanács rendelkezései bizonyítják, hogy a levéltitok megszegése vörös fonalként vonul végig a korszak postatörténetében. Az idegen főpostamester által kinevezett idegen postamesterekkel szemben a magyar urak természetesen nem lehettek bizalommal és a levéltitok megszegését sohasem tekintették postamesteri hírszerzési módnak, hanem politikai kémkedésnek, politikai vétéségnek. Ennek a gyanunak is volt néha alapja, mert Bécsben semmiel sem lehetett nagyobb érdemet szerezni, mint a politikai kémkedés-

sel. Idegen vezetés alatt álló és idegen származású egyéneknél lelki-
leg is érthető cselekmény.

A levéltitok megsértésének sokkal közönségesebb, a postaszemélyzetten kívüli egyénektől származó vétségei is napirenden voltak, mert a közbiztonsági viszonyok ziláltsága, fogyatékosága ezt lehetővé tette. Különösen a Varasd—Pétervárad—Szeged postajáraton a nomád, teljesen kulturálatlan rác határőrök, az Alföld belsejében pedig a csatangoló, barangoló szökött jobbágyok, szegénylegények minden levélszállítmányban pénzt, kincset vétek és csak az útonállás, levélrablás után fedezték fel vállalkozásuknak gyakori eredménytelenségét. Ilyenkor a levelek elvesztek, vagy a legjobb esetben sérülten jutottak a címzetthez. Az 1723 : 59. tc. 100 forinttal sujtotta a magánlevelek elfogóit, letartóztatóit, megsértőit, elsikkasztóit, de ezzel a törvénycikkkel az ügy nem nyert orvoslást, mert amíg jobbágy volt, addig szökött jobbágy is mindig volt.

A közbiztonsági viszonyok ziláltsága, a közlekedési nehézségek fokozottsága, a lótakarmány gyakori hiánya és drágasága, meg a postaintézménynek üzleti jellege következtében a *tarifa* mindig magas volt. Ausztriába címzett levélért ezen korszakban előbb 4, majd 6 krajcárt, belföldre előbb 6, majd 8 krajcárt kellett fizetni készpénzben, a felvevő postamesterségen. (Levél alatt egy összehajtott és lepecsételtív papírt értve.) A tarifa magas voltának megállapításához elég, ha figyelembe vesszük azt, hogy ezen korszakban egy font marhahús átlag 2 krajcár, egy cselédnek való nadrág pedig 12 krajcár volt. De a tarifa magasságánál is szembetünőbb a Bécsbe irányuló levélforgalomnak *díjkedvezmény*re való fokozása. Ez a két krajcáros tarifakülönbözet nemcsak a postaszervezet idegenségének bizonyossága, hanem annak is, hogy minden út Bécsbe vezetett és az egész provinciális magyar politikai életet csak alkotmánytörténeti fikciókat kergető egyének nevezhetik önállóknak és magyarnak.

Irodalom:

- I. *Feldolgozás*: Dr. Hennyey Vilmos: A magyar posta története. Budapest, 1926.
II. *Források*: A bécsi Hofkammer-Archiv 9030—9053. fasciculusai. — A bécsi Haus-, Hof- und Staats-Archiv-ban Conferenz-Protocolle und Referate 1722—1740., és Ung. Allg. Akten 186—225. fasc. — Buda: Országos Levéltár helytartótanácsi osztály POSTALIA-gyűjtemény. — Szepesmindszenten a gr. Csáky-család levéltárában VII. Fasc. 321. és Prot. Act. Magyarbeliens. — *Diariumok* az 1712—1715. és 1722—1723. országgyűlésekről. Stb.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Revue étrangère.

A budapest—szegedi távkábel. (Lázár Lipót postaműszaki főigazgató cikke az „Europäischer Fernsprechdienst” 1931. évi 24-ik füzetében.)

A távkábel nemzetközi és belföldi viszonylatok szempontjából ismerteti. A távkábel tervezésénél főszempont volt a kelet és nyugat közötti átmenő forgalom igé-

nyeinek kielégítése. E célból a kábelben egyrésztől Észak-Németország, Csehszlovákia és Lengyelország, másrésztől Jugoszlávia, Románia és Bulgária között létesítendő összeköttetések részére 20 négyhuzalos áramkör, Dél-Németország és Nyugat-Európa felől Budapestig, illetőleg a nevezett keleti országokba menő vonalak

részére pedig 22 négyhuzalos áramkör tervezetett.

A távkábel főága Szegeden végződik, ahol a csatlakozási lehetőségek Jugoszlávia és Románia felé legkedvezőbbek, mert e várostól az új határok csak néhány kilométernyire vannak. Ez a nyomvonal a belföldi összeköttetések szempontjából is nagyon előnyös. Ugyanis a budapest—szabadkai, budapest—szegedi és budapest—szolnoki vasútvonalak mentén haladó távbeszélő áramkörök nagyrésze e kábelbe volt egyesíthető. A Szolnokon keresztül Debrecen, Nagyvárad és Békéscsaba—Arad felé haladó áramköröknek kábelbe helyezhetése érdekében Cegléd-től Szolnokig leágazás létesült. Majd a légvezetékek újjáépítésével kapcsolatban ez az ág Szajolig meghosszabbított, mert a számítások szerint ez a megoldás gazdaságosabbnak bizonyult, mint új légvonal építése.

Rámutat arra, hogy a távkábelben levő aránylag nagyszámú vastag érpár (1,3 mm-es) egyrészt a belföldi forgalom bőséges kielégítése céljából, másrészt azon megfontolás alapján tervezetett, hogy a távoli kelet felé irányuló forgalom lebonyolítására idővel ezek az erek is igénybevehetők lesznek. De gyártási szempontok is befolyásolták az alkalmazható kábelkeresztmetszetet, illetőleg az érnégyesek számát.

A gazdaságossági szempontok sok belföldi leágazást tettek szükségessé. Ezek Monor, Nagykőrös, Kecskemét, Kistelek és Abony községekben, illetve városokban létesültek.

Leírja továbbá részletesen a távkábel elrendezését, az erősítőszakaszok beosztását és az egyes szakaszokban alkalmazott kábeltípusok keresztmetszetét, illetőleg érnégyes számát. A kábelek és a berendezések gyártását, valamint a kábelek fektetését és a szerelést, szóval a munkát teljes egészében hazai cégekből alakult alkalmi társaság végezte, amelynek tagjai a Felten és Guilleaume és Siemens—Schuckert kábelgyárak és a Standard Villamossági Rt. voltak. A kábel szerelése keresztelési eljárással készült. Részletesen ismerteti továbbá a szajoli pályaudvar területén épült kábelbódé berendezését és e helyen a kábelnek a légvezetékekkel való összeköttetési módját.

Közöl néhány eredményt az átviteli mérésekből és pedig az ellenállás, kapacitás, impedancia és csillapítás értékeiről. Ezek azt mutatják, hogy a kábel a nemzetközi műszaki előírásoknak minden tekintetben megfelel. Végül megemlíti, hogy a jugoszláv és a román légvezetékes áramkörök a távkábelbe bekapcsoltattak és az

európai távbeszélő forgalom szempontjából kívánatos lenne, hogy délkelet felé a csatlakozó kábelek mielőbb megépüljenek.
Aigner Dezső.

Az Amerikai Egyesült-Államok postája köréből: 1. A 44 órás munkahét, melyet Amerikai Egyesült Államok postaigazgatása 1931. április 24-én bevezetett, most van gyakorlati kivétel alatt. Az a rendelkezés, amelyet az amerikai postaigazgatás ebben a tárgyban kibocsátott, igen megértő szellemű. Többek között a legkisebb rendű postaalkalmazottakat, mint az éjjeli őrök, küldöncök, takarítók stb., csoportját is a rekedt hatálya alá vonta, noha az idevonatkozó törvény betűszerinti értelmezése ezt talán meg sem engedte volna.

A végrehajtott rendelkezés szerint a hivatalvezetők felhatalmazást kaptak, hogy a 44 órás munkahét bevezetésével kapcsolatban az egyes munkahelyek szolgálati idejét még a felvételi ablakoknál is, szombat délután korlátozhassák. Kiszegítő munkakerék alkalmazását, valamint a szabad szombati napoknak engedélyezését, amelyet a törvény egyesek többszolgálatának ellenértékéért engedélyezhetőnek mond, — csak a legelkerülhetetlenebb szükség esetén szabad igénybe venni. Ha valamely ünnep szombati napra esik és az alkalmazott ilyen napokon 4-nél több órát tölt munkában, ez az idő kétszeresen számít a heti munkaórákba. Betegség és szabadság címén távolléte napokból csupán a köznapra eső munkaórák számíthatók fel a távollét idejében. (Schw. P. Z. T. Z. 1931: 34.).

2. Az Amerikai Egyesült Államok postaigazgatása az 1931 június 30-ával befejezett üzleti évet ismét hatalmas hiánnyal zárta. Amíg az 1929—30. év költségvetési hiánya csak 98 millió dollár volt, az 1930—31. év költségvetési hiánya már 140 millió dollárra emelkedett. A hiány emelkedésének oka a gazdasági válságban keresendő.

3. Az amerikai közigazgatás újabban úgy rendelkezett, hogy valamennyi közhivatal új alkalmazottainak ujjlenyomatait köteles gyűjteni és megőrizni. E rendelkezésnek célja, a büntetett előéletű emberek távollátása a közszolgálatból.

4. Az amerikai postaigazgatás újabban a nagyobb kézbesítő hivatalokat takarékoskossági okokból arra szorítja, hogy az egyes kézbesítő körzetek napi munkaidéjét 8 órától 7 óra 45 percre korlátozzák. Az ilyen módon naponként megtakarított 15 perces munkaidőt — a tapasztalat szerint — nagyforgalmú napokon (hónap eleje, hónap vége és az ünnep utána napok) tömegforgalmának ellátásánál kell felhasz-

nálni, hogy ezáltal a túlórák megtakaríthatók legyenek.

5. Az amerikai bérkaszárnnyokban elhelyezett kézbesítőszekekrények úgy szereltettek fel, hogy a kézbesítő e házi levélszekekrények egy-egy környékbeli csoportját ugyanazzal a kulccsal nyithatja és zárhatja. E házak lakói részére a háziúr által adott levélszekekrények oly tágas befogadó-képességük, hogy még a jelentékenyebb tömegű postát kapó címzettek érkezett levélanyaga, az újságokat is beleértve, ott elhelyezhető. E házi levélszekekrényeken bedobó nyílás nincs, hanem kulcsra járnak. Ennek előnye az, hogy az elhelyezett levélanyaghoz idegen nehezen férhet hozzá.

6. Az amerikai közönség fokozott mértékben veszi igénybe a küldemények express kézbesítését. Az előző költségvetési évben 99 millió darab expressz-küldeményt kézbesített házhoz az amerikai posta és csupán expressz-díjak címén közel 12 millió dollárt számolt el. Minthogy pedig szombat és vasárnap — tapasztalat szerint — igen sok romló tartalmú csomag érkezik a kézbesítő hivatalokhoz, az amerikai posta a címzettek és a tömeges feladók figyelmét köriratban hívta fel az express kézbesítés előnyére. Azoknál a postahivataloknál, ahol háromnál több expressz kézbesítő teljesít szolgálatot, ezeket az igazgatás újabban saját költségükön beszerzendő egyenruha viselésére kötelezi. Ezzel a rendelkezéssel egyrészt a közönség figyelmét óhajtják a kézbesítők személyére és azok megkülönböztetett szolgálatára felhívni; másrészt pedig a kézbesítő személyzet állandóságát óhajtja szolgálni ezzel a rendelkezéssel az amerikai postavezérgazgatás, mert az a kézbesítő, aki saját költségén egyenruhát szerzett be, valószínűleg hosszabb ideig megmarad szolgálatában.

7. Érdekes az amerikai postának az a berendezkedése, mely a közönséget intézményesen próbálja megvédeni lelkiismeretlen feladók, postaküldemények útján megkísérelt zsarolási kísérleteivel szemben. Nevezetesen az ellenőrző postaalkalmazottak kötelesek a továbbítástól visszatarítani, esetleg a szállítástól teljesen kizárni azokat a küldeményeket, amelyek pld. megállapíthatóan értéktelen, vagy az egészségre kártékony orvosszereket, esetleg értéktelen értékpapírokat ajánlanak beszerzésre, avagy kétes mellékjövdelem-szerzésre tesznek ajánlatot a küldemények címzettjeinek. Különösen állítólagos kőolajforrások és egyéb ásványi kincsek kizsákmányolására alakult alkalmi társaságok közleményeiről van szó, amelyeknek lefoglalásával az amerikai posta az előző költségvetési évben a kis polgárok sok mil-

ióit mentette meg a csalási szándékkal dolgozó feladók rosszindulatával szemben. Értéktelen orvosszereknek és gyógyítóeszközöknek lefoglalásával a gyógyulást kereső és éppen ezért hiszékeny közönség pénzét és egészségét óhajtja védeni az amerikai posta.

8. Az amerikai Postal Telegraph Co. a táviratforgalom emelése céljából úgy intézkedett, hogy a Standard Oil Co. valamennyi benzintöltő állomását — Amerikában kb. 3500 ilyen állomás működik — táviratfelvételre is felhatalmazta. Ezt az új berendezkedést a Commercial Cables, az All America Cables és a Mackay Radio kábeltársaságok is felhasználják távirat felvevő szolgálat ellátására. Ez a négy távirótársaság azután most óriási reklámmal igyekszik a táviratfeladás eme legújabb módját, különösen az autózó közönség között népszerűsíteni. Az e célt szolgáló nagyfelületű reklámképeken elegáns gépkocsi áll a benzintöltő állomás előtt; az állomás kezelője kényelmesen írómappán távirási űrlapot és ceruzát nyújt át az űrvezetőnek. A gépkocsiban ülő hölgy érdeklődéssel olvassa az űrvezető vállain keresztül a távirat szövegét. A reklám szövege szerint az űrvezetők figyelmét a távirótársaságok arra a kényelemre hívják fel, hogy még csak ki sem kell szállniok a kocsijukból, ha útközben táviratokat óhajtának ismerőseiknek, vagy üzletbarátaiknak feladni.

A jelentések szerint a reklámnak ez a módja tényleg nagyon sok gépkocsivezetőt hozzászoktatott, útközben felmerült ügyeinek távirati elintézésére és így nagyban hozzájárult az érdekelt társaságok táviratforgalmának emelésére. A gépkocsivezetők ugyanis nagyrabecsülik azt az előnyt, hogy az új berendezés mellett — amíg gépük az üzemanyag utánpótlása miatt úgys vesztegelni kénytelen a benzintöltő állomás előtt, közben anélkül, hogy a kocsijukat el kellene hagyniok, üzleti távirataikat is elintézhetik.

Ugyancsak ez a négy amerikai távirótársaság azzal is igyekszik üzleti forgalmát emelni, hogy a népesebb városokban berendezett táviratfelvevőhelyeket valamennyi színház jegyeinek elővételi irodájaként is működteti (Bl. f. P. T. 1931 : 17.)

(k. j.)

A francia postareform. Egyik régebbi közleményünkben már megemlékeztünk arról a tényről, hogy a francia posta pénzügyi újjáépítésének alapja az 1923. évi június 30-án hozott postapénzügyi törvény. E törvény rendelkezései szerint a postai költségvetést a német mintának megfelelően az állam általános költségvetésétől elválasztva terjesztik a parlament elé; a posta évi eredményeit a kettős könyv-

vezetés szabályai szerint állítják össze, több évre előre kidolgozott munkaprogramm alapján igyekeznek a háború alatt fönkrement, elhasznált postai berendezési tárgyak helyreállítására, illetőleg felújítására. Már ez a törvény felállította a legfőbb postai tanácsot, melyben a parlament nem volt képviselve. E törvény az arra hivatott francia gazdasági körök meggyőződése szerint azonban nem érte el célját, mert nem vezetett a francia posta újjáépítéséhez. Ezért az államgazdasági tanács további alapvető módosításokra tett előterjesztést, amelyeknek célja a francia posta-, táviró-, távbeszélő szolgálatnak olyan átszervezése, hogy az a mindenkori viszonyokhoz simuló közlekedési intézete legyen a francia nagyközönségnek, amely a külföld legjobb postaintézeteivel is nyugodtan felveheti a versenyt. Az ide vonatkozó programot a francia hivatalos lap ez év áprilisi száma közölte. Ebből a hivatalos újjáépítési programból a következő pontok tarthatnak általános érdeklődésre számot:

Abból a célból, hogy a francia posta újjáépítése tervszerűen történhessék, több évre terjedő új, általános munkaprogramm kidolgozását kívánja, amelynek keretében beruházások fedezésére évi 1 milliárd frank állami hozzájárulást helyez kilátásba, amelyet — a beruházási program teljes befejezéséig — semmi címen csökkenteni nem lehet. E beruházási összegek elsősorban a távolsági kábelek építésére és a városi távbeszélő központok újítására, kicserélésére veendő igénybe. Az önköltségek csökkentése érdekében a kereskedői könyvvizetést kell a posta összes ágazataiban bevezetni. Hasonlóképpen törekedni kell a posta egyes üzletágainál bevezetett rendszereknél, gépeknél, berendezési tárgyaknál minden téren az egyszerűsítést elérni, hogy ezzel a beszerzés és különösen az utánpótlás költségeit csökkenteni lehessen.

A francia posta helyzete államjogi tekintetben is változik. Megmarad ugyan továbbra is állami, tehát közintézménynek, de az üzemvezetés és a legfőbb állami vezetés között szigorúbb elkülönítés történik, hogy az üzemvezetés a politikától függetleníthessék. A postai díjszabás határeteleinek megállapítása jövőben is a parlament joga marad; ugyancsak ennek lesz fenntartva az évi beruházási program megállapítása és az idevonatkozó anyagi eszközöknek előteremtése. E tekintetben a postügyeket a parlamentben a postaminiszter képviseli, aki a legfőbb állami ellenőrzést is gyakorolja. A posta mint önálló üzem, jogi személyiséggé alakul át. Önálló gazdálkodás és üzemvezetési jog-

gal, aki a postai üzletágakat a kereskedelmi törvény határozatainak megfelelően köteles vezetni. A postauzem vezetője a vezérigazgató lesz, aki ebben a minőségében önálló, de tetteiért a postaminiszternek felelős. A posta egész személyzete a vezérigazgatónak van alárendelve, aki önálló költségvetéssel dolgozik és zárszámadást készít.

Pénzügyi szempontból a posta összes vagyoni ügyeit önállóan, tehát az állami általános pénzügyektől elkülönítve, függetlenül intézi. A posta ezidőszertől vagyona, mint a jogi személyű posta alapítójának bizottságilag állapított meg és azt az állam kamat ellenében átengedi a postának önálló gazdálkodásába. A berendezési tárgyak újjáépítéséhez szükséges tőke belöldi kölcsön kibocsátásával előre megállapított kamatozású állampapírok útján nyer fedezetet. A posta tisztá üzleti eredményét a beruházási kamatok levonása után egyelőre tartalékként kezelik. Ha ez a tartalék az előre megállapított összeg felé emelkedik, vagy bizonyos legkisebb mérték alá süllyed, a parlament útján megfelelő intézkedések tételnek a pénzügyi egyensúly helyreállítására. A posta anyagi helyzetéről az ellenőrző-bizottság évi mérleggel, zárszámadással évi jelentés keretében számol be. Ez az állandó ellenőrző-bizottság áll két-két, a szenátus, a képviselőház, az államtanács és az állami számszék által tagjai sorából kiküldött, tehát összesen 8 tagból. Tevékenysége azonos az állami számvizsgáló bizottság működésével.

A posta legfelsőbb üzemigazgatását a jövőben ez az igazgatótanács végzi. E tanács a kormány által kinevezett, továbbá a kereskedelem, ipar, földművelés és a postaszemélyzet tagjaiból választott személyekből alakul. Hat tagot a kormány az állam pénzügyi érdekeinek és a közérdeknek védelmére alkalmas állami funkcionálisokból nevez ki. Hat tagot az ipar, kereskedelem és közgazdaság vezérférfiiből, hatot a postaszemélyzetből olyanformán nevez ki, hogy ezek közül 3 a közgazdatis, 3 pedig a kezelőszemélyzet sorából kerüljön ki.

Az igazgatótanács teendői és felelőssége azonosok a részvénytársaságok igazgató tanácsának hasonló teendőivel. Összeállítja a költségvetést és a zárszámadást. A postaminiszter jóváhagyásától feltételezeten a parlament által megállapított határokon belül megszabja a postaküldemények díját; dönt kölcsönkötvények kibocsátása ügyében, a posta és a pénzügyminiszter beleegyezésétől feltételezeten.

A posta üzemének vezetését az igazgatótanács által választott vezérigazgató

intézi, akinek a kinevezése a kormány jóváhagyásától van függővé téve. A szolgálat zavartalan lebonnyolításáért az igazgatótanáccsal szemben a vezérigazgató felelős.

Az igazgatótanács mellett, mint legfelsőbb tanácsadószerv, tarifális, általános szervezési és a munkaprogramm összeállítását érdeklő ügyekben áll a legfelsőbb tanács, melynek tagjait a nyilvános élet legkülönbözőbb személyiségeiből a kormány nevezi ki.

A francia posta gazdasági átszervezése máris folyamatban van s az új szervek legközelebb megkezdik működésüket. (D. V. Z. 1931 : 32.) (k. j.)

A francia postaszemélyzet egészségi viszonyainak javítása érdekében külön tanács a Conseil supérieur d'hygiène et d'épidémiologie őrökdi. Ez a tanács 3 albizottságot küld ki: a tüdőbetegségek, a posta kezelőhelyiségek és az alkalmazottak lakásviszonyait ellenőrző albizottságot. A postaszemélyzet között elharapódzott tüdőbetegség terjedésének megakadályozására központi rendeléseket állít fel, amelyeknek megfelelő modern vizsgáló berendezésekkel való felszerelésére 600.00 frank évi hitelt engedélyezett. Ugyanebből a célból előterjesztést tett, hogy a családtól távol szolgálatot teljesítő fiatal nőtisztviselőket a betegség terjedésének megelőzése érdekében a lehetőségig államköltségen helyezték vissza a családdal azonos városba. Abból a célból ugyanis, hogy a női tisztviselők mielőbb kinevezéshez juszanak, sokan vállaltak családjuktól távol eső vidéki helyeken is szolgálatot. Ilyen esetekben az igazgatás eddig a jelentkezőktől 5 évre kötelező nyilatkozatot követelt. Különösen Délfranciaországból északra és keletre áthelyezett alkalmazottak soraiban pusztított ez az alattomos betegség. Ezért az orvosi tanács előterjesztésére a francia posta igazgatása megkezdte ezeknek a női alkalmazottaknak a jelentkezés és a folszabaduló helyek arányában történő visszahelyezését eredeti szolgálati helyükre.

A kézbesítőszemélyzet egészségének védelme okából különösen a fiatalabbakat évenként — kötelező orvosi vizsgálatnak vetik alá. E vizsgálat eredményéről kártya-rendszer szerint nyilvántartást vezetnek. A személyzet egészsége érdekében a szolgálati étkezéseket állandó ellenőrzés alá helyezik és azokat állandó készpénztámogatásban részesítik. A szolgálati étkezőknek csupán sört, étkezéseknél pedig bort is szabad a személyzet között árusítani. Végül csecsemő otthonokat is létesített a francia posta s ebből a célból 450.000 frank

hitelt bocsátott az orvosi tanács rendelkezésére.

Ugylátszik, hogy ezek a komoly egészségügyi rendelkezések ellensúlyozni óhajtják az ellőnőrzési albizottságnak a kezelési helyiségekre vonatkozó azt a megállapítását, hogy e helyiségek közel 13%-a, tehát nem kevesebb mint 1172 hivatal egészségtelenek, illetőleg nagyon egészségtelenek nyilvánított és e hivatali helyiségeknek rendbehozatalára 734 millió frank külön hitel megajánlását kérte. (P. N. 1931:49.) (k. j.)

A német posta köréből. 1. A német közlekedésügyi miniszter kísérletképpen megengedte, hogy 1932 április hó 30-áig, hivatalos kiküldetésben lévő állami és községi alkalmazottak a német repülőársaságok belföldi vonalait nagyobb távolságra szóló utjaiknál kedvezményesen áron vehessék igénybe. E hivatalos utak alkalmával a tisztviselők a II. osztályú gyorsvonatok díját kötelesek a repülőársaságoknak téríteni. (Postfachblatt 1931 : 18.)

2. A német posta tudvalevően évről-évre két ízben rendez a berlini egyetemen tudományos postahetet tisztviselői továbbképzése érdekében. Ezekre a szakelőadás-sorozatokra esetről-esetre több mint 400 postatisztviselő szokott jelentkezni, akiket a postaigazgatás az előadások tartamára eddig szabadságot és utiköltségeik térítésén kívül napidíjatalány engedélyezésével is segített. Most az általános gazdasági helyzet rosszabbodására tekintettel a német postaigazgatás előre közölte a kerületi igazgatóságokkal, hogy a jövő tavaszon megtartandó tudományos hét előadásaira jelentkező tisztviselőket már semmiféle anyagi támogatásban nem tudja részesíteni, csupán szabadságot kapnak a tanfolyam résztvevői, amely szabadságot nem kell beszámítani a rendes évi szabadságba. (Postfachblatt 1931 : 18.)

3. Az alkalmazottak járandóságának csökkentésével kapcsolatban a német posta a heti munkaidő leszállítását tervezi. A német postaalkalmazottak heti átlagos munkateltsejtménye eddig 54 órában volt megállapítva. Ezt most 51 munkaóraóra óhajtják leszállítani. Az idevonatkozó tervezet csak akkor kerülne kivitelre, ha a heti óraszám-leszállítás újabb munkacérok beállítása, illetőleg rendkívüli órák bevezetése nélkül válnék lehetségessé. Tekintettel a legtöbb szolgálati ágban mutató forgalomcsökkenésre a heti munkaóra száma leszállításának különösebb akadályá előreláthatóan nem lesz. (Schw. P. Z. T. Z. 1931. 36.)

4. Minthogy Németországban az utóbbi időben már több esetben halálos kimenetelű rablótámadás történt a pénz-

kézbcsítók ellen, a német posta figyelmeztetőlapokat állított össze és adott ki, amelyeket a kézbesítőhivatalokban hirdetmény alakjában kell kifüggeszteni és emellett minden postakézbesítő köteles azt napi szerelvényc között megőrizni. Ezek a figyelmeztetőlapok rövid mondatokban igyekeznek a kézbesítőszemélyzet emlékezetébe vétni azokat a rendszabályokat, amelyeket pénz és értékküldemények kézbesítése közben betartani kötelesek, hogy az érték és a kézbesítők életének biztonsága az eddiginél is nagyobb mértékben óvható legyen.

E figyelmeztetőlapok szövege a következő:

a) Gondolj állandóan a váratlan támadásra. Kísérd figyelemmel környezetet. Légy állandóan résen és készen a védekezésre;

b) Ne higj idegeneknek, különösen ne azoknak, kik kézbesítő körutadnál hozzád csatlakoznak, kérdésekkel alkalmatlankodnak és kísérgetnek. Ne fogadj el senkitől italt, dohányneműt, mert ezek mind egyikébe mérég, vagy legalább is altatószer lehet;

c) sötét, homályos lépcsőházakban, folyosókon kettőzd meg óvatosságodat. Ilyen helyeken zseblámpát használj, sapkát tartsd a fejedben és kézi fegyvered védekezésre készen. Közvetlen mögötted lépegető személyeket óvatosságból engedd magad elé; különösen vigyázz, ha hátd megett valaki megáll;

d) a kézbesítést megelőzően érdeklődj ismeretlen, vagy röviddel azelőtt beköltözött címzettek kiletéről, különösen ha albérllőkről van szó. Ilyenek lakásába belépni szigorúan tilos. Ne engedd magadat ezek lakószobájába semmiféle ürüggyel becsalogatni, ellenkező esetben magad okozhatod vesztedet;

e) gyanus pénz és értékküldeményeket — amilyenek kis összegű postautalványok, ismeretlen vagy közeli napokban beköltözött albérllők részére stb. ne kézbesíts, hanem azokat add át az ellenőrző tisztviselőknek;

f) bérkaszárnnyakban általában ne a címzettek lakásában, hanem jól világított folyosókon kézbesítsd a pénz- és értékküldeményeket;

g) vendéglőkben, szállodákban lakó címzettek küldeményeit sohasem a címzett szobájában, hanem mindenki által hozzáférhető és használt helyiségekben, fogadószobákban kézbesítsd;

k) ne feccsegj senkinek arról, hogy milyen értékű készpénzt- vagy értékküldeményt hordasz táskádban;

i) támadás esetén erélyesen védekezz. Kiáltás tele torokkal segítségért. Ha lehet

támadódat üldözd, mert a bátor magatartásnak mindig meg van az eredménye.

Azokat a pénzkézbesítőket, akik ezeket az óvatossági rendszabályokat — kézbesítőkörútjuk alkalmával figyelmen kívül hagyják, a szolgálatból ki kell zárni. (D. W. Z. 1931 : 37.) (k. j.)

Az osztrák posta évi jelentéséből. Az osztrák postának az 1930. naptári évről szóló jelentése szerint összesen 4120 postahely gondoskodott a postaforgalom lebonyolításáról. E postahivatalok 6 igazgatósági körzetbe tartoznak. Ezek közül kettő Bécsben székel és pedig egy postaigazgatóság és egy távirdaigazgatóság. Egyébként azonban a többi 4 kerületben (Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Linz) a táviró és távbeszélő ügyeket közösen a kerületi postaigazgatóságok látják el. Az osztrák posta alkalmazottainak száma 1930. év végén kerekén 28.000 volt. Az alkalmazottakra általában fejenként 22 nap jutott szabadságra és 20 nap betegség címén.

A bevételek nem érték el az előirányzott összegeket s így csak az évközben végrehajtott takarékosági rendszabályoknak és a kiadási tételek megfelelő leszállításának lehetett köszönni azt, hogy nagyobb költségvetési hiány nem merült fel. A költségvetés így is közel 4 millió schilling hiánnyal zárult. Ennek oka a kiadási tételek nagyobb mérvű emelkedése és a kedvezőtlen gazdasági viszonyok, amelyek miatt a forgalom jóval alatta maradt az előirányzatnál. Az év végén kerekén 17.000 levélgyűjtőszekrény és 261 kézbesítőpostahivatalnál összesen 13.000 darab házi levélszekrény volt felszerelve. Az üzemben tartott gépkocsik száma 829-ről 956-ra emelkedett. A gépkocsik közel 6 millió utast szállítottak. A légipostai uton szállított levélpostaküldemények száma a 180.000-et, a csomagok száma a 2003 darabot meghaladták. A távbeszélőforgalomban Bécsben ezidőszerint 67.000 távbeszélőállomás automatizálása már megtörtént. (D. W. Z. 1931 : 37.) (k. j.)

Nemzetközi postaakadémia alapításának tervét vetette fel dr. Péro Šoč a l'Union Postale júliusi számában. Dr. Šoč a jugoszláv posta vezérigazgatója egyébként is neves szakíró és lapszerkesztő, e cikkében reámutat a postának nemzetközi jelentőségére, amely szinte megköveteli, hogy olyan tudományos intézet létesíttessék, amely egyrészt a postának mint gyakorlati tudományágnak nemzetközi központjaként szerepeljen, amellet a postai szakirodalom fejlődését szolgálja és ezenkívül gyűlö helye volna a posta kiemelkedő szellemi nagyságainak; támogatná az e téren egyes igazgatásoknál már fennálló hasonló szakirányú iskolákat és intézeteket;

lehetővé tenné a postai tudományos kutatásokat és gyakorlati munkarendszerek kialakulását s a nemzetközi viszonylatokban végzett összehasonlító tevékenység által azokat tökéletesítené. A nemzetközi postaakadémia tagjait a különböző országok szakértőiből meghívás útján válogatnák ki. Az akadémia tagjai szakirányú munkásságukkal nagymértékben hozzájárulhatnak a postai szakirodalom fejlesztéséhez, különösen az oknyomozó történelem és jogi szempontok kidolgozásával és kidomborításával. Hivatkozik a Madridban 1918. évben alapított spanyol-amerikai postatörténeti főiskola által e téren elért eredményekre. Dr. Soč ezt a nemzetközi postaakadémiát nem hivatalos, hanem magánintézetként óhajtja életre hívni. Terve nem azonos a londoni postakonferencián felvetődött nemzetközi posta tudományos intézet tervével. A nemzetközi postairódnak legfeljebb kezdeményező szerepet juttatna a postaakadémia alapításánál, amelynek függetlenségét úgy a nemzetközi irodával, mint annak tagállamaival szemben mindenképpen előre biztosítandónak véli. (U. P. 1931 :7.)

(k. j.)

Angol kölcsön a lengyel távbeszélő fejlesztésére. Több havi tárgyalás után a lengyel közlekedési minisztérium és az angol Telephon and General Trust, Ltd. társaság szerződést írtak alá, melynek értelmében az angol társaság több évre elosztva 550.000 font sterling kölcsönt folyósít Lengyelországnak, mely összegből 300.000 fontot anyagszállításban, a fennmaradó 250.000 fontot pedig készpénzben kapja Lengyelország. A kamatokat és a törlesztést illetőleg még hiányoznak a közelebbi adatok, a szerződés ratifikálására azonban már rövidesen összeül az erre a célra kijelölt lengyel parlamenti bizottság.

Az angol kölcsön részben a lengyel automatikus távbeszélő berendezések fejlesztésére, részben a távbeszélő kábelhálózat további kiépítésének céljaira szolgál, mely utóbbi berendezések a Németországgal és Csehszlovákiával való távbeszélőösszeköttetések kiépítésére vannak főleg hivatva.

Az anyagszállítások céljaira lekötött 300.000 fontos kölcsönrészletet legnagyobb részt automatikus távbeszélő központok berendezésére, összesen 39.000 előfizetői összeköttetés létesítésére fogják felhasználni, melyeknek legnagyobb része Felső-Sziléziának (12.000 előfizetői vonal) jut, azonkívül pedig az állami táviró és távbeszélő műhelyek felszerelésére szolgáló gépek és ipari berendezések beszerzésére. Ezek az állami műhelyek az új berendezések segítségével 1932-től kezdve önállóan

lesznek képesek az automatikus távbeszélő alkatrészeket és felszerelési tárgyakat előállítani. A készpénzben folyósítandó 250 ezer fontot a kábelhálózat kiépítésével járó költségek fedezésére, valamint a varsói távbeszélő központ és az állami műhelyek berendezésével járó kiadások fedezésére fogják felhasználni. (J. T. 1931. 7.)

A svéd távbeszélő fejlődése 1930-ban. A svéd távbeszélő a Svédországot is erősen megviselő gazdasági krízis ellenére is igen szépen fejlődött. A távbeszélő üzembevételei az 1929-es év 22,901.000 koronás tételével szemben 1930-ban 25,114.000 koronára emelkedtek. Az év folyamán berendezett új távbeszélő állomások száma 227.000 volt, melyekkel a svéd távbeszélő-állomások összes száma elérte az 522.463-at. A svéd belföldi távbeszélő forgalomban váltott távbeszélgetések száma 4,3%-al, a nemzetközi forgalomban 3,2 százalékkal emelkedett. Ezzel szemben a belföldi svéd táviróforgalom 1930-ban 1%-os, a nemzetközi táviró forgalom 6,8%-os visszaesést mutatott fel. A távbeszélő forgalom ilyen irányú fejlődésének magyarázatát az a sok előny adja, melyben a távbeszélő a közönséget részesíti. Az elért bevételi többletre való tekintettel a svéd távbeszélő igazgatás egyes távbeszélő díjak mérséklésére határozta el magát. (J. T. 1931. 7.)

Világtávbeszélő statisztikai adatok. Az American Telephone and Telegraph Company által közzétett statisztikai adatok szerint 1930. január 1-én az egész világon 34,526.629 volt a távbeszélő állomások száma s ezek közt az automatikus távbeszélő hálózatba kapcsolt állomások száma 9.060.000 volt. Ebből a számból 21,695.376 előfizetői állomás, vagyis az állomások 62,84%-a Északamerikára esik. Európában az állomások 29,07%-át vagyis 10,035.376 állomást, Ázsiában 3,48%-ot vagyis 1,201.008 állomást, Ausztráliában 2,23%-ot vagyis 771.436 állomást, Délamerikában 1,7%-ot — 587.121 állomást, Afrikában pedig 0,68%-ot — 236.108 állomást találunk.

Az Északamerikai Egyesült Államok az egész világ távbeszélő állomásaiból 21,695.376 állomást, vagyis 58%-ot mondanak magukénak. Az 1930. évben az állomásszaporulat elérte a 996.040-et. Németország a világ távbeszélőállomásainak 9%-át, Nagybritannia 5,5%-át, Kanada 4%-át, Franciaország 3%-át, a többi európai államok azok 11,5%-át, a világ egyéb országai pedig azok 9%-át vallhatják a magukénak.

Az állomássűrűség szempontjából a városok közül San Francisco küzdötte fel magát az első helyre, ahol 40 állomás esik

100 lakosra. Washingtonban 32.77, Stockholmiban 30.5, New Yorkban 26.3, Oslóban 18.1, Zürichben 17.1, Párisban 12.5, Berlinben 11.9, Londonban 8.7, Bécsben 7.4, Tokióban 6, Rómában és Madridban 4.3 állomás jut 100 lakosra.

Országok szerint csoportosítva az állomássűrűség terén a következő számok jelentkeznék: Egyesült Allamok 16.4, Kanada 14.2, Új-Zéland 10.3, Dánia 9.6, Svédország 8.3, Norvégia és Svájc 6.7, Németország 5, Nagybritannia 4.1, Németalföld 3.6, Franciaország 2.5, Olaszország 0.9 stb. (J. T. 1931. 7.)

Találmány a folytatott távbeszélgetések rögzítésére. Az International Telephone and Telegraph Corporation oly találmányt jelentett be, mely a két beszélő félnél a folytatott távbeszélgetésnek mágneses acélhuzalra való rögzítését teszi lehetővé úgy, hogy a beszélgetést később bármikor mint egy gramofonlemezről újra le lehet játszani. Az acélhuzalra rögzített beszélgetést tetszés szerinti ideig lehet ily módon konzerválni, szükség esetén azonban a beszélgetés nyomai az acélhuzalról le is törölhetők úgy, hogy a huzal újabb beszélgetés felvételére alkalmassá válik. Az International érdekelttség és az Echophon Maschinen A. G. berlini társaság közt létrejött társulás alapján, mely utóbbi társaság a berendezést tökéletesítette, a találmány a távbeszélő előfizetők számára is hozzáférhetővé tették, ami a távbeszélő használhatóságát nagyban fogja emelni mindazokban az országokban, melyekben az International érdekelttség látja el a távbeszélő üzemet, avagy amelyekben az érdekelttség az új találmány bevezetését elhatározta. Az új találmánynak különösen nagy jelentőséget jósolnak a nagytávolságú kábel és rádiótávbeszélő forgalomban váltott beszélgetéseknél. (J. T. 1931. 7.)

A transzocéáni távbeszélő forgalom pénzügyi eredménye a megnyitás óta eltelt négy üzletévben a következő képet mutatják:

Kiadás 1926. I. 26. — 1927. III. 31-ig 14.665; 1927. IV. 1. — 1928. III. 31-ig 64.750; 1928. IV. 1. — 1929. III. 3-ig 81.803; 1929. IV. 1. — 1930. III. 31-ig 117.576 fontsterling.

Bevétel 1926. I. 26. — 1927. III. 31-ig 7.504; 1927. IV. 1. — 1928. III. 31-ig 36.168; 1928. IV. 1. — 1929. III. 31-ig 114.865; 1929. IV. 1. — 1930. III. 31-ig 142.932 fontsterling.

Bevételi többlet 1928. IV. 1. — 1929. III. 31-ig 33.062; 1929. IV. 1. — 1930. III. 31-ig 25.356 fontsterling.

Hiány 1926. I. 26. — 1927. III. 31-ig

7.161; 1927. IV. 1. — 1928. III. 31-ig 28.562 fontsterling.

Az 1930/1931. évi üzletévre vonatkozó adatok még nem állnak rendelkezésre. (J. T. 1931. 7.)

A nemzetközi kereskedelmi kamara és a nemzetközi táviró unió. A nemzetközi kereskedelmi kamara szállítási és közlekedési csoportjának jelentése, melyet az 1931. évi washingtoni kongresszus alkalmából tett közzé, elismerő módon emlékezik meg a nemzetközi táviró uniónak a nemzetközi közlekedés érdekében kifejtett működéséről. Ebből az alkalomból a táviró unió nemzetközi irodájának kiadásában megjelenő hivatalos lap, a Journal Télégraphique, f. é. 7-ik számában köszönetét nyilváníttja a nemzetközi kereskedelmi kamarának az unió működésével szemben kifejezett elismeréséért. Annak ismertetése kapcsán, hogy a nemzetközi táviró unió és annak központi szerve milyen körülmények közt létesültek, a kamarai jelentés a következőket mondja:

A nemzetközi kereskedelmi kamara egyeztető bizottsága nagy figyelemmel kíséri minden olyan szoros együttműködésre irányuló kísérletet, melyet a nemzetközi köz- és magánszervezetek fejtenek ki, különösen pedig az állami igazgatások és a különböző gazdasági egyesületek által kifejtetteket. A bizottság a rádióhírmondó leadások biztonságának kérdését annyira fontosnak tartja, hogy az összes ebbe az ügykörbe tartozó munkálatoknak a nemzetközi táviró unió körében való központosítását tartaná szükségesnek. Az unió ugyanis megalapítása óta a dolgok technikai ismerete, teljes függetlensége, valamint az összes országok közös érdekeinek szolgálatába szegődő őszinte és elvitathatatlan szándéka és működése révén a legnagyobb bizalomra méltónak bizonyult. Az unió az összes modern irányzatokkal szemben megértést tanúsított; mindig arra törekedett, hogy a nemzetközi távirót igénybevevő-főérdekefelekkel állandó összeköttetésben álljon. Az a szoros együttműködés, mely a nemzetközi kereskedelmi kamara és az uniótól függő nagytávolságú távbeszélő összeköttetések nemzetközi tanácsadó bizottsága közt megalakítása óta fennáll, valamint a nemzetközi kereskedelmi kamarának a legutolsó nemzetközi táviró értekezletre történt meghívása, ennek legjobb bizonyítékai. Az egyeztető bizottság úgy véli, hogy a nemzetközi táviró unió függetlenségét a rádiótávíró terén sem szabad kikezdeni.

Ez utóbbi állítást megmagyarázzák a további s az interparlamentáris kereskedelmi konferencia célkitűzéseire célzó következő megjegyzések:

Az interparlamentáris kereskedelmi konferencia Genfben a népszövetség égisze alatt oly szervezet létesítését javasolja, mely a nemzetközi rádióhírdendő egyesülettel, valamint a berni irodával való együttműködésben az államok által reá ruházott hatáskörben megbízatást nyerne arra, hogy általános és részletes jelentéseiben a rádióhírdendő szolgáltatást rendező szabályzatot dolgozzon ki.

Az egyeztető bizottság felveti a kérdést, hasznos volna-e a rádióhírdendő szolgálatát, illetőleg új szabályzatot kidolgoztatni akkor, amikor a washingtoni rádiótávíró egyezmény már erre vonatkozólag igen részletes rendelkezéseket tartalmaz, a nemzetközi távíró unió tanácsadó bizottságai pedig a megállapodásokat az adott feltételekhez, melyek a technika haladása folytán állandóan változnak, hozzáidomítani képesek.

Az egyeztető bizottság úgy véli, hogy igen komoly érvekre volna szükség, ha az ezidőszerint érvényben levő szabályok megváltoztatását meg akarnák indokolni akkor, mikor a régi szervek már több nemzedéken át bizonyosságát adták értékességüknek, illetékességüket pedig a nemzetközi egyezmények, melyeknek létrehozásánál a közgazdasági körök közvetlenül résztvettek, pontosan megállapították.

A felvetett kérdés annyira fontos, hogy az egyeztető bizottság az interparlamentáris kereskedelmi értekezlet szóbanforgó határozatával való alapos foglalkozást szükségesnek tartotta, mivel ennek szószzerű értelmezése egyaránt sajnálatos és ellentmondó eredményekhez vezetne.

Az egyeztető bizottság tudni véli, hogy az 1930. szeptemberi interparlamentáris kereskedelmi értekezleten nem kívánták a nemzetközi távíró uniónak a rádiótávíró szolgálatára vonatkozó természetes hatáskörét kikezdeni és elismerték az unió által kifejtett felbecsülhetetlen munkát. Arra nézve is megegyeztek, hogy semmiképpen sem szabad bizonyos partikuláris érdekeket kedvezményben részesíteni. (J. T. 1931. 7.)

A svájci rádióhírdendő újjászervezése. Svájcban a rádióhírdendő eredete az 1922-es évre nyúlik vissza. Ennek az évnek őszén a lausannei repülőtéri rádiótávíró állomás, mely a légiforgalom érdekeit szolgáló hírszolgálat céljaira volt berendezve, először adott le rádióhírdendő műsort. Majd Genf, Zürich, Bern és Basel sorra szintén kaptak adóállomást s 1925-től kezdve Svájcban a rádióhírdendő szolgálatot öt magántársaság látta el, melyek 1926-ban anélkül, hogy egymással szemben meglevő függetlenségükről lemondtak

volna, megalapították a svájci rádióhírdendő uniót, mely a műsorok kicserélésére kiválóan alkalmasnak bizonyult.

Ez a szervezet azonban csak ideiglenes volt s már 1928-ban a zürichi, majd a berni rádióhírdendő társaságok a szövetség tanácsai hatóságoknak újjászervezési tervet nyújtottak be. A svájci távíróvezérigazgatóság által kinevezett műszaki bizottság által folytatott hosszas tanácskozások két nagyenergiájú adóállomás építését határozták el, melyek közül egyik a német Svájc számára leadandó műsor céljaira 60 kilowattos energiával Beromünsterben, másik a francia Svájc számára való műsoradás céljaira Sottensben 25 kilowattos energiával volt megépítendő. A két nagyadó közül az elsőnek a 653 kc/s (459 m.) hullámot, a másodiknak a 743 kc/s (403 m.) hullámot szánták, vagyis a prágai hullámelosztási tervzetben a Svájc számára megállapított két hullámot.

A két nagy nemzeti nagyadót egyidőben építették s a beromünsterit 1931. június 11-én, a sottensit 1931. április 23-án adták át rendeltetésének. Az újjászervezést azonban továbbfolytatják a svájciak s Tessin számára 3-ik adóállomást terveznek. Mivel Svájc számára csak két rádióhírdendő hullám van kijelölve, a harmadik adó számára rendkívüli, a nemzetközi egyezmények által engedélyezett, hullámot jelölnek ki, annak előrebocsátása mellett, hogy annak használata a hullám jogos igénybevevőinek szolgálatát, valamint a többi szolgálatokat nem fogja zavarni. Aból a célból, hogy a detektoros vevőkészülékek használata lehetőleg megkönnyíthessék s így a rádióhírdendő előfizetők számának szaporodása előmozdíttassék, a távíró vezérigazgatóság Baselben, Bernben és Genfben oly adóállomásokat építtetett, melyek rendes körülmények közt csak a beromünsteri és sottenssi állomások műsorának közvetítését végzik, azonban helyi műsorok önálló leadására is alkalmasak. További relais-állomásokat akarnak azonkívül építeni St. Gallenben, Coire-ban és Sionban is, melyek igen népes s a többi állomások által nehezen elérhető vidékeket fognak kiszolgálni.

A távíróvezérigazgatóság megbízást kapott az adóállomások megépítésére, azok fenntartására és műszaki üzemeltetésére, a távbeszélő áramkörök útján létesítendő összeköttetések létrehozására, valamint a zavarok elleni védekezés megszervezésére. Ezzel szemben felmentették a leadandó műsorok gondjától, valamint azok kivitelezésétől. Ez utóbbak érdekében a vezérigazgatóság a rádióhírdendő társaságok tapasztalataira apellált, ám itt is újjászervezésre volt szükség. Felmerült az

a kérdés, vajjon mindegyik nagyadó számára egymástól független társaságot alapítsanak-e, avagy egyetlen társaságra bízzák a műsoradás szolgálatát.

A kérdés megoldására kijelölt bizottság, valamint a táviró vezérigazgatóság közt létesült megállapodás megszüntette a svájci rádióhírmondó uniót s megalapította a svájci rádióhírmondó társaságot. A nagyfontosságú átalakulás 1931. február 24-én történt meg Bernben. Az új társaságot a szövetségtanács a svájci rádióhírmondó szolgálat egyedüli jogosult engedményesének ismerte el. Működése a műsorelőkészítés és adás műszaki és igazgatási teendőinek központosítását megvalósító kettős elven nyugszik. A svájci rádióhírmondó társaságnak az anciennitás sorrendjében először a régebbi öt, majd a két újabb társaság a tagja, nevezetesen:

1. a lausannei francia rádióhírmondó társaság,
2. a zürichi Radiogenossenschaft,
3. a Radio-Genève adótársaság,
4. a berni Radiogenossenschaft,
5. a baseli Radiogenossenschaft,
6. a st. galleni Otschweizerische Radiogesellschaft,
7. az olasz-svájci autonóm rádióhírmondó társaság.

A svájci rádióhírmondó társaság szervei a következők:

1. A társaságonként három képviselőből alakuló képviselői közgyűlés. Főfeladata a társasági költségvetés felülvizsgálata és jóváhagyása, valamint az alapszabályok s az azokon végzendő módosítások jóváhagyása.

2. A társaság általános igazgatását végző bizottság. A bizottságba a társaság minden egyes tagja egy kiküldöttet, az engedélyező állami hatóság (a minisztérium postais és vasúti szakosztálya) pedig 1—5 tagot delegál.

A bizottság elhatározásainak végrehajtását, valamint a folyó ügyek intézését a társaság igazgató-delegátusa végzi, kit ebbeli működésében a Bernben székelő állandó iroda támogat. Az igazgató-delegátus képviseli a társaságot a nemzetközi rádióhírmondó unióban is.

Elvben a svájci rádióhírmondó társaság csak igazgatási ügyekkel foglalkozik, a műsor előkészítés és előadás ügyeit pedig az ezidőszerinti öt stúdiót ellátó társaságok végzik. Lausanne és Genf intézik a sőtenssi adó leadásait, Zürich, Bern, Basel pedig a beromünsteri adó leadásait. E társaságok mindegyike ily módon felelős a műsört illetően a svájci rádióhírmondó társasággal, valamint az engedélyező állami hatósággal szemben, az igazgató-delegátusnak nem lévén más dolga, mint a

műsorok tartalmasságának biztosítása, valamint azok összehangolása, illetőleg a társaságok közt felmerülő összeütközések esetén a viták eldöntése.

Ily módon szervezte meg Svájc a maga rádióhírmondó szolgálatát a saját, valamint a külföldi szervezetek beható tanulmányozása után. (J. T. 1931. 7.)

Disztáviratlapoknak a közönség által való kitöltése a helyi forgalomban. A Telegraphen-Praxis f. é. 15-ik számában megjelent közlés szerint a német közönség köréből oly kívánság merült fel, mely a disztáviratoknak a helyi forgalomban, amikor tehát a táviratot nem távolozzák tovább, hanem csak a postahivatal azt átírja, a közönség által való kitöltésének megengedését célozza. Azzal érvelnek, hogy a feladó által kiállított távirat kézbesítése a címzettre nézve nagyobb értéket képvisel. Ez a megállapítás kétségek kívül igaz az oly táviratoknál, melyek valamely család, egyesület, baráti körből stb. eredő szerencsekívánatokat tartalmaznak.

A kívánság a lap szerint figyelemre és megfontolásra méltó. A teljesítés útjában alig állhatnak különös akadályok.

A disztáviratlapok sajátkezü kitöltését a következő feltételek mellett lehetne a lap szerint megengedni:

A feladó a kézbesítendő disztáviratlapokat csak abban az esetben töltheti ki, ha távirati továbbításra nem kerül a sor, hanem a feladott táviratot a felvevő hivatal egyszerűen csak érkezési lapra átírja, vagyis mikor a felvevő hivatal egyuttal kézbesítő hivatal is, avagy mikor az érkezési lapot a hivatal a kézbesítő postahivatalhoz levélként továbbítja.

A sajátkezü kitöltés végett kiadott disztáviratlapért 3 márka egységes díjat kellene szedni. Ezzel az összeggel a távirási díjak, a disztáviratlapért járó díj, valamint a külön küldönc útján való kézbesítés költségei fedezve volnának. Mivel távirati továbbítás ily esetben nem történik s a távirat szövegének érkezési lapra való átírását sem kell a postának elvégeznie, a szószámnak a német posta munkateljesítményére hatása nem lehet. Ezért az egységes díj megállapítása ily esetekben indokolt volna. A külkézbesítő kerületben történő kézbesítés esetén azonban a rendes küldöncdíjat be kellene szedni.

A félnek saját kitöltés végett kiadott disztáviratlapra a tisztviselő rányomja a hely- és kelti betűző lenyomatot s ráírja, hogy a lapot saját kitöltés céljára adta ki a félnek. Az így, a félnek kiadott disztáviratlapot 2 napon belül kell a postához kézbesítés végett visszajuttatni. A disztáviratlapot a fél esetleg nem az azt kiadó,

hanem egy másik postahivatalnak is átadhatja, ha a táviratnak levél módjára való kézbesítése módjában áll. Erre nézve a szükséges adatokat a félnek kell beszereznie.

Távbeszélő díjkedvezmény a vak hadirokkantaknak. A Reichspostminisztérium a vak hadirokkantak egyesületének kérelmére a következő távbeszélő díjkedvezményben részesíti a vak hadirokkantakat:

A vak hadirokkantak minden távbeszélő főállomásért, a hozzászerezelt különleges ébresztő készüléket is beleszámítva, havonta összesen 6 márkát fizetnek, mint díjátalányt.

Ezzel az átalányösszeggel az egyszerűsmindenkori készülékhozzájárulás (különb. 50 márka), valamint a berendezési és alapdíj is kiegyenlítettnek számít.

Amennyiben a vak hadirokkantak a főállomáson kívül más berendezést is igényelnek (mellékállomás stb.), úgy ezekért a teljes díjszabályszerű díjakat tartoznak megfizetni. Mindazonáltal a miniszter megengedte, hogy ezekért a további berendezésekért fizetendő díjakat a hadirokkantak 1—2 márkás havi részletekben fizethessék, még abban az esetben is, ha a havonta való törlesztést egy évnél hosszabb időre kérik.

A kedvezmény megadása a birodalmi gyűlés kívánására történt.

Az ilyen kedvezményes állomások iránti kérelmeket mind a berlini főpostaigazgatósághoz kell címezni. (T. P. 1931. 15.)

Könyvitésék az Elbán és a Rajnán közlekedő hajókon levő rádióhírmondó vevőállomások részére. Az összes államok ezidő szerinti rádióhírmondó-szabályai értelmében a hajókon berendezett rádióhírmondó vevőállomások engedélyezését attól az államtól kell kérelmezni, melynek vízain az illető hajó tartózkodik. Ennek következtében minden ilyen vevőállomás tulajdonosa, ha vevőállomását használni kívánja, mikor valamely állam határát átlépi, gondoskodni tartozik a szükséges engedély megszerzéséről. Ennek megszerzése azonban nem csak mindenféle nehézséggel van egybekötve, hanem az állomás használatát is megdrágítja, mert az állomás után az összes tekintetbe jövő országok díjait mind meg kell fizetni.

E fonák helyzet megszüntetése érdekében, valamint tekintettel arra az értékre, melyet bizonyos rádióhírmondó közlemények a hajózás számára jelentenek, úgyszintén a honi intézményekkel való érintkezés fentarthatása érdekében (istentisztelet, az anyanyelven való oktatás lehetősége stb.) a német postaigazgatás a németalföldi táviróigazgatással már 1928-ban a csehszlovák igazgatással pedig leg-

újabbban a kölcsönösségi elven alapuló megállapodást létesített, mely a rádióhírmondó vevőberendezéseknek a hajókon való használatát lényegesen megkönnyíti s melynek értelmében a rádióelőfizetési díjat csak a hajó illetékességi országában s ott is csak annak egyszeres összegében kell fizetni. A honi hatóság által kiállított engedély minden további nélkül a berendezésnek a másik szerződő ország vizein való tartózkodás esetén is feljogosít a berendezés használatára s külön újabb engedély kérésére, valamint a készülék bejelentésére szükség nincs.

A németalföldi igazgatással létesített megállapodás kizárólag az elbai hajózás érdekeit szolgálja, azonban azoknak a német tengeri hajóknak is előnyt jelent, melyek a németalföldi felségjog alá tartozó vizeken hajóznak s viszont megfordítva, a német vizeken hajózó németalföldi hajók számára is ugyanezeket az előnyöket biztosítja. Ezzel szemben a német-csehszlovák megállapodás kizárólag az elbai hajózás érdekeit van hivatva szolgálni.

A megállapodásoknak a hajósok szempontjából különösen figyelembe veendő pontjai a már említettekén kívül a következők:

1. A rádióhírmondó vevőberendezés használatát a hajó honi hatóságának kell engedélyeznie; az engedélykiratnak magának mindig a hajón kell lennie s az kívánatra bármikor felmutatandó.

2. A rádióhírmondó vevőállomás használatát illetőleg mindig értelemszerűen annak az államnak a szabályzatához kell alkalmazkodni, melynek területén az állomást esetenként használják.

3. Az állomás tulajdonosának (használójának) kötelessége, hogy az illető állam területén érvényes rádióhírmondó szabályok iránt érdeklődjék s azokhoz alkalmazkodjék.

4. A szerződő táviróigazgatások fenntartották maguknak a jogot, hogy a külföldi hajókon levő rádióhírmondó vevőállomások használatát saját államterületükön esetleges különleges esetekben megtilthassák.

5. Az idegen állam rádióhírmondó szabályainak áthágása esetén a táviróigazgatások a berendezés tulajdonosa (használója) elleni eljárásra való jogot fenntartották maguknak. (T. P. 1931. 15.)

Távolbalató a süketnémák szolgálatában. A süketek, némák és süketnémák eddig csak a szemtől szemben való érintkezés esetén cserélhették ki gondolataikat embertársaikkal, vagyis csak igen rövid távolságra lehettek egymástól. A távbeszélő használata, melynek igénybevétele már a nagyothallóknál is igen körülményes, a

süketeknél és némáknál lehetetlen volt. Amint Amerikából jelentik, ott legújabbban kísérleteket folytatnak, miként lehetne a távbeszélőt ezeknek a szerencsétleneknek a számára is hozzáférhetővé tenni. A kísérleteket az American Telephone and Telegraph Company és a Bell Telephone Company laboratóriumi közti folynak. Mindkét társaság kísérleti helyisége New Yorkban van s egymástól kb. 5 km. távolságra fekszik. A kísérletek beigazolták, hogy a süketek, némák és süketnémák érintkezésénél oly fontos ujjmozdulatokat a legteljesebb precizitással sikerült visszaadni. Az érintkezési kísérleteket ezért mint abszolút sikereseket tekintik, úgy hogy a közeljövőben az említett testi fogyatékoságban szenvedők a távolbalátóra mint a nagytávolságon való érintkezést számukra lehetővé tevő berendezésre joggal számíthatnak. (T. P. 1931. 15.)

A rádiócikek exportforgalma az Egyesült Államokban 1931 első négy hónapjában 25,533.160 márkának megfelelő értéket tett ki az előbbi esztendő megfelelő időszakának 22,850.560 márkás értékével szemben. Különösen erős emelkedést mutat a rádió vevőberendezések exportja, mely a fenti összegben 16,082.160 márkával szerepel (1930-ban 10,082.160 márká).

Ezzel szemben Nagybritanniában a rádiócikek exportja 1931. májusában 1,614.140 márká értékét képviselt, ami az április havi export értékével szemben 201.440 márká visszaesést jelent. (T. P. 1931. 15.)

A francia távbeszélő díjak felemelése. A francia kamara oly értelmű határozatot hozott, hogy a francia távbeszélő díjakat 25%-al felemelteti. (T. P. 1931. 14.)

Színes távbeszélő készülékek forgalmáhozatala Nagybritanniában. A brit távbeszélő igazgatás megbízást adott színes távbeszélő készülékek gyártására. Az új készülékeket ezüst, bronz, elefántesont, zöld és diófabarna színekben gyártják. (T. P. 1931. 14.)

A rádió és a fonográf az idegen nyelvoktatásban igen előnyösen volt eddig használható. A két új nyelvoktatási módszer kiváló alkalmazhatóságát legutóbb a párisi Sorbonne-on ülésező nemzetközi nyelvoktató kongresszus is elismerte. (J. T. 1931. 7.)

Olaszország a rádiózavarok leküzdése érdekében műszaki bizottságot bízott meg a rádióhírmondó-vétel zavarásának megakadályozását szolgáló szabályzat kidolgozására. (J. T. 1931. 7.)

Ausztriában a jövő év végén új 100 kilowattos energiájú rádióhírmondó adóállomás üzembehelyezését tervezik. J. T. 1931.

A rövidhullámú rádióhírmondó fejlődése Amerikában. Az Egyesült Államok rádióelektromos ipara a rövidhullám-rendszerű vevőkészülékek nagy eladásai lehetőségeiről számol be úgy az amerikai, mint az európai piacon. A bostoni „Short Wave and Television“ (Rövid hullám és távolbalátás) társaság erre való tekintettel akciót tervez rövidhullám-rendszerű relais állomás-hálózat létesítése céljából, mely relais állomások az Egyesült Államok területén a nemzetközi rádióhírmondó műsorokat közvetítenék. Ezzel kapcsolatban a rövidhullámon leadott amerikai műsorokat is továbbítának meghatározott külföldi rendeltetéssel. (J. T. 1931. 7.)

A finn rádióhírmondó fejlesztése érdekében, mivel a helsingforsi adóállomás hatástávolsága elégtelennek bizonyult, a finn posta-távíró és távbeszélő miniszter, aki a finn rádióhírmondó állomások üzemét el látja, elhatározta, hogy a következő 3 év folyamán 12 relais állomást építtet. A finn reorganizációs terv a leadóhálózat műsorral való táplálása céljából 15 millió finn márka alaptőkével társaság alapítását is tervezi, mely alaptőkéből 14 és fél milliót az állam jegyezne. (J. T. 1931. 7.)

A francia bűnügyi rendőrség rádióhálózatának fejlődése. A francia belügyi tárca megrendelésére Párisban új rádióállomást építenek, mely az általános biztonsági igazgatóság által végzett megfigyelő szolgálatba fog bekapcsolódni (légiügyi és rádió-rendőri szolgálat). Az állomás a nemzetközi bűnügyi rendőrségi rádióhálózat része lesz, s közlemények, fényképek, lenyomatok stb. továbbítására fog szolgálni. Hasonló állomások építését tervezik a nagyobb francia vidéki városokban és a tengeri kikötőkben. A rádióelektromos felügyeleti szolgálat állomásai, melyek az általános biztonsági hálózatba tartoznak, a postaigazgatás állomásaival karöltve fognak közreműködni Franciaországban a titkos rádióleadások, valamint az állami rádiómonopólium elleni kihágások leleplezése terén. (J. T. 1931. 7.)

Nemzetközi katolikus rádióhírmondó értekezlet. A nemzetközi katolikus rádióhírmondó bizottság a folyó év nyarán Zürichben értekezletet tartott, mely alkalmal két fontos kérdést tárgyaltak. Nevezetesen a rádióhírmondó terén való nemzetközi együttműködés és a rádióhírmondó kulturális leadásaival szemben tanúsítandó katolikus állásfoglalás kérdéseit.

A tárgyalások során a következő határozatot hozták:

1. A katolikusoknak a rádióhírmondó fejlesztése érdekében közre kell működniök.

2. A rádióhírmondó műsorokban a ka-

tolikus kulturális értékek számára szintén helyet kell biztosítani.

3. A rádióhírmondót oly irányban kell fejleszteni, hogy az vallási és pedagógiai előadásokra széles alapon felhasználható legyen és hogy az a nagy szociális küzdelmek lecsillapítását is szolgálja. (J. T. 1931. 7.)

Nemzeti rádiólaboratórium létesítése Franciaországban. Párisban a posta-, táviró- és távbeszélő minisztérium alá rendelt nemzeti rádióelektromos laboratórium kezdte meg működését. A laboratórium, mely a rádióval kapcsolatos bármiféle tudományos kutatások és kísérletek végzésére van rendelve, az összes állami szolgálatok, úgyszintén a magánipar céljaira is rendelkezésre áll. A laboratórium anyagi eszközeit a postaminisztérium számára engedélyezett évi hitelekéből meríti, melyekhez még a magánvállalatok és felek által teljesített fizetések is járulnak. (J. T. 1931. 7.)

A rádióhírmondó vételzavarok leküzdése az Egyesült Államokban. Egy év óta az Egyesült Államokban már nem árusítanak oly elektromos készüléket, mely nincs felszerelve minden rádióelektromos zavarást megakadályozó alkatrészrel. Oly házat sem építenek már az Unióban, melyben minden elektromos készüléket, valamint magát a ház szerkezetét is ne tanulmányozná a rádiózavarok megakadályozása szempontjából. Az építési vállalkozók szükségszerűen kényyszerültek mindezeknek az intézkedéseknek a megtételére, mert az oly házak, melyek nem ezeknek a szempontoknak a betartásával épültek, kiadatlanok maradtak. (M. Elwood-nak, a National Broadcasting Company elnökhelyettesének nyilatkozata).

Nagybritannia, Írország és Új Zéland közt megnyitott a rádiótávbeszélő forgalom. Beszélgetések délelőtt 4—8.30, délután pedig 7.30 és 11.30 közt válthatók szombat délutánjának és vasárnapnak kivételével. A beszélgetési díj Új Zéland bármelyik központjával 2 font 5 silling percenként, díjminimum 6 font 15 silling. Mivel az újzélandi adóállomás nem elég erős, az összeköttetést Sydney ausztráliai adóállomás bekapcsolása útján hozzák létre. (T. T. J. 1931. 197.)

Az anglo-kontinentális távbeszélő forgalom rekordfejlődésének legbeszédesebb bizonyítéka az a tény, hogy a folyó évben helyezték üzembe a századik távbeszélő áramkört, mely Angliát az európai kontinenssel összeköti. A fejlődés azonban már ezt az állapotot is túlhaladta, mert legújában már 108 áramkörtön bonyolódik le ez a forgalom. Ez alkalommal a „The Telegraph and Telephone Journal“

f. é. augusztusi számában emlékeztetőbe hozza olvasóinak azt az állapotot, melyben az angol-kontinentális távbeszélő forgalom 9 évvel ezelőtt, vagyis akkor volt, mikor az első angol-németalföldi távbeszélő áramkört üzembe helyezték (1922. augusztus), mikor Angliát a kontinenssel még csak az egyetlen 23 áramkört befogadó angol-francia-belga távbeszélő kábel kötötte össze. Azóta az angol-európai távbeszélő forgalom fokozatosan nagy átalakuláson ment át, mert míg akkor a szigetország előfizetői csak Brüsszellel, Antwerpenel, Párisal, Lillel, Boulognal és Calais-vel beszélhettek, addig most Oroszország és néhány Balkánállam kivételével bármelyik európai országgal érintkezhetnek távbeszélőn. Bár a legkeletibb európai országokat csak német, osztrák vagy magyar közvetítéssel érhetik el Angliából, az európai országok legnagyobb részével mégis közvetlen távbeszélő áramkörrel vannak összekötve. A jelenlegi angol kontinentális távbeszélő áramkörök közül Angliát Franciaországgal 36 áramkör, Németországgal 23, Németalfölddel 15, Belgiummal 14, Svájccal 7, Spanyolországgal 3, Svédországgal 3, Olaszországgal 2, Ausztriával, Magyarországgal, Csehszlovákiával, Dániával, Norvégiával 1—1 áramkör köti össze. Az áramkörök közül 31 Párisban, 9 Berlinben, 7 Hamburgban, 9 Amsterdamban, 8 Brüsszelben végződik. Az áramkörök nemcsak a fővárosok közti forgalom céljaira szolgálnak, hanem olyan városokkal kötik össze Angliát, mint Marseilles, Barcelona, Milanó, Zürich, Köln, Malmö, Frankfurt a/m. Ez alatt a kilenc év alatt az angol-kontinentális távbeszélő forgalom összehasonlíthatatlanul gyorsabb és megbízhatóbb is lett s a közönség is felette megkedvelte.

Ezért a messzire kiható és fontos fejlődésért az elismerés azonban nemcsak egyedül a brit igazgatást illeti. A lefektetett tengeralatti távbeszélő kábeleket ugyanis a brit és az érdekelt külföldi igazgatások együttes költségén építették. Hat új kábelt ezek közül az említett utolsó 9 évben fektettek, melyek közül 3 Hollandiába, 1 kábel Franciaországba és 2 Belgiumba vezet. Mindenekfölött elismerés illeti a teljesített termékeny és kitartó munkáért a nagytávolságú távbeszélő összeköttetések nemzetközi tanácsadó bizottságát (C. C. I.), valamint az abban képviselt európai igazgatások igazgatási és műszaki delegátusait. A nemzetközi testület által elért eredmények egyenesen felbecsülhetetlenek és kétségtelen, hogy az általa végzett munkateljesítmény nem lett volna nélküle elérhető. Az utolsó kilenc év alatt elért fejlődés, továbbá felette értékessé vált a

transatlanti, valamint az angol-ausztráliai távbeszélő forgalom megnyitása következtében, mely forgalomba ily módon az összes fontosabb európai államok bekapcsolódhattak. Hogy mit jelentett a föld lakosságának kilentizedrésére az a tény, hogy egymással távbeszélő útján összeköttetésbe léphettek, kulturális és kereskedelmi szempontból, az egyenesen felbecsülhetetlen. Majd csak a jövő fogja megmutatni azokat a nagy jótéteményeket, melyeket a nemzetek közti élőszóval való gyors érintkezés lehetősége az emberiségre jelent. (T. T. J. 1931. 197.)

A képtáviró a világlapok szolgálatában. A „The Telegraph and Telephone Journal” megállapítása szerint a világsajtó mind sürűbben és sürűbben veszi igénybe a képtávirót a külföldi és belföldi események illusztrációinak gyors közvetítésére. Így legutóbb a Németországban lejátszódtott nagy gazdasági krízis izgató eseményei szolgáltatottak kitűnő anyagot a képtáviró útján való továbbításra. (Pl. a berlini Darmstädter Bank bezárása alkalmával lejátszódtott utcai jelenetek).

Ebből az alkalomból az angol lap megállapítja, hogy mennyire különbözök a képtáviró útján továbbított illusztrációknak a lapokban megjelent sokszorosításai. Kétségtelen, hogy a lapok előállításának gyors és izgatott munkájában nincs elég idő annak a gondosságnak a kifejtésére, mely a különben kifogástalan képtávirólenyomatok éles és precíz reprodukcióinak előállításához szükséges. Ennek az állapotnak azonban az a szerencsétlen következménye, hogy a lapok által hozott rosszul sikerült másolatok miatt a közönség egyrésze magát a képtávirót hibáztatja s azt hiszi, hogy a képtáviróval csak ilyen silány képeket tud továbbítani. Végül megállapítja a lap, hogy a legsikerültebb képtávirómásolatokat a berlini eseményekkel kapcsolatban a Daily Telegraph július 14-iki száma hozta. (T. T. J. 1931. 197.)

Brazília rádiótávbeszélő állomásainak fejlődéséről is olvasunk a „The Telegraph and Telephone Journal” legutolsó számában. A közlés szerint a Companhia Radio International de Brazil Rio de Janeiro-ban építettett új adó- és vevőállomást, melyek készen állanak az Argentínával, Spanyolországgal és az Egyesült Államokkal való közvetlen rádió-távbeszélő forgalom felvételére.

Páris és Algír közt a folyó év végéig két rádió-távbeszélő összeköttetés lesz már üzemben, melyen a nap 16 órája alatt egyidejűleg négy távbeszélgetést és két táviratot fognak tudni váltani, illetőleg továbbítani. A nap további 7 órája alatt

a két összeköttetés két beszélgetés és egy távirat egyidejű kicserélésére fog szolgálni, a nappól még megmaradó egy óra pedig kísérletek és a berendezés rendbehozatalára marad meg. (T. T. J. 1931. 197.)

Anglia és az afrikai Kenya gyarmat közt közvetlen rádiótáviró forgalom nyílt meg az angol állami kezelésben levő „Imperial and International Communications” útvonalon. Kenyában a vevő állomás Nairobi-ban van, melyet a „British East Africa Broadcasting Company” tart üzemben. (T. T. J. 1931. 197.)

A Rotterdamban megnyílt új Atlanta szálloda helyiségeit tökéletes rádió és zenei szolgálat ellátására rendezték be. A különböző szállodai éttermeket és tánchelyiségeket egy központi ellenőrző helyiség látja el a szükségeszeneszámmal, míg minden egyes szállodai vendégszobában hangosanbeszélő van felszerelve, úgyszintén egy kapcsoló berendezés is, mely útján a vendég a különböző műsorok, a gramofon számok vagy a szállodai zenekar előadását kapcsolhatja szobájába. Ehhez hasonló, bár kisebb berendezést szereltek a londoni Bayswater-ben is. (T. T. J. 1931. 197.)

Németalföldön a rendes táviróüzem deficitjét az elmúlt évben a rádiótáviró üzem többletbevétele eltüntette úgy, hogy Hollandiában a távbeszélő megerősödése ellenére a táviró üzem bevétele még sem esett vissza. Ebből az alkalomból a „The Telegraph and Telephone Journal” megállapítja, hogy Hollandia úgy miként Belgium, a legkevésbé érzik az általános gazdasági pangás káros hatásait. (T. T. J. 1931. 197.)

A távbeszélő-propaganda Amerikában. Az a gazdasági depresszió, mely az Egyesült Államokban az általános jólét és a kimondott üzleti optimizmus periódusát hirtelen felváltotta, az amerikai távbeszélő üzemre sem maradt káros hatás nélkül. A távbeszélő állomások évi szaporulata az 1929. évi 900.000-ról 1930-ban 132.000-re esett vissza. A visszaesés különösen a nagyvárosokban, ipari gócpontokban nagy, míg a falusi körzetekben még mindig 2—3 százalékos szaporodás mutatkozik.

A távbeszélő berendezések további kiépítése azonban ennek ellenére, bár csökkentett ütemben folytatódik Amerikában úgy, hogy a távbeszélő személyzetét a munkanélküliség arányában csak igen keveset érintette. Így a folyó évben a Bell társaságok új beruházásai 500 millióval vannak felvéve vagyis 200 millió dollárral alacsonyabb összeggel, mint a megelőző évben, ami az utolsó öt év átlagának felel meg. Említésre méltó, hogy ez a beruházásra szánt összeg az ezidőszerinti alacsony anyagárak, főleg az igen alacsony vörös-

rézárak folytán sokkal nagyobb megrendeléseket tesz lehetővé, mint az előző években.

Amint az előfizetési díjakból eredő távbeszélő bevételek visszaestek úgy a beszélgetési díjakból eredők szintén csökkentek. Bár a csökkenést nem tekintik „riasztó” jellegűnek, mégsem csodálni való ha a nyilvános jellegű vállalatok üzletyitelének ellenőrzésével megbízott állami funkcionáriusok többször kapnak a távbeszélő vállalatoktól díjmelést célzó kérvényeket. E kérelmeket előszeretettel és eredményesen a berendezések felújításával járó kiadásokkal indokolják. Így pl. az L. B. rendszerről a C. B. rendszerről való áttérés jogcím lehet az előfizetési díjak emelésére. Ugyanígy a nyugati Mississippi kerületekben még számos egyhúzasos farmer távbeszélő vonalnak kéthúzasosra való átalakítása szintén indokolhatja a díjmelést.

Érdekes jelenség, hogy az amerikai távbeszélőtársaságok a jövedelemcsökkenést elsősorban propagandával kívánják eltüntetni. Az American Telegraph and Telephone Comp (A. T. T.) közismert reklámtévékenysége eddig elsősorban reprezentációs reklám volt s mint ilyen, nem annyira a távbeszélő állomások szaporítására szolgált, mint inkább arra, hogy az amerikai közönség és az értékpapírtulajdonosok a világ legnagyobb konszernjével szemben lehető bizalommal viseltessenek. Különben is a nagy állomássűrűség mellett is nagy állomásszaporodás eddig nem is kívánt mesterséges élenkítést, nem tekintve azt, hogy a távbeszélő-üzlet más üzletágakhoz képest monopolisztikus jellegű, ami a jó üzleti konjunktúra éveiben jogosulttá tette azt a felfogást, hogy a reklám ennél az üzletágnál nem finom dolog. Az a belátás, hogy a távbeszélő társaságoknak, ha nem is közvetlen, hanem ami az üzletfél pénzt illeti, közvetett konkurenciával kell számolniuk (automobilok, rádiókészülékek, hűtőberendezések stb.), az utolsó években kezdett gyorsan elterjedni. Ugyanis az a megállapítás, hogy 1929-ben az Egyesült Államokban 20 millió távbeszélő állomással szemben már 23 millió automobil állott, nagyban hozzájárult ennek a felfogásnak a megerősödéséhez.

A Bell-konzern (A. T. T.) propagandájával szemben a többi távbeszélő társaság propagandája kimondottan agresszív jelleget öltött. Előszeretettel rendeznek ú. n. eladási kampányokat, melyek néhány hétre korlátozottan erősen agresszív tevékenységet fejtenek ki. Az alkalmazott módszer olyan, melyet az amerikai hajlandó elviselni, mely azonban Európában nem válna be. Különben ennek az üzlet-

szerzésnek az alapelvei egyeznek a mieinkével, nevezetesen: előkészítés, gyűjtése és átvizsgálása a címeknek, nyomtatványok és levelek szétküldése, személyes felkeresés. Alkalmilag az üzletszerzést hirdetésekkel is támogatják. A címgyűjtésnél és az akvizitőr:us tevékenységénél a saját személyzetükre támaszkodnak a társaságok. Vonalmunkások, szerelők, távbeszélő kezelők, hivatalnokok szabad idejükben üzletszerzéssel foglalkoznak, Amerikai szokás szerint ezek a propaganda rohamok sportszerű külső mázt kapnak. A megdolgozandó körzetet kerületekre osztják, melyek eladási főnököknek vannak alárendelve, kik a saját személyzetükből alcsoportokat képeznek. A működés megkezdését közös megnyitó bankett vezeti be, mely egyúttal a kívánt jó hangulatot is megteremti. Pénzjutalmak, érmek, plakettek, serlegek rekompenzálják a legügye-
sebb egyének és csoportok üzletszerző tevékenységét.

Az üzletek különböző fajai után (állomások üzletekben és lakásokon, mellék-állomások, állomásalkatrészek stb.) különleges pontszámok vannak megállapítva. Egyes társaságok meghatározott munkaprogrammot állapítanak meg s központjaik illetőleg alkalmazottaik számára bizonyos elérendő minimális kvótát állapítanak meg. Így az Illinois Commercial Telephone Comp. 1931 februárjára 2500 új állomásnak megfelelő bevétel emelkedést tűzött ki célul. Minden egyes alkalmazottnak 10 pontot kellett szereznie, ami vagy egy üzleti állomásnak, vagy két magánlakásban berendezendő állomásnak, vagy egy más kombinációnak az elérését kívánta meg.

Hogy az amerikai távbeszélőszemélyzet mennyire tudatában van annak, hogy a nyert megbízások ellátásával saját léteért küzd, azt néhány példa világítja meg legjobban. Texasban egy éjjeli szolgálatos távbeszélőkezelő, reggel nyolc órakor hivatalából egy orvoshoz megy, hogy neki egy távbeszélőállomást adjon el s aki nem nyugodott addig, míg 9 óra 30 percre az üzletet meg nem kötötte. Egy fagegmunkáló munkás a munkához való menet alkalmából egy autövetetőnek segítségére volt defektusának kijavításánál s ennek ellenében „eladott” neki mindjárt egy távbeszélőállomást. Egy másik alkalmazott üzleti útja alkalmából megtudja, hogy a felkeresett család lakást akar cserélni, gyorsan ajánlatot tesz neki egy megfelelő új lakásra, mely természetesen fel lesz szerelve távbeszélő állomással is. Egy szerelő, a szükséges berendezéssel a hóna alatt, benyit egy lakásba s a meglepődött háziasszonynak magyarázza jövetelének okát s lehetetlennek tartja, hogy ne rendeltek

volna telefont. Ez a szerelő állítólag ilyen módon igen szép sikereket ér el. Különös képességük volna az üzletszerzés terén a távbeszélő kezelőnőknek, az ellenőrnőknek, gyorsíróknak és pénztárosnőknek. Így pl. a State Telephone Co. of Texas által végzett üzletszerzési kampányban az új állomások 72 százalékát női alkalmazottak szerezték, akik a rájuk kivett 725 állomásnak megfelelő kvótát 780 állomással túllépték.

Általában megállapították Amerikában, hogy az akvizitórius tevékenység következtében a felek által tervezett felmondások elmaradnak s az alkalmazottak általános propaganda-tevékenysége következtében a távbeszélő szolgálat jósága lényegesen emelkedett.

A mellékállomások és a távolsági beszélgetések érdekében kifejtett propaganda rendszeren prospektusok és körözvények útján történik, melyeket a havi beszélgetési díjnyugtákhoz csatolnak, avagy reklámszövegek útján, melyeket a nyugtákra rányomnak.

A távolsági forgalom propagandája terén különös eljárást honosított meg a Chesapeake and Potomac Telephone Co. Virginiában. Hogy úgy az üzletes embereket, mint a magánosokat elérhessék, minden egyes érdekeltégségi csoport számára külön propaganda tervet eszeltek ki. A Manager-ek (igazgatók), kik a 10 legnagyobb város szolgálatát irányítják, 10.000 olyan úgynevezett business előfizetőt íratk ki egy listára, kikről joggal feltehetjük, hogy a távolsági forgalom őket érdekelheti vagy legalább is érdekelni fogja. Ezekre a címekre hetes időközökben négy propaganda levelet küldöttek el, melyek a távolsági távbeszélgetéseknek az üzleti tranzakciók lebonyolítása terén való előnyeit fejtegették. Az utolsó levél elküldését követő héten különös rutinnal bíró nőalkalmazottak felhívták ezeket a címeket távbeszélőn s beszélgetésbe elegyedtek velük a távolsági távbeszélő forgalomban való részvételt illetőleg. A beszélgetést azzal kezdték, hogy a társaság a legnagyobb készséggel küld az előfizetőnek egy praktikus kis könyvecskét s előjegyezteti abban mindazokat a vidéki távbeszélő számokat, melyekre az előfizetőnek szüksége lehet. Erre az ajánlatra természetesen csak azért volt szükség, hogy az előfizetővel beszédbe elegyedhessenek. A felhívó távbeszélő kezelőnek természetesen abban a helyzetben voltak, hogy a félnek minden, a távolsági forgalomra vonatkozó felvilágosítást megadhattak. Ez az üzletszerzési mód állítólag a távolsági beszélgetések igen erős emelkedését eredményezte.

Egészen más módszert alkalmaztak a

magánszemélyek megszerzésénél, mert itt főleg arra kellett törekedni, hogy lehetőleg sok felet sikerüljön kevés költséggel elérni. 50 hirdetésből álló sorozatot, melyek bizonyos városokkal való távolsági beszélgetések díjszabását ismertették, oly módon tettek közzé 10 városban megjelenő 17 különböző lapban, hogy a hirdetések-ből minden második nap leközöltek egyet-egyet. A sorozat olyan hirdetésekkel kezdődött, mely mindazoknak a helyeknek a jegyzékét közölte, melyekkel 35 centért vagy annál kisebb összegért lehet beszélni. A második hirdetés a 45 centes relációkat ismertette stb.,

Amerikában természetesen a rádió útján kifejtett propagandát is igen erősen igénybe veszik. A fent említett hirdetések útján propagandát pl. naponta 4—5 adóállomás által leadott százszavas s 30 alkalommal megismételt leadások is támogatták.

Az Amerikában alkalmazott propagandisztikus tevékenység eszközei tehát a közönség felvilágosítása, bizonyos érdekeltségi körök kiválasztása és azok megoldozása, lélektani alkalmazkodás, az elért eredmény ellenőrzése. A rochesteri Stromberg—Carlson távbeszélőtársaság egyik főnöke, S. K. Beecher, különösen hangsúlyozta egyik előadásában, hogy sohasem szabad a féllel a távbeszélő állomással kapcsolatban felmerülő havi összes kiadás végösszegét előre megismertetni, mert a fél a napi mondjuk 15 centes kiadást mindig kevesebbért értékeli mint a havi 15 dollárosat.

Az amerikai hírek megerősítik, hogy a tervszerűen kifejtett propaganda a távbeszélő bevételét emeli s a felekkel való intenzívebb érintkezés az üzemvezetőségnek a közönséggel való viszonyát lényegesen megjavítja. (T. M. 1931. 4.)

Hogyan gondolkoznak a svájci távbeszélő kezelőnők foglalkozásukról? A távbeszélő kezelőnők alkalmazásánál nagy súlyt helyeznek arra, hogy lehetőleg rátermett és képzett személyzetet nyerjenek. A svájci igazgatás ezért a legalább két éve szolgálatot teljesítő kezelőnőkhöz és felügyelőnőkhöz kérdőíveket küldött szét, hogy bizonyos, a távbeszélő kezelőnői hivatással összefüggő kérdéseket tisztázzon. Hogy a kérdőívekre adott válasz lehetőleg őszinte és nyílt lehessen, az igazgatás biztosította a személyzetet arról, hogy az ügyet tisztára tárgyilagos szempontból kívánja tárgyalni. Azonkívül a személyzet tetszésére bízták, hogy a kitöltött ívet aláírják, vagy aláíratlanul küldjék vissza. A szétküldött ívek közül a felügyelőnőktől az ívek 70 százaléka érkezett vissza, a távbeszélő kezelőnőktől

azok 36 százaléka, vagyis átlagban 40 százaléka a személyzetnek válaszolt a feltett kérdésekre s a válaszok 12.6 százaléka nem volt aláírva. Csak két olyan svájci távbeszélő központ akadt, nevezetesen Bellinzona és Le Cloche, ahonnan az összes elküldött ívek kitöltve érkeztek vissza. Két svájci távbeszélő központ személyzete azonban, melyeknek nevét a közlés elhallgatja, a küldött ívekre egyáltalán egy választ sem küldött vissza. A kérdőív a következő pontokat foglalta magában:

1. Szereti Ön hivatását?
 2. Ha igen, miért? Mi köti Önt leginkább hozzá s mi felel meg legjobban az Ön kívánságainak?
 3. Ha nem szereti, mi ennek az oka?
 4. Mi okozta Önnek a legnagyobb nehézséget munkakörének a megtanulásánál: a kezűgyesség elsajátítása vagy a szellemi munka?
 5. Milyen hiányokat állapított Ön meg szakkipézésénél?
 6. Irja le a távbeszélő kezelőnőt olyanak, amilyeneknek lennie kellene. Emelje ki a jellembeli tulajdonságokat s különleges hajlamokat.
 7. Megbecsülik-e a távbeszélő kezelőnői hivatást az Ön családjában s az Ön ismerősei körében? Ha nem, miért nem?
 8. Ismeri Ön azokat az okokat, amiért a távbeszélő kezelők az alkalmazásból kilépnek, hogy a magániparban keressenek maguknak elhelyezkedést?
 9. Milyen cikkek érdekelnék Önt a szaklapban (Technische Mitteilungen)?
 10. Szükség van-e az Ön véleménye szerint a közönség kiszolgálása terén javításokra s ha igen, milyenekre?
- Csak a felügyelőnk számára feltett kérdés: a) Hogyan kell a kiegészítő felügyelőnk kiképzésénél eljárni? Milyen eljárást tart Ön a legalkalmasabbnak? b) Irja le a felügyelőnőt olyanak, amilyeneknek lennie kell. Jellembeli tulajdonságait és különleges hajlamait emelje ki.

A beérkezett válaszokról a svájci szaklap a következőkben számol be:

Első kérdés: Szereti Ön hivatását? A kérdés egy kissé merész, mert tudomás szerint a távbeszélő kezelőnői szolgálatot általában megerőltetőnek és idegrendszerrel tartják. Az iskolák már azelőtt is lebeszéltek végzett leány növendékeiket ennek a pályának a választásáról s még manapság is sok tanár és tanárnő van, kik a fiatal lányoknak nem ajánlják a távbeszélő kezelőnői pályát választásukat. Erre való tekintettel nagyszámú negatív választ kellett várni. Am nem így volt. A távbeszélő kezelők igen nagy százaléka szereti hivatását s még van vele elégedve.

A beérkezett válaszok 91 százaléka ugyan is igenlő volt. 43 kezelőnő az igen-t még megjegyzésekkel is kísérte és pedig a többi közt a következőkkel: „igen, nagyon”; „teljes szívemből”; „becsülöm hivatásomat”; „hivatalom szívemhez nőtt”; „állásomból való távozásomkor hálásan fogok annak napsugaras oldalaira gondolni”; „ha újból kellene választanom, úgy az átélt néhány kellemetlenség dacára is, újból a távbeszélő kezelőnői állást választanám (25 évi szolgálat után adott válasz)”; „még nem bántam meg eddig soha, hogy ezt a pályát választottam”; „igen, mert szeretem a pontos munkát”; „igen, napról-napra jobban”; stb.

Voltak, akik szeretik hivatásukat, ezt, kifejezetten hangsúlyozzák is, mégis bizonyos kifogásokat tesznek. Pl. nem látják a munkát eléggé megbecsültnek, vagy az előjárók bánásmódját nem találják mindig kifogástalannak. Vannak, akik a helyi szolgálatot nem találták érdekesnek, avagy egészségügyi szempontból kifogásolják a távbeszélő szolgálatot stb.

A tényleg elégedetlenek száma aránylag csekély volt, mert a felvetett kérdésre nemleges választ mindössze 5% adott, válasz nélkül e kérdést 2.1% hagyta, 1.6% pedig nem tudott határozott állást foglalni válaszában.

A felvetett második kérdésre, hogy t. i. „ha hivatását szereti, mi köti leginkább hozzá s mi felel meg legjobban kívánságainak?” a távbeszélő kezelők egy része nem adott világos feleletet. 119 kezelőnő mindazonáltal hivatását nagyon érdekesnek találta. 102 kezelőnő azért szereti, mert sokoldalú és változatos. 99 kezelőnő, kik leginkább az óra és kézimunkaipar székhelyeiről valók, ahol tudvalevőleg gyakoriak az üzleti válságok, azért becsülik hivatásukat, mert biztos megélhetést nyújt s aggkorukra ha nem is fényes, de mégis elégséges, bár szerény nyugdíjat biztosít. 58 kezelőnő szereti a közönséggel való érintkezést, egy másik nagyon kellemesnek találja a közönség oly módon való kiszolgálását, amint az a távbeszélőnél van, ahol az árut nem kell dicsérni. 40 kezelőnő annak örül, hogy földrajzi ismereteit hasznosan értékesítheti; 37-en szeretik az érdeklődést felkeltő szellemi munkát; 37-en az üzem műszaki oldalát tartják nagyon érdekesnek; 32-en a közönség elismerését becsülik nagyra; 29-en annak örülnek, hogy idegen nyelvismereteiket a külföldi üzletfelekkel és kollegáikkal való érintkezésben értékesíthetik; 26-an a szolgálat változatos szolgálati időit szeretik, mely számukra napközben is szabad időt enged; 24-en annak örülnek, hogy felelős-

ségteljes ügykörben dolgozhatnak; 21-en pedig a munka közben való függetlenséget és önállóságot értékelik sokra.

A harmadik kérdésre való válaszlásnál (ha nem szereti hivatását, mi annak az oka?) az elégedetlenkedők jutottak szóhoz. Így 26 kezelő a felügyelő illetőleg megfigyelő szolgálatot kifogásolta. Sokan úgy vélik, hogy erre túlságos súlyt helyeznek, illetőleg azt nem tekintik másnak, mint sikanériának és tanítónéni rendszernek. Nem fogják fel a megfigyelések értelmét s nem tudják megérteni, hogy azzal tulajdonképpen milyen célt kívánnak elérni. 19 kezelő amiatt panaszkodik, hogy előjárók igazságtalanul és kicsinyesen bánnak velük. 13-an a munkát túlságosan gépiesnek találják; 11-en annak idegfeszítő volta miatt panaszkodnak; vannak, akik a túlerős esti szolgálatok miatt elégedetlenkednek; 7-en pedig általános túlterhelésről beszélnek. További 7 kezelő nem szereti a rendetlen szolgálati időket; 6-an túlságosan egyhangúnak találják munkájukat; 3-nak kevés a szabadság; 2 pedig a vasárnapi szolgálattal nincs megelégedve. Vannak azonkívül kik több önállóságot kívánnának szolgálatukban, mások a türelmetlen felekre panaszkodnak; túlterhelést említenek, sőt lelki kielégítetlenségüket hangoztatják. Van egy kezelő, ki futó-szalag mellett teljesít szolgálatot, s aki azért nincs szolgálattól kielégítve, mert ott a kezelő csak egy számot képvisel. Végül egyik hölgy amiatt siránkozik, hogy szolgálatát az automatizálással oly könnyen háttérbe szorították.

A negyedik kérdés (Mi okozta a legnagyobb nehézséget munkakörének megtanulásánál: a kézügyesség elsajátítása vagy a szellemi munka?) igen sok kezelő részéről válaszatlanul maradt ész pedig azért, mert a hölgyek már nem emlékeztek a régebbi idők fáradtságaira és gondjára. 167 kezelő mindazonáltal úgy nyilatkozott, hogy mesterségét minden költönösebb fáradtság nélkül sajátította el. 142 kezelő a kézi ügyesség elsajátítását fárasztónak találta. 82-en arra emlékeznek vissza, hogy a szellemi munka nekik fejtörést okozott, 24 távbeszélő kezelőnek pedig a sok száz távbeszélő előfizetői szám, valamint a hasonló nevű nagyszámú előfizetőnek egymástól való megkülönböztetésével járó tanulás okozott nehézségeket. Mivel az előfizetőknek szám szerint való hívása most már kötelező, ez utóbbi nehézségek tulajdonképpen tárgytalanokká váltak.

Voltak azonban a negyedik kérdéssel kapcsolatban még más megjegyzések is. Így az előjáróktól való félelem állítólag

gátlólag hatott egyik kezelő előhaladására, másik úgy véli, hogy a hivatással járó szellemi munka elsődendő emlékező tehetséget kíván. A különböző rendszernek egyidejű gyors kiszolgálása, a saját munkahely ellenőrzése, a jobbra és balra teljesítendő csoportmunka s azonkívül a pontos előjegyzések vezetése, egyik megállapítás szerint sok fáradtsággal jár. A sokféle való alkalmazkodási kötelezettség szintén nehézségnek nyilvánították. A hallgató-felszerelés viselésének terheisége ellen is hangzott el felszólalás. Az alárendeltségnek és alkalmazkodásnak a szükségessége az egyik megállapítás szerint igen nagy akaratot kíván. Az előfizetők különböző kérdéseinek és kívánságainak gyors megértése, az azokra való gyors válaszolás és intézkedés szintén fáradtságosnak minősítették. A 8 órán át való csendes, egyhelybenülést a környezethez való alkalmazkodás szükségét, a fegyelemtartást, kemény iskolának jellemezték. Nem volt egy másik szerint könnyű dolog a központ lár-májában a saját munkájára való koncentráció. Volt, akit felette megerőltetett, hogy az előírt mondatokat kívülről meg kellett tanulnia s azok alkalmazása sem volt szerinte könnyű. Végül sokan úgy találták, hogy a három hónapos távbeszélő kezelői kiképzés kevés és azt négy hónapra ajánlották meghosszabbítani.

Mindezekből megállapítható, hogy mi-helyt a kézügyesség elsajátítása megtörtént, ami kb. 12—15 hónap múlva érhető el, úgy már csak a szellemi fáradtság marad meg e hivatás gyakorlásánál, amiért is azt mint intellektuális foglalkozást kell elbírálni.

Az 5-ik kérdésre, mely aziránt érdeklődik, hogy az illető milyen hiányokat állapított meg szakkiképzésénél, a kezelők többsége azt hozta fel, hogy a hiányzó nyelvismeretek erősen éreztetik hatásukat. Szerintük a nagyobb idegenforgalommal bíró központokban, valamint idegen ipari érdekeltséggel bíró helyeken a nyelvismeretekre feltétlenül szükség van. Ézzel a 132 egyértelmű gyilatkozáttal párhuzamosan 22 nyilatkozat a földrajzi ismeretek elégtelenségét hangsúlyozza. A cikk szerint meg-lépő, hogy ez utóbbi fogyatékoságot aránylag csak ilyen kevesen hangsúlyoz-zák, mikor köztudomású, hogy e téren még nagyon sok a tennivaló.

108 kezelő hiányát érzi a műszaki berendezések alaposabb ismeretének. Szerintük legalább az egyes műszaki munkák alapismereteivel kellene őket megismer-tetni, mert az elektrotechnika érdekes szakmájába való betekintés a foglalkozás iránti érdeklődést erősen fokozná. E ki-

vánsággal kapcsolatban a cikk megállapítja, hogy jóllehet szó sem lehet arról, hogy minden egyes távbeszélő kezelőnőt műszaki tanfolyamra járassanak, mégis olyan irányú kezdő lépést kellene tenni, hogy legalább a felügyelő személyzetet a legfontosabb műszaki kérdésekben bizonyos elemi oktatásban részesüljön.

E megállapításokkal szemben 92 kezelő nem érez semmiféle hiányosságot kiképzésében.

E kérdéssel kapcsolatban még a következő válaszok érkeztek be: „Több szakismeretem lehetne, ha átmenetileg valamilyen más központba is áthelyeztek volna”. (A kiképzés céljából más központba való áthelyezést többször kéri a személyzet). „Az ötödik kérdésre való válaszadást megtakarítom magamnak, mivel tudvalevően az ember soha sem tud eleget.” „Több változatosságot a beosztásban.” „Egy svájci térkép a legtöbb központban hiányzik”. „Alaposabb kiképzés kellene a tanulási idő alatt s azt 3 hónapról 4-re kellene meghosszabbítani”. „A távbeszélő üzem újdonságairól oktató előadásokat kellene alkalmilag tartani”. „Jobb tájékoztatást kellene nyújtani a személyzetnek a kerületi igazgatások szervezetéről”. „Az illetménykérdésről, a segélypénztárakról s a munkatörvényről többet szeretnék tudni”. „A tudakozó szolgálatban jobban ki kellene a személyzetet képezni”. „Több körzeti felügyeleti gyűlésre volna szükség a szolgálati viszonyok megbeszélése és tisztázása céljából”. „A hivatásbeli kérdések megbeszélhetése végett intenzívebb érintkezés kellene az előjárókkal és a felügyelőkkel”. „Hiányát érzem a nemzetközi szolgálati szabályzat ismeretének”. „A távbeszélő kezelőknek járatosabbnak kellene lenniök a földrajzban, mivel az erős nemzetközi forgalomban nincs sem idejük, sem alkalmuk a térkép megtekintésére”. „Hiányzik az időközönkénti pótkiképzés”. „A nagyobb központokban a távbeszélő kezelők számára tanácsadó szervet kellene létesíteni”. „A nemzetközi forgalom leghasználatosabb érintkezési formáinak ismerete hiányzik”. „Mint egyikét a sok felvételi feltételnek két belföldi nyelv ismerete helyett, három nyelv ismeretét kellene megkövetelni”. „A felügyelőnek a pedagógiába való bevezetése igen értékes volna”. „Nagyon nehéz dolog az előírt irányítási utak megtanulása s azok mindenkor helyes alkalmazása. A gyakorlatban viszont nagyon nehéz az irányítási térképet, ha az utat illetően az ember nincs egészen tisztában, megtekinteni”. A felvetett ötödik kérdésre a legcsattanósabb választ így szövegezte meg egyik kezelő: „Az igazgatásra bízom hivatásbeli

fogyatékosságaimnak a felfedezését”. (Folytatása következik.) (T. M. 1931:4.)

A tanuló ifjúság megnyerése a távbeszélő minél gyakoribb és sokoldalú igénybevételére az amerikai „Telephon Development Association” régi propaganda elve, melyet újabban egy kiállítás keretében oly módon gyakorol a társaság, hogy kiállítási telepének távbeszélő állomását minden péteken és szombaton egy-egy felőrára ingyen rendelkezésére bocsátja a kiállítást látogató tanuló ifjúságnak, abból a célból, hogy az állomásról az óceán hullámaival szelő Majestic gőzöst felhívhassák s a gőzösön utazó valamelyik ismerősükkel beszélhessenek. A Majestic utasai közül ily módon a tanulók már John Mc Cormack grófit, a híres énekest is felhívták távbeszélgetésre. A társaság azonkívül a kiállításon üveg-szekrényekbe helyezve bemutatta az automatikus távbeszélő berendezéseket is s megállapítást nyert, hogy a kiállításnak ezt a részét a tanuló ifjúság különös előszeretettel kereste fel. (T. M. 1931:4.)

Európa leghosszabb távbeszélő áramköre a folyó évi június hó 17-én üzembe helyezett Páris—Bucarest távbeszélő áramkör, melynek hossza több mint 2000 kilométer s mely öt országot szel keresztül, köztük Magyarországot is. (T. M. 1931:4.)

Iskolás fiúk mint távbeszélő-tanítók. Parton-ban az angliai Cumberlandben az iskolás fiúk önként vállalkoztak arra, hogy a faluban berendezett új utcai nyilvános távbeszélő állomásoknál a járatlan közönységet a távbeszélő használatára kioktatják. (T. M. 1931:4.)

A bálnák és a tengeralatti kábelek. Nemrégén megszakadt az All America Cables Comp.-nak Buenaventurát (Kolumbia köztársaság) S. Elená-val (Equador) összekötő tengeralatti kábele s a szakadás elhárításával megbízott kábelgőzös megállapította, hogy a kábelbe egy cethal keveredett bele s vergődés közben azt elszakította. A hajó a cethal megfulladt állapotban húzta fel tedélzetére. Nem ez volt azonban az első alkalom, mikor a tengeralatti kábelek üzemében cethalak zavarokat okoztak. Így pl. ez alkalommal emlékeztettek arra az 1908-ban lejátszódtott esetre, mikor a délamerikai csilei partok magasságában 800 méter mélységben szakadt el ugyancsak ily módon egy kábel. A szakértők megállapították a tényállást, bár hangsúlyozták, hogy bálna nem tud 800 méter mélységre lemerülni s hogy valószínű, hogy a különben döglötten kiemelt bálna a kábelek kevéssel azelőtt történt lerakásakor keveredhetett abba bele. A legutóbbi esetben azonban a döglött állatot több mint ezer méter mélységből emelték ki s mivel a kábelt több évvel

ezelőtt fektették, nyilvánvalóvá vált, hogy a cet ilyen mélységig is le tud merülni. (J. T. 1931 : 8)

Újabb kedvezmények az angol—amerikai rádiótávbeszélő forgalomban. Az angol postaigazgatás közli, hogy az Anglia, valamint Argentína, Ausztrália, Új-Zéland, Brazília, Uruguay, Kanada, Csille, Kuba, Egyesült Államok, Mexico és a tengeren lévő hajókkal való rádiótávbeszélő forgalomban minden beszélgetést bejelentő fél kérheti, hogy beszélgetését három percre vagy esetleg annál hosszabb időre korlátozzák. A londoni távbeszélő központ ilyen esetben a jelzett idő lejártakor az összeköttetést bontja, feltétve, hogy a fél időközben nem kérte a beszélgetés meghosszabbítását. Ha a hívó nem veszi igénybe az általa kért teljes időt, akkor csak a beszélgetés tényleges időtartamát számítják fel neki, azonban legalább három perc díját fizetnie kell. (J. T. 1931 : 8.)

London és egy kanadai vonat közt, mely Montreal és Quebec közt volt úton, ez alkalommal először, távbeszélgetést folytattak igen jó érthetőség mellett. (J. T. 1931 : 8.)

Az északamerikai rádiószungelben a különböző kurzuslók a rádióhírmondót használják fel kétesértékű gyógymódjaiknak és orvosságaiknak reklámozása céljából s a közönséget ily módon vezetik tévútra. A nem kívánatos propaganda leküzdése céljából most dr. E. Starr Judd, az „Association medicale americaine” új elnöke, ugyancsak a rádióhírmondót kívánja felhasználni a közönségnek egészségügyi kérdésekben való helyes irányú felvilágosítására. (J. T. 1931 : 8.)

Hogyan akarja Marconi Amerika felfedezésének évfordulóját megünnepelni? Az Ala di Sura-ban nyaraló Marconi erre nézve a következő érdekes nyilatkozatot adta le a Gazetta del Popolo olasz lap munkatársának: Braziliában Amerika felfedezésének évfordulóját október 15-én nagyszerű ünnepek keretében fogják megünnepelni. Október 15-ről 16-ra való éjjelen Rio de Janeiro-ban nagy kivilágítás lesz. Ebből az alkalomból megállapodtak abban, hogy az örömtüzeket Marconi Olaszországból fogja felgyújtani és pedig valószínűleg jachtjáról, az azon berendezett rádió-elektromos készülék segítségével.

Marconi ez alkalommal előadta, hogy legújabbán az egészen rövid, néhány centiméteres, hullámok tanulmányozásával foglalkozik, melyek a frekvencia erősségének fokozására igen alkalmasak. Nyilatkozatában abbeli meggyőződésének adott kifejezést, hogy az egészen rövid hullámok óriási lépéssel fogják a rádiót előrevinni

és azokat igen zseniális módon fog sikerülni felhasználni. (J. T. 1931 : 8.)

Svájc propagandája a távbeszélő érdekében. A svájci távbeszélő igazgatás erős papírra nyomva a több svájci távbeszélő vonalak hálózati térképét adta ki legújabbán, mely kiadmány főleg propaganda célokat szolgál, s melyeket az iskolák tantermeiben is kifüggesztettek. (J. T. 1931 : 8.)

Németország Beelitz-ben (Berlintől 45 kmnyire) új óriás rádióállomást épít, mely rövid hullámrendszeren elsősorban az Északamerikával, Délamerikával, a Fülöp-szigetekkel, Egyiptommal, Japánnal, Jáva szigetével és Sziámmal való levelezésre fog szolgálni. Az új állomásnak 40 vevőberendezése lesz 19 lámpával, melyeket úgy az elektromos világítási árammal, mint annak zavara esetén akkumulátoros telepről táplálnának. A vevőantennák a naueni állomásokkal azonos rendszerűek lesznek. Az új állomás berendezési úgy a táviró, mint a távbeszélő és képtáviró üzem céljaira egyaránt igénybevehetők. (J. T. 1931 : 8.)

A Népszövetség rádióállomása működését minden valószínűség szerint még ez év végén megkezdi. Az állomásnak két rövid hullámrendszerű irányított antennás adója, egy igen érzékeny vevője lesz. Az állomást a Népszövetség székhelyével számos vezetékes összeköttetés fogja összekapcsolni. (J. T. 1931 : 8.)

A kínai vasútállomások mint hangosanbeszélővel felszerelt központok. Mivel tudomás szerint a kínai vasútállomások a mennyei birodalomnak a közönség által legszívesebben felkeresett helyeinek számítanak, ahová nemcsak azok mennek, akik utaznak, hanem mások is, szinte szórakozásból, az állomásoknak ezt az előnyös tulajdonságát hangosanbeszélők útján kifejtett üzleti propaganda céljaira kívánják felhasználni. (T. T. J. 1931 : 198.)

Dr. Havas Ferenc.

A londoni új stúdió. Kilenc emeletnyi magasságban emelkedik a londoni Portland Squaren az Oxford Circus közelében a brit rádiótársaság új otthona. Valamennyi hivatal az utcára nyílik. Belül van a torony, mely az adáshoz közvetlenül szükséges helyiségeket foglalja magában. A torony fala egy méternél vastagabb. Semmiféle vasszerkezettel vagy más hanghordozóval, egyéb épületrésszel nincs összeköttetésben. Ide nem hatol be sem hang, sem fény. A levegőt külön készülék újítja meg. A két kabaréstúdiót úgy rendezték be, hogy hallgatóság is jelen lehessen, ami a szereplők kedvét tokozza. A nagy hangversenyterem, melynek színpadán 114 tagú zenekar, 250 tagú kórus és a szólisták foglalnak helyet, három

emeletes. A hallgatóságnak szánt részben közel ezer ülőhely van. Több kisebb adóhelyiség között a zenekönyvtárt helyezték el, amelyben eddig tizenötezer mű sorakozik. Az alkalmazottak számára kényelmes klubhelyiségeket rendeztek be, amelyekről a lapos háztetőre lehet jutni. Külön világítási és vízvezeték ellátásról is gondoskodtak. Az új telepet nemsokára megnyitják és bezárják a régit, amelyet annakidején egy áruházból és egy gőzfürdőből alakítottak át. (Radio Times).

Uruguay rádiótelepet épít. Uruguayban ezidőszent huszonegy adóállomás működik, amelyek közül tizenhét magában Montevideóban munkálkodik. A legtöbb állomás magánosok, rádióüzletek és egyéb vállalatok kezében van. A tudományminisztérium és a kereskedelemügyi minisztérium is tart fenn adóállomást. Most Montevideo közelében egy 50 kw. erejű telepet építenek, mely arra lesz hivatva, hogy az egész ország területén közvetítse a műsorokat. (Radio Times.)

Az osztrák újrendszerű vasúti rádió. A nálunk is sikerrel kipróbált vasúti rádióknak minden előnye mellett is az az árnyoldala van, hogy a szerelvény, illetőleg a kocsi minden egyes szakaszát, ahol a hallgatást lehetővé akarják tenni, vezeték útján össze kell kötni a központi vevőberendezéssel és dugós érintkezőket kell alkalmazni az utasoknak kiszolgáltatót fejhallgatók számára. Eltekintve attól, hogy így az utas úgszólván helyéhez van bilincselve, a szerteágazó vezetékrendszer hosszabb szerelvényeknél jelentékeny költséget okoz.

Az osztrák szövetségi vasutak Wien—Salzburg közötti vonalán bevezetett újrendszerű vasúti-rádió ebben a tekintetben lényeges haladást jelent, amennyiben a szerelvény központi állomása és a hallgató között mindennemű vezetékes összeköttetést feleslegessé tesz. Nem kell drótokat vezetni az egyes szakaszokba s kontaktusokat felszerelni. Bárminő összeállítású vonat bármelyik ülőhelyén jó és tiszta vételt élvezhet az utas, anélkül azonban, hogy kötvé lenne a helyéhez. A vétel állandó marad, ha akár az egész kocsisoron végigsétál is; de megszűnik, mihamllyt kilép a vonatból.

Az elrendezés titka az, hogy a vonat központi állomása adóberendezéssel van felszerelve, mely sugárzását a kocsik belsőjébe koncentrálja. Az utas pedig a fejhallgatón kívül egy ügyes szerkezetű, rendkívül könnyű kis vevőkészüléket kap, mely őt mozgásában nem akadályozza. A központi állomás adókészülből, egy beszelőgéppel és előerősítével egybeépített nagyteljesítményű keretvevőből, mikrofon-

ból és áramforrásokból áll és úgy kapcsolható, hogy vagy a vevőt, vagy pedig a gramofont dolgoztatják át adóra. A mikrofon bemandásra szolgál, de felmerült az a gondolat, hogy tájszépségekben bővelkedő vidékeken való keresztútlutazás alatt élvezetes tájfestéssel is szórakoztassák az utasokat.

Az antenna a kocsisor felett végigvezetett huzal, mely az utolsó kocsi végén felszerelt dobon van átvetve, hogy a menetközben beálló hosszváltozások önműködőleg kiegyenlíthessenek. A dob könnyen felszerelhető; hasonlóképpen a közbelső kocsik tetejére erősített támasztékok, melyek az antennának kanyarban való rögzítésére szolgálnak.

Tekintettel arra, hogy az adó aperiódikusán dolgozik az antennára, annak menetközben való hosszváltozása nem hat zavarólag. Ellensúly gyanánt a kocsik alváza szolgál. Az antenna és az ellensúly, a kocsik teteje és padlózata között így erős elektromágneses erőter áll fenn, mely bárhol a vonatban kielégítő vételt biztosít. Kifelé azonban nem sugároz, tehát a vonaton kívül a vétel lehetetlen.

Az adó 80 m. hullámhosszon dolgozik; antennacsatolása induktív, bemenő teljesítménye 50 w. és egy kristályvezérlésű oxillátorból meg egy erősítőfokozatból áll. Az anódfeszültséget áramátalakító szolgáltatja, mely a vevő-aggregátumot is táplálja. A fűtést akkumulátorokkal eszközlik.

A vevő transzponáló készülék, keverőcsővel három középfrekvenciájú fokozattal és egy audionnal. Az előerősítőt egyetlen kapcsolóval tetszés szerint a vevőhöz, a beszelőgéphez vagy a mikrofonhoz lehet kapcsolni.

Az utasnak kiszolgáltatót kis vevő egy rövidhullámú detektoros készülék. Minthogy 80 m-es hullámhosszra fix méretezéssel bír, hangoló elemei nincsenek, csak egy hangerősség szabályozója, mely a 60 mm. átmérőjű és 22 menetű tekercs hét leágazásának egyikével kapcsolható. A kisméretű detektor csiszolt molybdaenit kristályból és egy arra nagy nyomással szorított, különleges ötvözetből készült fémelektrodból áll. Mechanikai igénybevételkel (rázkódtatásokkal) szemben érzéketlen, amelletl azonban nagy hangerőségű. Az egész készülék lapos dobozban van, melyet zsinórzat kapcsol a fejhallgatóhoz. Üzemben lévő adó esetén a hallgatók pusztá felcsatolása után a vonat bármely pontján élvezhetjük a vételt. A doboz a nagyothallókra való tekintettel külön zsinór útján a kocsi fémrészeivel összeköthető, amikor is a hangerő nagymértékben megnövekszik. Rendes körülmények

között azonban a fejhallgatóról aláfüggő dobozban lévő tekercs minden fémes érintkezés nélkül is annyi energiát vesz fel a koezi belsejét átjáró hullámokból, hogy a vétel semmi kívánnivalót sem hagy hátra.

Németországban az előfizetők alig egy-ötödérének van kristálydetektoros készüléke. A német birodalmi posta most tette közzé a rádiókészülékek statisztikai adatait. Ezekből az adatokból kitűnik, hogy a detektoros készülékek száma rohamosan fogy, úgyhogy ma az előfizetők alig egy-ötödérése használ kristálydetektoros készüléket. A legelterjedtebb a háromcsöves készülék. A hálózati készülékek pedig nem egészen felét teszik ki a csöves készülékeknek. (Rundfunk Hörer).

A rádió nagyfontosságú szerepe földrendések alkalmával. A legutóbbi új-zealandi földrengés alkalmával a külvilággal való összeköttetések teljesen megszüntek, úgyhogy csupán a napieri kikötőben tartózkodó Veronica nevű angol cirkáló fedélzetén lévő rádióállomás segítségével szereztek tudomást a katasztrófáról és kértek segítséget a földrengés sújtotta lakosság részére. Két teljes napig a rádió volt az egyetlen összeköttetési eszköz Napier környéke és a külvilág között. Egy napieri rádióamatőr, aki rövidhullámú adóállomással rendelkezett, bonyolította le a hivatalos szolgálatot a wellingtoni postaállomással. A világ csak ily módon szerezhetett tudomást a földrengés részleteiről. (Funk.)

Az olasz kormány a rádióért. Az olasz kormány mindent elkövet, hogy a rádiótársaság nehéz helyzetben segítsen. Mint a Stefani egy felhivatalos közleményében jelenti, az olasz közlekedésügyi miniszter, a rádiófelügyelő-bizottság és a rádiótársaság vezetői, legutóbb értekezletet tartottak, amelyen a kormány megfelelő támogatást helyezett kilátásba, hogy a tervezett építkezések — melyekről a Magyar Posta 1931. évi 6—7. számában (766 oldal) már említést tettünk — legkésőbb 1932. év folyamán befejezést nyerhessenek. (Rádiorriera.)

Svédország rádióberlői. A legújabb adatok szerint a svéd rádióberlők száma 518.026-ra emelkedett. A legtöbb új előfizetőt Stockholm, Malmö és Gotenburg szolgáltatta. Ha minden rádiókészülékhez négy hallgatót számítunk, akkor az ország lakosságának negyven százaléka hallgatja a rádiót. (Funk.)

Kopenhágában ülésezett a rádió nemzetközi műszaki bizottsága. A rádió nemzetközi műszaki tanácsadó bizottsága május 27-től június hó 6-ig tartotta üléseit Kopenhágában. A konferencián nemcsak minden állam képviseltette magát, hanem ezenkívül a rádióval foglalkozó vagy a rádió-

val szoros összeköttetésben álló magántársaságok és vállalatok is. Az üléseken Magyarországot a m. kir. posta részéről Erdoss Gyula m. kir. postafőmérnök; a magyar telefonhírmondó és rádió r. t. részéről Szóts Ernő ügyvezető igazgató képviselte.

Megrendszabályozzák a villamost. Az angol rádióvállalat megállapodott az egyes városok villamos vasúti társaságaival, hogy a motorok áramfelvevő készülékeit megváltoztatják. Remélik, hogy e technikai változtatások megszüntetik a zavarokat, amelyeket a mostani szerkezetek okoznak. (Radio Times).

A finn rádió reformja. A finn rádió technikai szempontból a táviróigazgatás alá tartozott, művészi programja tekintetében pedig egy magántársaság igazgatta. A koncesszió most van lejáráóban. Ezt a körülményt felhasználva, a kormány a rádió szolgálatot reformálja. Tizenöt millió finn márka alaptőkével részvénytársaságot alapítanak, amelynek részvényeit tizennégy és fél millió márka erejéig az állam veszi át, a többi megmarad az eddigi társaság kezén. Az igazgatást tizenkéttagú vezetőség intézi. Ezeket három évre választják. A kormány külön küld ki öt képviselőt. Az igazgatóság választja meg a gazdasági és művészeti igazgatót is. (Radiofona).

Az angol rádiótársaság legújabb jelentése. Az angol rádiótársaság (British Broadcasting Corporation) legújabb évi jelentése a rádió nagyarányú fejlődéséről tanuskodik. Az elmúlt évben összesen 3.411.910 volt a rádióelőfizetők száma; az évi szaporulat 455.000. A bevétel 1.696.000 font volt, amiből a vállalat több mint 580.000 fontot költött az előadásokra; 192.000 fontot az üzem műszaki részére és 59.000 fontot adminisztrációra. Az 1930. év folyamán a vállalat állomásai összesen 72.396 óráig tartó műsort adtak le. Az ismeretterjesztő előadásokat 5.260 iskolahallgatta rendszeresen. A vállalat kiadóosztálya az előadásokról 470.000 iskolai ismeretterjesztő füzetet, 500.000 továbbképző röpiratot és 870.000 vegyestermészetű vezérfonalat adott ki. A vasárnapi gyűjtési felhívások az év folyamán 54.280 fontot eredményeztek. (Radio Times).

Wallonok és flamandok rádióharca Belgiumban. A belgiami rádió terén nagy harc folyt a wallonok és a flamandok között. A francianyelvű wallonok, akik gazdagabbak, hatalmasabbak és az ipar urai, hét évvel ezelőtt magukhoz ragadták a rádiószolgálatot és csak a legutóbbi időkben sikerült a flamandoknak egyenjogúságot szerezniök. A belga rádió új szervezete alapján az országnak két adója van.

Mindkettő Löwenben működik, vagyis a nyelvhatáron. Egyik francia nyelven közvetít, a másik flamand nyelven. Zenében tudnak csak egy úton haladni. Szindarabot alig adnak, csupán előadásokra szorítkoznak. Az igazgatást az állam végzi. A vezetőségben a három nagy párt képviselői ülnek: három katolikus, három liberális és három szocialista. A normális programon kívül a politikai pártok meghatározott órákban használhatják a stúdiót. Ezekre a közvetítésekre nézve nincs előzetes cenzúra, de ha dúrva hibák történnek, bizonyos időre tilalom alá helyezik az illető pártot. Detektoros készülékekkel rendelkező előfizető évi húsz frankot fizet, ami nagyon csekély összeg, de a lámpás készülék után hatvan frankot kell fizetni. (Radio-Revue).

Rádió-távbeszélő London és Egyiptom között. Az angol Marconi-társaság megkapta az engedélyt, hogy Egyiptomban rádió távbeszélőt létesíttessen. A három perces beszélgetési egység London és Kairó között 3 font 1 Sch. (Radio Times 1931. III. 1.)

A világ legelhagyatottabb rádióállomása. A Csendesóceánon, 250 tengeri mérföldnyire Ausztrália partjaitól van egy elhagyatott, ember nem lakta sziget, Willis Island, amely arról lett nevezetes, hogy jelenleg itt áll a világ legelhagyatottabb rádió adó- és vevőállomása. Kísérleti célokból hat hónapon át három rádiótávírással lakik ezen a szigeten, kik rövidhullámú adójuk segítségével jelzik a Csendesóceán felől közeledő viharokat, ciklonokat úgy, hogy a parti hajózás még idejében értesülhet a közelgő veszélyről. (Funk Post).

Ahol hat nyelven mondják be a rádióműsört. A budapesti rádiót a külföldi lapok mint igen udvarias állomást szokták emlegetni háromnyelvű bemondása miatt. Budapestnek azonban újabban konkurense akadt. Az eindhoveni 25 Kw. energiával dolgozó holland rövidhullámú adóállomás tekintettel rendkívüli hatótávolságára, hat nyelven mondja be a műsorszámokat, mégpedig: német, angol, francia, holland, spanyol és portugál nyelven. Az adóállomás jele P. C. J. és 31.28 méteres hullámhosszon ad. Érdekes, hogy ez az adóállomás három antennarendszerrel dolgozik, hogy adásai a világ minden tájára egyformán terjedjenek. (World Radio).

Az angol rádiótársaság „Regional Nord” új adója megkezdte működését. A British Broadcasting Corporation „Regional Nord” új adója megkezdte működését. Az adó (háromszáz méter magasságban épült a tenger színe felett és mintegy öt mérföld-

nyi távolságban van Uddersfield város-tól.

Három darab, közel 150 méter magas antenna, amelyeket hét porcellán szigetelő választ el a földtől, küldi szét a világszerte az új adó műsorát. Miután Uddersfield vidéke meteorológiai szempontból nem nagyon alkalmas az antennák építésére és karbantartására, szükséges volt olyan antennarendszert konstruálni, amely ellen tud állani 160 kilométeres óránkénti szélsőségeknek. Valószínű, hogy az antennák magasságára és a kedvezőbb hullámhosszra való tekintettel, az új állomás adásait — amely „Nordhern Regional Transmitter” név alatt fog szerepelni — a kontinens hallgatói jobban hallják majd, mint a „London Regional Transmitter” műsorát. (Radio Times).

Az angol rádiótársaságok a tájszólás ellen. Az angol rádiótársaságok komoly akciót indítottak a tájszólásoknak a rádióból való kiküszöbölése ellen. A probléma nem olyan egyszerű, amilyennek látszik, mert Anglia csaknem valamennyi rádióállomása más- és más tájszólást használó vidéken épült fel. Az egységes angol nyelv használatára szótárakat szereztek be az adóállomások és minden felolvasót figyelmeztetnek a tájszólások mellőzésére. (Radio Times).

A szovjet tízmillió fontot áldoz rádióállomásokra. Szovjetország 1932-ig állami rádióállomások építésére — amelyek a belföldi és külföldi céljait egyformán szolgálják majd — tízmillió fontot irányozott elő. A tervezet szerint, amelyet egy éven belül akarnak végrehajtani, huszonnégy óriási, egyenként 100 kilowattos és százharminchárom kisebb állomás föllátása van előirányozva. (Daily Mail).

Lengyel-német rádió-béke. Diplomáciai tárgyalások után a német és a lengyel rádiótársaságok között megegyezés létesült, mely szerint a két társaság arra kötelezi magát, hogy a jövőben a legmészebbmenő óvatosságot tanúsítja politikai, vallási, gazdasági és művészi tartalmú közlemények tekintetében. A Világkör-szika egyesület kebelében már 1926-ban megállapították, hogy tartózkodni kell a más államot sértő közlésektől. A németek azonban rég panaszoznak, hogy különösen a kottowitzi stúdióból rendszeresen antigermán propagandát folytatnak. (Funk Woche).

A rádió Görögországban. A rádió nagyon lassan terjed Görögországban. Túl-ságosan magas az illeték: 1.800 drachma, vagyis 120 pengő. Alig van 2.000 bejelentett előfizető. A múlt évben csak 550 vevőkészüléket vittek be az országba. Gö-

rögországban a rádió nem szükséglet, hanem luxus. (Rundfunk).

Megkezdtek New-Yorkban a Rádió-City építését. Nyolc gőzkostró, száz nyitott waggon és háromszáz munkás kezdte meg a világ legnagyobb épületömbjének a newyorki alsó városba illesztett Radio-Citynek építkezését szolgáló földmunkálatokat. Ez az építkezés azért is páratlan, mert olyan helyre kerül, amelyről sűrűn lakott, nagyméretű épületeket kellett eltávolítani. Rádió-City jórésztben a rádió szolgálatában fog állani; a beépített terület jelentékeny részének a Rádió-Keith-társaság harmincegyemeletes palotája fogja elfoglalni. De kerülnek ide egyéb hatalmas épületek is. Az említett palotához fog ugyanis szögelni a „nemzetközi zene csarnok“, a világ legnagyobb színháza, amelynek nézőterén 6.500 néző foglalhat helyet. Mindkét épület fölé szökik — a jelenlegi 49. és 50. utca sarkán — egy hatvanhatelemeles palota, a világ legnagyobb üzletháza. Ennek első tizenkét emeletére kerülnek Amerika vezető rádiószervezeteinek irodái; itt fog székelni a National Broadcasting Company és a Rádió Corporation of America. Külön épülete lesz a stúdiónak, amely természetesen távolbalítás közvetítésére is berendezkedik. Most egyelőre az építkezésre szánt terület alapjához megkítvánt kiadásról van szó. A munka előrehaladtával mindig több munkaerőre lesz szükség; ha maga az építkezés megkezdődik, 5.000 munkást állítanak be; ugyanez időben 25.000 embert fog foglalkoztatni a vas- és cementanyag előállítás, amelyből óriási tömegek szükségesek ehhez a 250.000.000 dollárba kerülő építkezéshez. Az egész vállalkozást, amelytől a newyorkiak joggal remélik, a további vállalkozási kedv megélénkülését, az ifjabb John D. Rockefeller finanszírozza. (Radio Times).

Amerikában különleges papírost találtak fel a rádiófelolvasásokhoz. Ismeretes, hogy a mikrofon előtt kedvezőtlen körülmények között a legkisebb zöreij is mennydörgészerű zöreijé torzulhat. Így igen gyakran, ha a felolvasó idegesen lapozgat kéziratában, a mikrofon sokszorosan adja vissza az ezzel járó zizegéseket, susogásokat. Az amerikai kereskedelemügyi minisztériumban most mutattak be egy olyan papírtípust, amely a mikrofon előtt lapozható, hajtogatható anélkül, hogy a legkisebb zöreijét okozná. (Radio Times).

A németek követelik, hogy a nemzetközi műsorcsere keretében rendezett hangversenyek stb. műsorát németül is mondják be. A német rádiószaklapok terjedelmes cikkekben foglalkoznak a német rádióhallgatók szerintük méltán jogos felháboro-

dásával amiatt, hogy a nemzetközi hangversenyen csak a hangversenyt rendező állam nyelvén és még franciául mondják be a műsorszámokat. Három és fél millió német rádióelőfizető nagyobb tömeg, mint aminőt — az angolt kivéve — Európa összes rádiózó államai fel tudnak mutatni.

A német szaklapok a hangversenyt rendező állomások igazolására közlik a Nemzetközi Rádió Unió megállapodásait, amelynek értelmében, ha a hangversenyt rendező állomás nyelve angol, francia vagy német, akkor csak az illető állam nyelvén, ha pedig másnyelvű a közvetítő állomás, akkor az államnyelven kívül még franciául is be kell mondani a műsort. A hangverseny előtt és után, minden közvetítő állomásnak módjában van a műsort saját anyanyelvén ismertetni.

Törvényszéki tárgyalások közvetítése rádióon. Az angol rádiótársaság engedélyt kért arra, hogy egyes törvényszéki tárgyalásokat közvetíthessen. (Daily Mail).

Magyar rádióműsor Chicágóban. Németek, legyelek, csehek gondoskodtak róla, hogy egy-egy chicágói rádióállomás az ő nyelvükön is adjon programot. Heti fél óráért egy évre 100—100 dollárt fizetnek és hirdetéseket adnak fel. A magyaroknak eddig nem sikerült ilyen félórát megszerezniük. Most aztán a Joe Smith-féle magyar zenekar közvetítésével az egyik adóállomás vállalta, hogy évi 50 dollárért biztosít a magyarok számára hetenként egy félórát. A heti félórából azonban csak húsz perc jut művészi programra, tíz percen át fizetett reklámokat közvetítenek. Az a baj azonban, hogy nem akad magyar hirdető, aki kész fél dollárt befizetni, amiből a vállalkozást fenn lehetne tartani. (Radio Times).

Levelezés a tenger közepéről. Az angol posta új szolgálati ágat létesített. Levelet lehet küldeni a tenger közepén járó hajókról. A szöveget rádióon leadják a legközelebb eső szárazföldi állomásnak, mely rövidhullámmal dolgozik. Az illető állomáson a szöveget borítékba teszik és rendes postai úton továbbítják. (Daily Mail).

Műsorcsere Németország és Amerika között. Németország és az Egyesült-Államok között a műsorcsere vonatkozó tárgyalások eredményesen befejeződtek. A kísérletek június 15-én megkezdődtek és nagyon jó eredménnyel folytak. Németországban Einstein, Eckener, Bergius és Müller fognak előadásokat tartani, Amerikában Hoover, Ford és talán még a jelenleg beteg Edison is beszélne majd a mikrofon előtt. Azonkívül előadásokat tartanak a két ország nevezetesebb váro-

sairól, így Hamburgról, Heidelbergről és Hollywoodról. (Radio Woche).

Szerzői jogilleték rádiózenéért. A német vendéglősöket és kávésokat ugyancsak kellemetlenül érinti a zeneszerzők szövetségének az a kívánsága, hogy a helyiségükbe rádión közvetített zenéért tantiémet fizessenek, vagy pedig távolítsák el a hangszórókat. Hét esztendeig minden akadály nélkül közvetített a rádió. Maga a rádiótársaság is állást foglalt a szövetség követelése ellen, de az alsó fórum a szerzők mellett foglalt állást. A vitás kérdést most a vendéglősök a felső fórum elé viszik, arra hivatkozva, hogy a rádiózene kedvéért nem nagyon tudul közönség a helyiségükbe. A maguk részéről nem is reflektálnak a komolyabb zenére. Legfeljebb néhány táncos nótáról lehet szó; viszont azért fizetik a rádiót, hogy ezt a zenét megkapják, a rádió amugyis fizet a szerzőknek. Egyébként szinte képtelenség lenne annak állandó ellenőrzése, hogy melyik helyiségben mikor és milyen nótát hallgatnak a hangszórón. (N. Fr. Pr.)

A német rádió számokban. A legújabb német kimutatások szerint a súlyos gazdasági viszonyok ellenére a rádió előfizetőinek száma jelentősen gyarapodik. A lefolyt évben 400.000 új előfizető jelentkezett, ami 14,4%-nak felel meg. A középnémet állomás érte el a legnagyobb emelkedést 27 százalékkal; Hamburg 20, a bajor rádió csak 13,5 százalékkal ért el; Berlinnek, Kölnnek pedig 8,5 százalékkal kellett beélnie. De azért Berlin marad a legnépesebb kerület, amennyiben 878.930 készülékkel az összességnek majdnem negyedrészt képviseli. Az előfizetők számának növekedésével szemben azonban a rádió-központhoz bevétele csökkent, mert bizonyos számú előfizető elérése után a birodalmi posta kevesebbet fizet a studióknak. Átlagban a 24 márka illetékből a studiót 10 márka, a birodalmi postát 14 márka illeti meg. Irodalmi és művészi körökben keveslik a studiók támogatását. Arra utalnak, hogy húsz nagy színházra 30 millió márka szubvenciót költenek évenként, a tíz nagy rádióvállalat pedig összesen 40 millió márkát kap, pedig a rádió három és félmillió háztartást lát el, lehet mondani tizenkétféle hallgatót; a színházak közönsége pedig legfeljebb 4—6 millió embert jelent. Ez az okoskodás azonban erősen sántít. (Radio Woche).

Franciaországban az utóbbi időben komolyabban foglalkoznak a francia rádióhíradó kiépítésével. Az ezzel foglalkozó bizottság élén álló Ferrié generális tervei szerint Párizsban két, egyenként 100 kilowatt teljesítményű adóállomást terveznek felállítani, egyik hosszú-hullámon (Eiffel-

torony), a másik pedig a rendes rádióhíradó-hullámsávból egy hullámon fog adni (Paris PTT). Ezeket kívül még hat nagyadót terveznek felállítani, 60—80 kilowatt teljesítménnyel Lille, Rennes, Bordeaux, Toulouse, Lyon és Limoges városokban; Grenoble részére egy 20 kilowattos adót terveznek. Néhány magán rádióállomást valószínűleg megszüntetnek. (RWe. 1931. 39.)

Németországi statisztika szerint a rádióvevőkészülékek 15 százaléka kristályos készülék és a többi is legnagyobb részben egy-, két- vagy háromlángos. A lámpás-készülékek 53 százalékát akkumulátor, 35 százalékát váltóáram, 12 százalékát pedig egyenáram táplálja. (PR. 1931. 226.)

Érdekes újítás a rádiótechnika terén. A London melletti hendi Telephone and Telegraph Laboratories, amely a magyar Standard Villamossági Rt. központi laboratóriuma is, a párisi Le Material Telephonique-el együttesen a közelmúltban a legteljesebb sikerrel egy új típusú ultra-rövidhullámú rádió-távíró és távbeszélő berendezést mutatott be. A hullámhossz mindössze 18 cm. volt. Ugy az adó-, mint a vevő-antennák hossza alig érte el az egy angol hüvelyket (kb. 2½ cm) s a felhasznált áram mindössze félwattos volt, amennyi egy zseblámpa meggyújtásához szükséges. Az újításnál a legfontosabb szerepet egy tükrök által irányított sugár játsza, amely másodpercenként ezerhatszázmillió rezgést végez. A beszélgetések Calais és Dover között minden zavar nélkül folytak le és különösen feltűnt a nagy hangtisztaság. Az új rendszer alkalmas nagy távolságokra való működésre is. A mikrohullámok tükrök és különleges prizmak segítségével sarkokat is megkerülnek. Nem érintik ezeket időjárási viszonyok, ködben, esőben, világítótoronyokban, repülőgépeken, hajókon megbecsülhetetlen szolgálatot tehetnek. (Radio Times.)

Rádió-szünetjelek. A német kiadásban megjelenő „Radio Woche” egyik legutóbbi számában az egyes rádióállomások szünetjeleit közli. Remélhetően szabatosabban, mint a budapestit, amely a kimutatás szerint harangjáték: gisz, h, a, fizs. Erre bizony nehéz lenne elénekelné a komoly szöveget: Magyarország nem volt, hanem lesz. (Tréfás dalt is írnak a jelzés alapján: Meszse van a Mester-utca...) Érdekes azonban megfigyelni, hogy a szünetjelek morsejelzések, ütemjelek, ébresztők, gongütések, melódiák, madárhangok, szirénák, kürt-hangok, füttyök, stb. Ime néhány példa: Morsejelek: Varsó -- -- -- -- -- (b, m, n betűk); Hamburg: - (h, a betűk); Lipcse: lassú taktusütés; Berlin: 200—240 tak-

tusütés percenként; London: taktusütés. Az inga egy faszekrény belsejére ütődik. Bukarest: 160 taktusütés percenként. A skandináv államok gongütéseket hallatnak. Leningrad gongot és kakukkolást hallat. Aachen, Köln, Münszter: harangjáték, fisz, disz, aisz, fisz, e, fisz. Genua: népdal, pász-torsíp, fülemilecsattogás. Grenoble, jódli-zás. Béziars: kakasszó. Lille: kanári. Madrid: Sigfried kúrtszava. Genf: fütty. Páris Eiffeltrony: kúrtszó.

A mi magyar szünetjelünk kétségkívül egyike a legszebbeknek, lehangulatosab-baknak. A középnemetszági stúdió is igyekezik, hogy valami kedves szünetjelet találjon ki. Eddig a wekker-óra berregett, aztán egy hétig kipróbáltak egy új jelzést, de az sem tetszett. Most majd három jelzést bocsátanak a hallgatók megítélésére. A wekker mellett következnek a b-a-c-h hangsorozat, amelynek mélyebb értelme az, hogy Bach Sebestyénnek, a nagy mester-nek nevét adja. Ehhez csatlakoznék egy kis futam. A közönséget felhívják, hogy küldje be véleményét a felkínált jelzések-ről.

Gondolj a szomszédra. Chiappe párisi rendőrfőnök erőlesen felszólította a párisiakat, hogy rádiókészülékükkel ne zavarják a szomszédságot. Csak becsukott ablakok mellett működtessék a hangos rádiót. A felhívás kijelenti, hogy aki nem fogad szót, rossz hazafi és kiteszi magát a rendőrség közbelépésének. A franciák azonban nehezen fogadnak szót. Francia és belgiumi városokban ugyanis már kora reg-gel hangosak az utcák a rádiózenétől. A kis korcsmák közönsége szereti a délelőtti muzsikát és akárhányszor a rádiókészülé-kek egész sora harsog egyszerre.

Az amerikai adók már régóta figyelme-zetik hallgatóikat, hogy nem szabad máso-ka-t zavarni. Mindig figyelmeztetéssel kezd-ték a programokat, de észrevették, hogy olyankor a hallgatók a figyelmeztetés ide-jére egyszerűen kikapcsolják a vevőt, ezért aztán a programm közepén is egy-egy hu-moros megjegyzéssel kérték a bérlőket, hogy ne utáltassák meg a rádiót, hanem se-gítsenek annak népszerűsítésében. A fel-szólításoknak meg volt az eredménye. (Funk.)

Finland épít. A finnlandi rádiótársaság tizenkét relais-adót épített. Ezek segítségé-vel minden program az egész országban a legegyszerűbb készülékkel is hallható lesz.

A dániai potyahallgatók. Dániában az állami rádiótársaság számtársa szerint kö-rülbelül tíz százalék a potyahallgatók szá-ma; azoké t. i., akik a törvényes illetéket nem fizetik meg. Ezekhez járul még közel hétezer késedelmes vagy feledékeny elő-fizető. A legutóbbi időben az állam körül-

belül 70.000 pengőt szedett be büntetés-pénzekből. Az évi illeték csak 14 pengő. Minthogy az orvhallgatás kezdett sporttá fajulni, a rendőrség külön osztályt szerve-zett az ingyen-hallgatók kikutatására. A birságot felemelték hetven pengőre. (Radio-fonia.)

Svájci rádióstatistika. A svájci rá-dióhallgatók száma 116.527. Ebből 87.000 a német lakosságból kerül ki, 27.000 pedig a francia lakosságból. Az olaszok száma na-gyon csekély. Ez év első felében a szapo-rlat 13.220 előfizető volt. (Radio Suisse.)

Huber Oszkár.

Az amerikai közigazgatási tisztviselők vizsgálóbizottsága a postaminisztérium megkeresésére az I., II. és III. osztályú postamesteri állásokra pályázókat megviz-gáztatja. A bizottság a vizsga eredményé-ről bizonyítványt ad és a postaminiszté-riumnak jelentést tesz. A legjobb ered-ménnyel vizsgázott 3 pályázó közül az el-nök kijelöli azt, akit a megüresedett posta-mesterségre kineveznek. A vizsgálóbizott-ság a jelölt érdemességének megállapításá-nál a legnagyobb lelkiismeretességgel és gond-dal jár el. Működésében teljesen ki kell zárnia a politikai szempontokat, ame-lyek a jelölt érdemességének elbírálásánál a bizottság tagjaira esetleg befolyást gy-a-korolhatnának. A bizottság munkájában irányadóul a jelölt ügyesége, a szolgálati szabályokban való jártassága, egészsége, jel-leme szolgál, továbbá azoknak a gyakorlati próbáknak az eredménye, amelyek arról tesznek tanúságot, hogy a jelölt a hivatali kötelességének kifogástalanul tud eleget tenni. Az a postamester, aki állását a bi-zottság megvesztegetésével szerezte, állását — amint ez a körülmény a postaminiszté-rium tudomására jut, azonnal elveszíti. (The Union Postal Clerk.)

A posta kiválóságát bizonyítja az a le-vélboríték, amelyet a címzett egyik angol szaklap szerkesztőségéhez juttatott. A kér-déses levelet 1931. május 22-én Lagosban (Afrika nyugati partvidéke) adták fel ezzel az igen rövid, de nem nagyon pontos cím-mel: „C. A. Hedgar.” A levelet a címzett 1931 június hó 8-án Manchesterben meg-kapta.

Az angol mozgópostakocsik modern fel-szerelése érdekében a postaalkalmazottak különböző egyesületeinek közös küldött-sége nemrég a postaminiszter helyettesénél járt. A kocsik gázvilágításának villannyal való felcserélése u. i. igen lassú ütemben történik, pedig a modern felszerelés a szol-gálat érdekében feltétlenül szükséges. A küldöttség szónoka rámutatott arra a kö-rülményre, hogy a vasúttársaságok a leg-több kocsijukban már bevezették a villany-világítást s így a vasúti balesetek a gázvilági-

tás következtében nagyrésztben a mozgópostakocsikat veszeléztetik. Az 1908—1928. évi 22 tüzeset közül, amelyek a személyszállító-kocsikat érték, 14 esetben a baleset a gáz használatának tulajdonítható. A postaminiszter helyettese válaszában a vasúttársaságok felelősségére hivatkozott és kijelentette, hogy a kérdés megoldása pénzügyileg nem okoz ugyan nehézséget, de a posta ebben önállóan nem dönthet. A küldöttség szónokája kifejtette még, hogy a posta az érdekelt társaságokra a közérdekre való hivatkozással erkölcsi nyomást gyakorolhat. A küldöttség különben azzal a benyomással távozott, hogy ebben a fontos kérdésben sikerült a vezetőség érdeklődését felkelteni és mindent el fog követni, hogy a személyzet a mozgópostakocsikban is nemsokára villanyvilágítás mellett végezhesse terhes szolgálatát.

A személyszállító svájci posta. Minden nyáron a látogatók nagy tömege keresi fel Svájc lenyűgöző hegyóriásait és gyógyhelyeit. Ezek az utasok tanúságot tehetnek ama nagyszerű és páratlan postai berendezés mellett, amelyet az utolsó évtizedben létesítettek. A svájci posta alkotása az a fényűzéssel berendezett sárga társaskocsi, amely az utasok ezreit szállítja a hozzáférhetetlenek ismert helyekre. Emellett fokozott érdeklődést vált ki az egész országot keresztül-kasul szelőkéletes úthálózat. A posta szempontjából nagyjelentőségű az az újítás, hogy 1919-ben egynéhány alpesi szoroson keresztül megindult a postaszállítás olyan területeken, amelyeken azelőtt a nehézkes, lassú delizsanc közlekedett. Nemcsak a postaküldemények gyors továbbítása vált ezáltal lehetségessé, hanem azoknak az embereknek is, akik utazásra csak rövid időt szentelhetek, módot nyújtott arra, hogy rövid szabadságukat a társaskocsik által érintett egészséges helveken eltölthetik.

Az új közlekedési eszköz csakhamar nagy népszerűségnek örvendett. Nemcsak 2—3 utas számára van benne hely, mint a delizsancban, hanem 20 ember kényelmesen elhelyezkedhet benne. Egynéhány év alatt 20-on felülemelkedett a hálózatba bevont szorosok száma, melyek között nem egy 800 lábnál is magasabban fekszik a tenger színe felett. A társaskocsik útjukat naponként többször teszik meg s ily módon olyan helveket is bevonnak a közlekedésbe, amelyeket azelőtt a delizsancok legfeljebb hetenként 2—3 ízben érintettek. Szerény számítás szerint nyaranta 100.000 ember veszi igénybe a posta személyszállító kocsijait, aminek révén a posta tekintélyes jövedelemhez jut. Az állam részéről ezek a kocsik különleges védelemben részesülnek; így minden más közlekedési eszköznek az

útjukból ki kell térnie, hogy az utasok utazásuk céljához minél gyorsabban és akadálytalanul elérhessenek. A mult emléke támad fel az utasban, amidőn a kocsivezető oldalán meglátja a kürtöt, melynek hangja bejárja a hegyeket és figyelmezteti a szembenjövő járműveket, hogy térjenek ki. Bár a világ legveszélyesebb kanyarulatain vezetnek keresztül a társaskocsik útjai: eddig baleset még nem fordult elő, amit kétségtelenül a kitünően képzett kocsivezetők kifogástalan működésének lehet elsősorban javára írni. (The Post.)

Dr. Lantos Béla.

Németalföldön a kivitel értéke táviró-, távbeszélő- és rádiókészülékekből és anyagokból az 1929. évben 139 millió márka volt az 1928. évi 39 millióval szemben s ezzel első helyre küzdötte fel magát; az Egyesült-Államoké 130 millió az előző évi 69 millióval szemben, Németországé 113 millió az előző évi 85 millióval szemben. E három ország kivitele jelentősen emelkedett, ellenben Nagy-Britannia 62 millióval kivitele az 1928. évi 57 millióval szemben, csak gyenge emelkedést mutat. A kiviteli statisztika adatai szerint 1929. évben Svájc 20 millióval, Belgium 16 millióval és Franciaország 8 millióval szerepel. E három utóbbi ország kivitelének az 1928. évi kivittel szemben való emelkedése szintén csak jelentéktelen.

Az 1930. évre vonatkozó becslések szerint, — az első tíz hónapnak már ismert adatai alapján, — a legnagyobb kivitel felmutató fentemlített hét ország összes kivitele körülbelül 60 millió márkával kevesebb lesz, mint az előző évben. A kedvezőtlen gazdasági helyzet okozta kiviteli csökkenés különösen Németalföld, Nagy-Britannia és az Egyesült-Államok kivitelében mutatkozik. Egyedül a németországi kivitel mutat fel 1930-ban egy kevés emelkedést.

Ami az Egyesült-Államok gyártási fejlődését illeti, a táviró- és távbeszélőkészülékek gyártása hét év alatt megháromszorozódott: értékük 1921-ben 112.8 millió dollár, 1927-ben pedig 319.5 millió dollár volt. Az emelkedés majdnem teljes egészében a rádiókészülékek fokozottabb gyártásának a következménye. Az Egyesült-Államok a világpiacon egészen 1928-ig nem igen szerepeltek, azonban ettől az időtől az amerikai rádióipar terjeszkedése hatalmas kivitel teremtett, amelynek az értéke 1928. évben 16 millió dollár volt, s ez 1929. évben már 31 millió dollárral emelkedett. Ez értékeknek több mint kétharmadát a rádiókészülékek képezik, pontosabban 12 millió dollárt 1928-ban és 23 millió dollárt 1929-ben.

Az Egyesült-Államok kivitelének főpiaca maga Amerika. Az 1929. évben legnagyobb vevője Kanada volt 6 millió dollárral; sorban ezután Argentína 1,600.000 dollárral, Brazília 942.000 dollárral és Mexikó 515.000 dollárral következnek. Az Ausztráliába irányuló kivitele 1,275.000 dollárral szintén jelentős. Európában az Egyesült-Államok versenye eddig nem nagyon érezte hatását s csupán Nagy-Britanniában emelkedett jelentékenyebb összegre, 660.000 dollárra; a jelek szerint számítani kell azonban arra, hogy a súlyos gazdasági helyzetre való tekintettel, az Európába irányuló kivitelének kiterjesztése és fokozása érdekében az USA minden lehetőt meg fog tenni.

Nagy-Britannia rádiókészülék gyártása a viláfgazdálkodás növeléséhez egyáltalán nem járul hozzá. Kivitele visszaesést mutat és az 1926. évi 3,300.000 fontsterling 1928-ban már 2,800.000 fontsterlingre olvadt le. Ugyanígy csökkent a belkereskedelemben is. Rádióipara úgy látszik, nem arra termelt, hogy a külföldi versennyel szemben győztes tudna maradni, ami látható abból, hogy az 1927. évi 590.000 fontsterling bevitele 1928-ban 820.000 fontsterlingre, 1929-ben pedig 1,800.000 fontsterlingre emelkedett.

Németalföld hatalmas rádiókivitele, amely öt év alatt 2,4 millió márkáról 140 millió márkára szökkent fel, egy jól előkészített és pénzzel bőven ellátott eladási szervezet eredménye. Kivitelének főpiacai az európai országok, Dél-Amerika és Ausztrália. (P. R. 1931., 230.)

Arany-éremmel jutalmazza a Radio Association of England angol rádióegyesület a rádiózavarok elhárításával foglalkozó legjobb javaslatot. A javaslat a műszaki részen kívül, annak igazgatási végrehajtásával is foglalkozhatik. (R. We. 1931. 35.)

Sydney (Ausztrália) VK2ME hívójelű rádióállomás Európa részére külön rádióműsort ad vasárnap kivételével minden nap 20 órától 22 óráig közép-európai idő szerint; hullámhossza 21.28 m. (R. Wo. 1931. 35.)

A német rádió gazdasági helyzete. A Radio Woche folyó évi 37. számában dr. Erwin Michel foglalkozik ezzel a kérdéssel és megállapítja, hogy habár az 1930. év Németországban általános gazdasági visszaesést mutat, a rádió gazdasági helyzete éppen ellenkezőleg, fejlődést eredményezett. Rádiókészülékek és alkatrészek kelendősége a legközelebbi időben is a rádióvétel további terjedésétől függ. A rádióhírmondók műsorát hallgatók száma az elmúlt évben is jelentékenyen emelkedett; ezeknek a száma 1930. kezdetén

az egész világon kereken 32 és félmillió volt, ami minden 100 emberre 17 előfizetőt jelent. Az előfizetők számaránya legmagasabb Észak- és Középamerikában, ahol 1000 lakosra mintegy 88 előfizető jut. Második helyen *Oceánia* következik, ahol 1000 lakosra 45 rádióelőfizető és csak harmadik helyen van Európa, ahol 1000 lakosra 34 rádióelőfizető jut. Az országok közül Dánia halad az élen és utána sorrendben az Egyesült-Államok, Svédország, Nagy-Britannia, Ausztria, Hawai-szigetek és csak *hetedik* helyen következik Németország. A legutóbbi adatok szerint a rádióelőfizetők száma Németországban több mint 3,8 millió, azaz minden 100 háztartásra 24,3 előfizető jut. Ez a szám az előző évben 21,1 volt, amiből könnyen megállapítható, hogy az általános gazdasági visszaeséssel szemben Németországban a rádió ismét erőteljesen fejlődött. A 2500-nál több lakosú helységekre az összes rádióelőfizetők közül 3,15 millió jut, vagyis kereken 84%, az előző évi 83%-kal szemben. Az újonnan berendezett vevőállomások száma tehát a nagyobb számú lakossággal rendelkező helységekből ismét erősebben szaporodott, mint az ország egyéb részeiben. A 2500-nál több lakosú helységekből 100 háztartásra 29 előfizető, míg az ennél kisebb helységekből minden 100 háztartásra csak 13 előfizető jut.

Németország rádiókivitele az 1929. évi vel szemben 1930-ban súlyban 23%-kal, értékben pedig 14%-kal emelkedett. A rádiókivitel értéke 1930-ban 78 millió biródomi márka volt. Az 1931. év első feléve az 1930. év első felévével szemben szintén emelkedést mutat; az emelkedés súlyra vonatkozólag 23%, értékben pedig 10%.

Csehszlovákia 1931. év június havában összesen 15 tonna rádiókészüléket importált 2 millió korona értékben, ebből 1,105.000 korona, azaz több mint a fele Németországra jut. Második helyen Németalföld áll 585.000 koronával; ezt követi Ausztria 50.000 koronával, az Egyesült-Államok 28.000 és Angolország 9.000 koronával. A csehszlovák kivitel rádiókészülékekben mindössze 85.000 korona volt. (F. 1931. 37.)

Ausztriában új rádió realis-állomások állítanak fel. Az első ilyen állomást Voralbergben fogják felépíteni. (A. 1931. 440.)

Mexikóban istentiszteleteket rádión közvetíteni nem szabad. (A. 1931. 439.)

Svájcban a rádió elterjedésének előmozdítására egy külön társaság alakult. (A. 1931. 439.)

Uruguay legújában még három rádió-iránymutató (radiophare) állomást állít fel tengerhajózásának biztosítása céljából. Az erős hajózási forgalomra való tekintettel a választás a rádió-iránymutató állomások beszerzésére esett, mert ezekkel bármennyi hajót egyszerre tudnak irányítani, míg a rádió-helymeghatározó (rádió-goniométer) állomásokkal a hajókat csak egymás után lehet kiszolgálni.

A rádió-iránymutató állomások közül kettőt már meglévő állomás mellé állítanak fel, míg a harmadikat lehorgonyzott hajón fogják berendezni. E hajón a rádió-iránymutató adóállomáson kívül tengeralatti akusztikai adóberendezést is fognak felszerelni, amely a rádió-iránymutató állomással együttesen működik. A két berendezés a jelek adását pontosan egyszerre kezdi és az egymástól eltérő tovaterjedési sebességük különböztetéséből, a jeleket felvevő hajó a közte és a rádió-iránymutató állomás közti távolságot bármikor könnyen megállapítja. (A. 1931. 439.)

Az angol rádióhírmondó társaság (BBC) 1930—31. évi jelentése szerint, igazgatási költségekre összesen 54.420 fontsterlinget fordítottak. A műsorszolgáltatás 580.300 fontsterlingbe került s ebből egyedül a nemzeti zenekarra 100.000 fon-

sterling jut. A műsorszolgáltatás összes óraszámja 72.396; egyórás közvetítés átlag 8 fontsterlingbe került. (PR. 1931. 232.)

Háromféle rádióhírmondóműsor egyidejű közvetítését kívánja több angolországi lap és általános érdekből szükségesnek vélik a „national” és a „regional” elnevezésű kétszeres műsoron kívül egy harmadiknak is a beiktatását. (PR. 1931. 232.)

A rádióelőfizetők száma legújában a következőképpen alakult:

Magyarország, augusztus végén	314.980
Ausztria „ „	450.272
Dánia „ „	458.400
Norvégia „ „	94.874
Belgium, augusztus közepén	163.602
Jugoszlávia, július végén	30.377
Marokkó „ „	3.000
Nagybritannia „ „	3.810.000
Olaszország „ „	203.133
Svájc „ „	120.976
Svédország „ „	532.628
Ausztrália, június végén	331.969
Írország „ „	26.412
Japán „ „	830.806
Lengyelország „ „	288.884
Németalföld „ „	476.754

(R.Wo. 1931. 38.)

Teész Frigyes.

HIREK.

Nouvelles.

Semsei SEMSEY MIHALY † 1931.

évi augusztus 31-én halt meg Budapesten Semsey Mihály ny. postafőigazgató, a kassai m. kir. postaigazgatóság utolsó magyar vezetője, a III. osztályú vaskoronarend lovagja, a bolgár nemzeti polgári érdemrend tiszti keresztese, a cs. és kir. 65. gyalogezred tart. hadnagya. Semsey temetése a farkasréti temetőben volt, amelyen Csathh Béla és dr. Polónyi Ferenc postafőigazgatók vezetése mellett nemcsak a kassai volt magyar postaigazgatóság tényleges és nyugdíjas tisztviselői, de a debreceni postaigazgatóság küldöttsége, sőt a budapesti postaigazgatóság több tisztviselője és altisztje is megjelent. E nagyszámban gyászoló postáskár megható bizonyosságot tett arról, hogy kidült „postásérték” előtt is meghajtja a tisztelet és elismerés zászlaját.

A sok koszorú közt „Kegyeletünk jeléül — A kassai volt magyar postatisztviselő” felirattal ellátott és nemzeti színekben pompázó koszorú a kassaiknak

eszébe juttatta a multat, amikor még Kassán egy kis postáscsalád voltak, amelynek pater familiása: Semsey Mihály most elköltözött.

A sírnál a volt kassai postatisztviselőnek nevében Lesskó Béla ny. postaszámvevősegi főtanácsos mondott megható búcsúszavakat.

Semsey Mihály felvidéki nemesi családból származott. Iskoláit és jogi tanulmányait Kassán végezte. A postai szolgálatát 1886-ban Budapesten a főpostán kezdte és 1887-ben segédfogalmazóvá nevezetett ki. A megboldogult 1888-ban Kassára helyeztetett át, ahol mint előadó, majd ker. biztos, ügyosztályvezető, igazgató-helyettes és végül 1915-től mint vezető működött.

A cseh megszállás után a kassai m. kir. postaigazgatóság miskolci kirendeltségét vezette s 1920-ban postafőigazgatóvá történt kinevezésével kapcsolatosan Budapestre a postavezérigazgatósághoz helyeztetett át.

1922-ben nyugdíjaztatott és Budapesten maradt, mert szíve vágyának megfelelően Kassára még mint nyugdíjas sem térhetett vissza.

Semsey főigazgató postáséletét tehát Kassán, szűkebb felvidéki hazájában élte le s mert nagyon szerette a felvidéket, lojalpatrióta lett, amelyet még kecsegtető előléptetésért sem áldozott fel soha.

Szép vidéki karrierje igazolja, hogy vasszorgalmát, kiváló szaktudását, elismert tehetségét és a vezetésre való hivatottságát a felsőbbség mindenkor megjutalmazta.

Puritán jellemű ember volt, aki bámulatos emlékezőtehetséggel rendelkezett s mint vezető szigorú, pontos, de lelkiismeretes kolléga volt.

Nyugodjék békében!

A biatorbágyi aljas merénylet által előidézett megrendítő vasúti katasztrófa felett báró dr. Szalay Gábor postavezérigazgató úgy a maga, mint az egész postaszemélyzet nevében részvéttáviratot intézett a MAV elnökéhez, aki arra a következő levélben válaszolt:

Igen tisztelt Barátom!

A torbágyi elvetemült merénylet okozta katasztrófa, valamint az alkalommal derék, kötelességtudó alkalmazottainak elhalálása alkalmával úgy a Magad, valamint a vezetésed alatt álló testvérintézmény nevében is hozzám intézett szíves részvétért engedd meg, hogy úgy a magam, valamint az államvasúti alkalmazottak összessége nevében is leghálásabb köszönetemet tolmácsoljam.

Egyúttal tisztelettel arra kérlek, hogy ezt a vezetésed alatt álló intézmény együttérző tagjainak is tolmácsolni szíveskedjél.

Szívélyes üdvözlettel,

igaz híved:
Samarjay s. k.

A magyarbarát holland postafőnök köszönete. Lapunk előző számában Kovács József dr. postatanácsos tollából ismertettést hoztunk A. G. M. Abbing venlói (Hollandia) mozgópostafőnöknek a trianoni drámát ismertető és a magyar propagandát hollandi nyelven támogató könyvéről. A cikkben is rámutattunk arra a tényre, hogy a holland szerző tisztán a magyar ügy iránti lelkesedésből, magánszorgalomból megtanulta az idegenek számára oly nehéz anyanyelvünket, a magyar nyelvet.

Az ismertetőcikket tartalmazó lappéldányt tiszteletünk jeléül annakidején megküldöttük hazánk hollandi barátjának is, aki a cikkíróhoz intézett következő kedves hangú, magyarnyelvű levélben köszönte meg a szerkesztőség figyelmét:

„Venlő, 1931. szept. 14.

Kedves Kartárs Úr! A „Magyar Posta” 1931. június—szeptember hó 6—7. száma megküldésével tanusított figyelméért, fogadja kérem őszinte köszönetemet.

A könyvemről tárgyaló szép és értékes cikket hálásan köszönöm. Örömmel olvastam azt, hogy kedves magyar kartársaim nagyon becsülik a munkámat. Csodálkozom a cikkeim szöszerinti jó és pontos fordításán; azonban a szépirodalmi értékét nem lehet fordítani. Ez ki van zárva!

Hollandiában a kis zöld könyvem nagy feltűnést kelt és sok, igen értékes kritika már megjelent a hollandi hírlapokban, sőt nagyon szép és hosszú „Het Drama van Trianon” című vezércikkék is megjelentek jelentékeny újságokban. Hála Istennek, nem volt hiábavaló a munkám!

Igaz, hogy a saját munkáját dicsérni nem szabad, de azt biztosan tudom, hogy a trianoni kérdéstről tárgyaló és egyik nyugateurópai nyelven írt könyv, szebb nincs. Egész könyvem megható regény és senki sem tudja száraz száraz szemmel olvasni. Már sokszor azt hallottam, hogy olvasása mindenkire mély és maradandó benyomást kelt. Ez nem csoda. Láttam Magyarország szétdarabolását, átéreztem Magyarország fájdalmát s ezt sose nem lehet elfelejtenem!

Néhány előkelő személyiség már ajánlta a fordítását franciára és angolra, kétségtelen, hogy ez a magyar ügynek nagyon jó lenne; remélem, hogy meg fog történni, de sokba kerül.

A propagandával kapcsolatos néhány megjegyzés után így folytatja:

„Kérdésére, könyvemből 6 példányt már elküldöttem az egyesületének címére; minden példányt dedikáltam. Szívesen ajánlékba adom.”

Majd így fejezi be kedves levelét:

„Nagyon szeretem a magyar nyelvet, jó hangzású anyanyelvét, mert olyan szépen hangzik hollandi fülnek. Tanító nélkül tanultam és most már meglehetősen jól tudok beszélni magyarul és majdnem mindent olvasni és megérteni tudok. Igaz, hogy nehéz egy germánnak; sokkal nehezebb, mint az angol, a francia és a német nyelv együtt.

Szívélyes üdvözlettel

A. G. M. Abbing”.

Azt hisszük, hogy a kedves hangú levél közlésével minden olvasónknak lelkében meleg hurokat ütünk meg. Ez a magyar levél pompás helyesírásával és nagyon kevés, de a magyar fülnek szinte kedvesen hangzó szórendi hibáival igazolja legjobban előbbi számunk cikkírójának azt az állítását, hogy a hollandi kartársunkban a magyarságnak áldozatra kész barátját kell

látunk, aki még nagyon sok szolgálatot tehet és bizonyára fog is tenni a magyar igazságnak.

Holland kartársunk most közölt levelében említett ajándékkönyvek a szerző magyarnyelvű, sajátkezű dedikálásával közben megérkeztek. Mindegyik könyvben más és más, szebbnél-szebb szövegű ajánlást írt be sajátkezűleg a szerző, aki lelkenek szépségét és irántunk való szeretetét éppen ezek az ajánlások bizonyíthatják legjobban. Erdemesnek tartjuk e dedikációk szövegeit itt, sorban idézni:

„Meggyőződésem az, hogy Trianon nem a magyarság végét, hanem kezdetét jelenti.“

„Mindenkinek, aki harcol Trianon ellen, harcol az igazságért.“

„Láttam Trianont a következményeiben és azt elhallgatnom nem lehet, nem szabad.“

„Trianon ellen harcolva, az igazságtalanság ellen küzdök.“

„Nincs trianoni szerződés, csak egy igazságtalan ítélet.“

„Harcolok Trianon ellen, mert hiszek a magyar igazságban.“

E hat ajándékkönyvön kívül külön gyönyörű dedikációval ellátott példányt küldött hollandi barátunk a m. kir. posta vezérigazgatójának, dr. báró Szalay Gábornak is, amelybe jegyzett ajánló sorok között megatva olvashatjuk: „Ezt a szerény könyvet Magyarország iránt való szeretetből, szívem vérével írtam.“

Nem lesz érdektelen még annak megemlítése, hogy Abbing barátunk leveleit állandóan a Reviziós Liga által kibocsátott angol szövegű zárópecsétjeggel zárja le, amely tudvalevőleg Magyarországot, benne megcsontított hazánkat ábrázolja azzal az Európa lelkiismeretéhez intézett kérdéssel: „Hát igazság ez“.

Minden reményünk megvan arra, hogy holland barátunk nevével lapunk hasábjain máskor is találkozunk.

Hordozható távbeszélőkészülék a biatorbágyi vasúti katasztrófa színhelyén. A késedelmes értesítés miatt hajnali 5 órakor elkezdett a szakaszos vonalfelvigyázó a katasztrófa színhelyére s az építési osztályvezetőtől megfelelő segítséget kért, amely 8 órakor már meg is érkezett.

Azonnal hozzáláttak a robbanás következtében elszakadt huzalok összekötéséhez s a romok közt fekvő huzalok eltávolításához. A szerencsétlenség színhelyén áthaladó távbeszélő áramkörbe már 5 óra után hordozható távbeszélőkészüléket kapcsoltak be s ily módon a rendőrség, a csendőrség s a többi hatóságok, valamint a MÁV beszélgetéseinek Budapesttel való

közvetlen lebonyolítását lehetővé tették. A hordozható távbeszélőkészülék c. szomorú esetről kiváló szolgálatot tett s a mentést és nyomozást is nagyban segítette és támogatta, a hírszolgálati szervek munkáját pedig lényegesen megkönnyítette.

A hatósági közegek különben a legteljesebb megelégedésüknek adtak kifejezést a kifogástalan távbeszélő szolgálatért.

A jövőre nézve az a tanulság, hogy hasonló esetekben a hordozható távbeszélőkészüléket azonnal a helyszínére kell vinni, mert a távbeszélőnek késedelem nélküli bekapcsolásával emberi életet is lehet menteni.

A száz éves induktor. Faraday Mihály, a híres angol fizikus, most száz esztendeje találta fel az elektromágneses induktort. Nagyjelentőségű lépés volt ez az elektromos erők technikai kiaknázása útján. Enélkül még ma is olajmécselel világítanánk, lóvonaton közlekednénk s a képzelt világában lebegne valahol a távbeszélő és — természetesen — a rádió is.

Faraday Mihály (1791—1867) egyszerű lakatosmesternek volt a fia, ő maga könyvkötőmesterséget tanult és e munkája közben alkalmat nyílott, hogy elolvasson néhány tudományos munkát. Így kezdett érdeklődni a fizika és a kémia iránt. Magára vonta Davy, a nagy természettudós figyelmét, aki segédnek, majd titkárnak alkalmazta. De nem sokkal később Faraday már önálló kutatásainak eredményeivel állhatott a világ elé. Ezután vezető szerephez jutott az angol természettudományi életben.

Anglia az évforduló napján, szeptember 21-én kegyelettel ünnepelte meg nagy tudós fiának emlékét. A Queens Hallban tartandó ünnepesén Macdolanld miniszterelnök tartotta a megnyitóbeszédet s a tudomány minden nemzeti zászlóvivője — Marconival az élükön — méltatták Faraday érdemeit. A beszédekhez magas színvonalú hangverseny csatlakozott.

A magyar rádió nemcsak a londoni ünnepélyt közvetítette, hanem előzőleg a magyar tudományos egyesületek díszgyűlését is eljuttatta hallgatóihoz.

Az amerikai postások munkaidejének leszállítása. Azzal a ténnyel, hogy Hoover elnök aláírta a postaalkalmazottak heti munkaidejének leszállítására vonatkozó törvényt, 10 év óta húzódó kitartó és igen tanulságos küzdelem nyert szerencsés befejezést. A posta különböző ágazataiban alkalmazott mintegy 157.000 személy élvezi ennek a humánus törvénynek az áldásait. A törvényhozás mindkét házában egyhangú hozzájárulása fényes bizonyítéka annak, hogy amerikai kartársaink is a közvéle-

mény teljes megelégedésével végzik terhes szolgálatukat.

Eddig a minisztériumban 42, a kezelési hivatalokban pedig 48 óra volt a heti munkaidő. Az új törvény az utóbbit 44 órában állapítja meg oly módon, hogy szombaton az alkalmazott nem 8, hanem csak 4 órai szolgálatra van kötelezve.

Ez alkalommal a törvény tárgyalásának egynéhány érdekesebb részletét kívánom ismertetni.

A képviselőház posta-bizottságában Kendall pennsylvaniai képviselő terjesztette be a vonatkozó javaslatot és többek között azzal is érvelt, hogy a postaminisztérium tisztviselői is csak heti 42 órai szolgálatra vannak kötelezve. A postaminiszter, Walter F. Brown — a posta költségvetésében jelentkező deficitre való hivatkozással — a javaslat ellen állást foglalt, a munkaidőben mutatkozó eltérésre nézve pedig kijelentette, hogy inkább hajlandó a minisztériumbeli 1500 alkalmazott munkaidejét felemelni, mint a többiét leszállítani. T. F. Flaherty, a postatisztviselők nemzeti szövetségének főtitkára, felhívja a figyelmet arra a körülményre hogy míg a forgalom emelkedése 55 százalékos, addig ez a személyzet létszámában csak 17 százalékot tesz ki. Nevezett megállapítása szerint a postai deficitnek két oka van: 1. a posta sok ingyen munkát végez és nagy összeggel kell a légi-posta és a kereskedelmi hajózás fejlődését biztosítania; 2. a deficit súlyosabb oka az, hogy a postadíjak 1914 óta változatlanok, holott az általános ár-emelkedés 40 százalékot tesz ki. Ha a postadíjakat megfelelően emelnék, az évi 67 millió dollárt kitevő hiány helyett 273 millió bevételi többletet lehetne elérni. A minisztérium 1913-as áron vásárol és szolgáltatásaiért 1914-es árakat számí fel.

A szolgálati idő megrövidítése érdekében felszólalt egyik képviselő a postai alkalmazottak terhes szolgálatát a következőkben változta. A postatisztviselők olyan sokoldalú munkát végeznek, amely veleszületett magasfokú intelligenciát, a legpontosabb szakismeretet, tüneményes kézi ügyességet, rendkívüli ellenállóképességet és felelősségérzetet kíván. Ezt a munkát szokszor szokatlan és változó viszonyok mellett kell végeznie. A forgalom diktálta ütemet be kell tartani, bár itt nem úgy, mint a modern gyári üzemben, beállított automatikus gépek végzik a munkát, hanem minden egyes alkalmazott egyéniségéből folyó munkaképességgel és munkakészséggel biztosítja az eredményt. Gondoljunk a különféle levelek, nyomtatványok, folyóiratok, napilapok és postacsomagok nagy tömegére, amely a postahivatalt a nap folyamán, főképpen a délutáni órákban

elárasztja. Mindegyiket kézbe kell venni, a legtöbbet fel kell bélyegezni. A küldeményeket osztályozni kell, majd a számtalan rendeltetési hely szerint szétosztani és továbbítani úgy, hogy kellő időben a megfelelő szállítási eszközökhöz jussanak. A tisztviselőnek a címet gyorsan, de azért pontosan el kell olvasnia; tudnia kell, hogy a küldeményt hová irányítsa. Az állandó, éjjeli és nappali irányítási szolgálat felőrli az idegeket. Az anyag egy részét gyorsan szét kell osztani, hogy a megfelelő járattal továbbítható legyen. A küldemények másik részét egy másik továbbítási alkalomossághoz kell előkészíteni; hasonlóképpen a 3., 4., stb. részének előre meghatározott időre elszállításra kell készen állania. A tisztviselő agya állandóan, szünet nélkül megfeszített munkát végez; szeme nem pihen; munkáját legtöbbször állva végzi. Ritka eset, hogy egy-egy küldemény elkallódik, elvész vagy későn érkezik. Azok, akik gyakran veszik igénybe a posta gyors és pontos szolgálatát, akik feladnak és kapnak különféle postai küldeményeket, nem tudják eléggé értékelni azt az ügyességet és munkakészséget, amely szükséges, hogy a küldeményeket — nagy tömegükkel — helyesen szétosszák és megfelelő útra irányítsák. A munka jelentékeny részét éjjel kell elvégezni, ami nagy mértékben fokozza ennek terhes voltát. Az I. és II. osztályú postahivatalok személyzetének fele éjjeli szolgálatot teljesít.

Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a postatisztviselő anyagi felelősséggel járó munkát végez. Pénzt és értékcikkekkel kezel. Számadásokat vezet és jelentéseket készít. Számtalan aprólékos részletre kell ügyelnie, amelyek az ilyen óriási, összetett organizmus működését kiegészítik.

Összehasonlítás céljából meg kell jegyezni, hogy a különféle hivatalokban mennyire elterjedt a szombati rövidebb szolgálati idő. Az amerikai forgalmi szövetség nemrégéből a szempontból 304 intézményt vizsgált meg, amely 174.000 hivatalnokot alkalmaz. A szövetség megállapította, hogy a szombati munkanap átlagban alig haladja meg a 4 órát. A hivatalok 51 százalékában télen hosszabb ideig dolgoznak, mint nyáron. Sok helyen szombaton teljesen szünetel a munka. A vizsgálat alá vont irodák 73 százalékában, ahol az alkalmazottak 85 százaléka van munkában, a szolgálat szombaton délután 1 óra előtt nyer befejezést. Körülbelül 10 százalékot tesz ki azoknak az alkalmazottaknak a száma, akik szombaton a rövidebb szolgálati idő kedvezményét nem élvezik.

Könnyen megállapíthatjuk a postai alkalmazottak munkateljesítményének mértékét, ha a postaküldemények forgalmának

növekedését összehasonlítjuk az alkalmazottak számában jelentkező többlettel. A postaküldemények számára nagyjából a bevételekből lehet következtetni. Figyelembe kell azonban venni, hogy a küldemények darabszámának tényleges növekedése nagyobb, mint a bevételé, mert a díjak 1914 óta változatlanok, sőt bizonyos viszonylatban csökkenést mutatnak; valamint, hogy a bevétel — természetszerűleg — a díjtalan szolgáltatásokat nem tartalmazza.

A vonatkozó kimutatások szerint 1914 és 1929 között a bevételek 142 százalékkal növekedtek, ezzel szemben az I. és II. osztályú postahivatalok alkalmazottainak száma csak 87 százalékos emelkedést mutat. Míg ebben az időszakban 1 alkalmazottra 30 százalékos bevételi többlet esik és hivatalonként ez a többlet 28 százalékot tesz ki: addig hivatalonként a tisztviselői létszámban csökkenés mutatkozik, mert az 1914-ben jelentkezett 15.4 százalékos személyszaporítás 1929-ben 15.2 százalékra csökkent. Ez a tény magában kétségtelen bizonyítékul szolgál az alkalmazottak munkateljesítményének növekedése mellett.

A posta deficitje nem lehet akadály a rövidebb munkaidő bevezetésének. Illogikus és igazságtalan az az érv, mely szerint a posta deficitje nem engedi meg, hogy a postai alkalmazottak helyzetén akár fizetésemeléssel, akár a munka könnyítésével, javítani lehessen. A rövidebb munkaidő bevezetése nem okozhat számbajöhető többlet-kiadást; semmiesetre sem lehet ez olyan nagy, hogy a hiányt aránytalanul növelné.

A postai alkalmazottak egyeteme részére a kongresszustól azt kéri, hogy a rövidebb munkaidő kedvezményét, melyet 1924 óta egyes kategóriák már élveznek, valamennyi alkalmazottra kiterjesszék, mert foglalkozásuk — minden munkahelyen — a szellemi és fizikai erő rendkívüli kifejtését igényli, mert a soraikban jelentkező átlagon felüli rokkantság és betegség, korai kimerülés és elhalálozás csökkentésére, több pihenésre és üdülésre van szükségük.

A szombati rövidebb munkaidőnek úgy a magánirodáknak, mint a hivatalokban való gyors és széleskörű elterjedése indokoltá teszi, hogy ennek az áldásából a postai alkalmazottakat se zárják ki. Indokoltá teszi a kérelem teljesítését az a körülmény is, hogy az irodák és hivatalok szombat délutáni munkaszünete következtében a posta forgalma is ennek megfelelően csökken. A kormányzat nem kívánhatja, hogy alkalmazottai szombaton egész

napon át dolgozzanak, míg annyi más alkalmazott ez alól teljesen vagy legalább részben mentesül.

A postaalkalmazottak tevékenysége a háború előtti állapottal összehasonlítva, nagy eredményeket ért el, ami a kiadások csökkenésében nyert kifejezést. Ezt az eredményt a munkaidő leszállításával kell elismerni, mint ahogy az a magánirodáknak is történik, bár itt az eredmény a gépek alkalmazásának és nem az egyének tevékenységének köszönhető.

A munkaidő megrövidítésével járó, de nem súlyos többlet-kiadás bőségesen megtérülne az alkalmazottak tevékenységének további fokozásában és a betegségek csökkenésében, amit a statisztika azokról a helyekről, ahol azt bevezették, kimutatott.

A légiforgalom nemzetközi bizottsága (Commission internationale de la navigation aérienne) 19-ik ülését a f. év nyarán Londonban tartotta M. Sheldine-nek, a brit polgári légiforgalom igazgatójának elnökele alatt. Az ülésen az 1919. évi, a nemzetközi légiforgalmi egyezményt aláíró 27 állam közül 22 képviseltette magát. A napirenden 40 fontos kérdés szerepelt, melyek közül különösen kiemelendők a következők:

1. A légiforgalom rádióelektromos szolgálatának szabályzata (a légiforgalomban résztvevő, valamint a légiforgalomnak szóló közlemények továbbítását végző rádióállomások létesítését intéző szabályzat elfogadása). 2. A meteorológiai közlemények központosítása és szétosztása (a nemzetközi légiutak meteorológia szolgálatára s a repülőterekre vonatkozó meteorológiai adatok közzététele és közlése, a légiforgalomra vonatkozó éghajlati, valamint a légiforgalomra káros behatásokat tartalmazó adatok kölcsönös kicserélése, új nemzetközi meteorológiai code elfogadása).

Ericsson-International fúzió készül. M. I. Kreuger, a Kreuger és Toll svéd cég tagja, valamint S. Behn ezredes, az International Telephon and Telegraph Corporation igazgatósági tanácsának elnöke közlik, hogy a Kreuger és Toll cég részesedést vállal az I. T. T.-ben, viszont az I. T. T. részesedést vállal a Kreuger és Toll cég ellenőrzése alatt álló stockholmi Ericsson cégben. A két nagy távbeszélő világcég fúziója a két cég ügyvitelének összeegyeztetését fogja maga után vonni. (J. T. 1931. 7.)

Amerikai telefonisták látogatása Európában. 1932. év tavaszán 200 amerikai távbeszélő alkalmazott (férfiak és nők) fog ellátogatni Európába, ahol a következő

országokat fogják felkeresni: Németországot, Ausztriát, Franciaországot, Magyarország, Nagy-Britanniát, Olaszországot, Németalföldet, Svájcot és Jugoszláviát. Az új résztvevői különleges kedvezményekben fognak részesülni. Az utazás célja nem kizárólag a fontosabb európai fővárosok meglátogatása s azok nevezetességeinek megtekintése, hanem főleg az illető országok távbeszélő központjainak megtekintése s a távbeszélő berendezések és üzemek tanulmányozása. (J. T. 1931. 8.)

A Délafrikai Unió postaminiszterének közlése szerint az Unió megállapodást létesített a Nagy-Britannia (Rugby) és a Délafrikai Unió (Capetown) közt berendezendő nyilvános rádiótávbeszélő forgalom megnyitását illetőleg. (J. T. 1931. 8.)

Francia pályadíj kitűzése a rádióhírmondó érdekében. A francia tudományos akadémia pályázatot hirdetett s 4.000 frankos pályadíjat tűzött ki annak a szerzőnek a jutalmazására, aki a legjobb eszmét termeli ki rádióhírmondónak a civilizációra gyakorolt hatásának méltatásában. A pályaműben elsősorban a rádióhírmondónak pszichológiai hatását kell tárgyalni s összehasonlítást kell vonni közte és a sajtó, valamint a mozgószínház közt. Vajjon jó hatással van-e a nevelésre, valamint a család, illetőleg az iskola keretében végzett oktatásra, avagy rejt-e magában valamelyes veszélyt a köz számára? Végül elvi jelentőségű kérdésre kér az akadémia választ: hogyan és kinek kell a rádióhírmondó műsorokat összeállítani?

Kínában nagy jövedelmet biztosít a rádió azoknak a vállalkozóknak, akik rádió-csempészésre vetemedtek. Ugyanis Kínában, bár tíznél több adóállomás van, mégis tilos a készülékek és készülékalkatrészek importja. Ezt az import-tilalmat politikai okokban kell keresni, mivel a kínai politikai körök nem vennék szívesen, ha a kellemetlen zavarokról az egész birodalom szinte pillanatok alatt tudomást szerezne.

Már az angolok is ellensúlyozzák az orosz szovjet rádiópropagandáját. A műsorba iktattak olyan előadássorozatot, amellyel részletesen, több oldalról világítják meg a mai Szovjetországot helyzetét. Ezekben az előadásokban különösen azokat a törekvéseket domborítják ki a legjobban, amelyek éppen Anglia ellen irányulnak.

Az ausztráliai rádiótársaság egyik műsorán a lantfarkú madár énekének leadását igézte. Miután majdnem lehetetlennek bizonyult ezt a nagyon félénk madarat megszólaltatni, a hiúságához folyamodtak. Sherbrooke Forest közelében (Viktória állam)

egy lantfarkú madár fészke előtt hatalmas tükröt helyeztek el s mihelyt a madár meglátta saját képmását, elragadtatásában belénekel a tükrő alatt elrejtett mikrofonba.

KÖNYVSZEMLE.

Bibliographie.

A racionalizálás. Irták: Dr. Hollós József egyetemi magántanár, ny. postafőigazgató és Dr. Hollós István. Budapest, 1931. Szerzők kiadása.

Az új könyv az egész racionalizálást felölelő munka, mely a racionalizálási mozgalmról, annak lényegéről, fejlődéséről, kialakulásáról és mai állásáról ad képet s ezt a nagyjelentőségű mozgalmat megfelelő megvilágításban mutatja be.

Aktuálisabb munka igazán kevés jelent meg mostanában a könyvpiacra s éppen ezért a nagyjelentőségű dolgozat méltatására még visszatérünk.

Die Entwicklung des Fernmeldewesens für den öffentlichen Verkehr. Ein geschichtlicher Überblick (Teil I. Telegraphie). A nyilvános szolgálatot ellátó távközeledés fejlődése (történeti áttekintés I. rész, táviró) címen A. Kunert, német birodalmi miniszteri tanácsos tollából R. von Decker's Verlag, G. Schenck, Abteilung Verlag für Verkehrswissenschaft, Berlin W. 9. kiadásában a folyó évben 267 oldalas szakmunka jelent meg, mely az eddigi, bár számos s többnyire csak a táviróval bizonyos szempontból foglalkozó művek mellett a tárgykört minden oldaláról megvilágító egyetemes távirótörténetet nyújt a tanulni vágyóknak. Az új mű így kétségkívül hiánypótló s azt igen sokan nagy haszonnal fogják forgatni. A művet több kép és táblázat tarkítja, gazdag tárgymutatója pedig a benne való eligazodást könnyíti meg az olvasónak. (J. T. 1931. 7.)

Etude de téléphonie et télégraphie; la recherche des qualités acoustiques en téléphonie, le problème de la télégraphie rapide. (Táviró és távbeszélő tanulmány, az akusztikai minőségek kutatása a távbeszélőnél, a gyorstáviró problémája) címen E. Reynaud-Bonin párisi posta- és táviró-mérnökfőnök, távbeszélő igazgató, a modern távbeszélő és táviró szolgálat problémáit tárgyalja 170 oldalas, 110 ábrával tarkított szakmunkájában. A művet „Les presses universitaires de France” 49 boulevard Saint Michel, Paris könyvkiadó vállalat adta ki. Ára 45 fr. franc. (J. T. 1931. 7.)

„Gegenwartsfragen der Deutschen Reichspost”. (A német birodalmi posta aktuális kérdései) címen a berlini Verwaltungs Akademie 1930. 40. és 41. kötet jelzéssel a „Post und Telegraphie in Wissenschaft und Praxis” gyűjtemény keretében az 1930. évi német posta-távíró tudományos hét előadásait kiadta. Egy-egy kötet ára 3.25 márka. (T. P. 1931. 14.)

Deutscher Reichspost-Kalender für 1932 (A német birodalmi posta 1932. évi naptára) a Konkordia-Verlag könyvkiadó vállalat (Leipzig, C. I. Goethe-strasse 6.) kiadásában s a birodalmi postaminiszter támogatása mellett ez év november havának első felében jelenik meg. Mint az előző években, úgy ez évben is leszakítható lapokból álló alakban jelenik meg s 160 lapon a naptári adatokon kívül időszzerű képeken és grafikai ábrákon megfelelő magyarózó szövegek kíséretében hívja fel a közönség figyelmét a posta különböző belföldi és külföldi szolgáltatásaira. A naptár a német postának a közgazdasággal és forgalommal való szoros kapcsolatát különösen kiemeli s ily módon is felhívja a közönség figyelmét a német birodalmi posta sokoldalú üzemére s egyuttal ismerteti, hogy a különböző szolgálati ágakat miként lehet a legelőnyösebben a gyakorlati életben felhasználni. A naptár ez alkalommal már negyedízben jelenik meg s a német posta-igazgatás bizonyossággal számít rá, hogy úgy mint az előző évfolyamok, ez a kiadás is a közönség felvilágosítása s a propaganda-szolgálat szempontjából a hozzá fűzött várakozásnak meg fog felelni. (A. R. 1931. 82.)

„Faraday”. (Faraday életrajza). Irta: E. W. Ashcroft). Kiadta a British Electrical and Allied Manufactures Association (London). Ára 7 shilling 6 p. A mű Faraday-nak, az elektromágneses inductio felfedezőjének ez év szeptemberében ünneplott 100 éves születési évfordulója alkalmával jelent meg s megjelenése mintegy hódolatot jelent a nagy feltaláló szellemének, kinek zsenialitása az elektromosság terén korszakalkotó felfedezéshez juttatta az emberiséget. Mivel a nagy tudós életéről eddig még elég gyér adatok állottak az utókor rendelkezésére, a jubiláris mű megjelenése e téren hézgapótló. (T. T. J. 1931. 98.)

„Länderkarten des Europäischen Fernsprechnetzes” (Az európai távbeszélőhálózat térképei) címen az „Europäischer Fernsprechdienst” német szaklap kiadásában (Verlag Europäischen Fernsprechdienst Berlin—Charlottenburg 9, Rognitzstrasse 8) 52 oldalas, kimerítő tárgymuta-

tóval és tartalomjegyzékkel felszerelt távbeszélőhálózati térképgyűjtemény jelent meg, mely teljes áttekintést nyújtó nemzetközi távbeszélőforgalmi táblázatokkal mutatja be az európai országok ezidőszertinti távbeszélőhálózatát; különös tekintettel a várható fejlődésre. Az immár negyedik kiadást ért pompás térképgyűjtemény ára 2 márka.

Hétnyelvű nemzetközi távbeszélő-szakszótár. „Vocabulaire téléphonique international en sept langues” címen Párisban, a Librairie de l'enseignement technique kiadásában (Páris, 3 rue Thénard) 386 oldalas távbeszélő-szakszótár jelent meg. A francia, német, angol, svéd, spanyol, olasz, orosz nyelvű szakszótár ára postai költséggel együtt 100 fr. frank. A szakszótár hivatalos szövegét a nagytávolságú távbeszélőforgalom nemzetközi tanácsadó bizottsága (C. C. I.) állította össze s azt a német, spanyol, francia, angol, olasz, svéd és orosz távbeszélőigazgatások felülvizsgáltatták. A kiváló munka, mely a távbeszélőszakkifejezések grafikai jeleit is tartalmazza, négy főrészből áll, ú. m.: berendezések, vonalak, továbbítás és üzem. A főrészek mindegyike több alcsoportra oszlik, melyek mindegyike több érdekes táblázatot tartalmaz. A művet gondosan összeállított tárgymutató egészíti ki. (J. T. 1931. 4.)

„10 Jahre Deutsche Fernkabel Gesellschaft” címen a Deutsche Fernkabel Gesellschaft 10 éves fennállása alkalmából pompás 78 oldalas alkalmi munkát adott ki, mely érdekes képek kíséretében ismerteti a társaság 10 éves történetét s a társaság szervezetének és ügymenetének nevezetesebb megnyilvánulásait és eseményeit. Az érdekes és külalakjára nézve is igen tetszetős szakmunka első oldalán a Reichspostministernek az évforduló alkalmából a társasághoz intézett elismerő leiratát olvassuk, melyben a német távkábelhálózat kiépítésében oly jelentős szerepet betöltött társaság eddigi működését méltatja s a jövőt illetőleg további sikereket kíván.

Flaszik Jenő m. kir. posta műszaki igazgató: Távíró és távbeszélő berendezések leírása, kapcsolása és üzemen tartása (230 oldal 67 lap rajz-melléklettel, az Országos Postás Zene- és Kultúr-Egyesület kiadása, Budapest, 1930.)

A kiváló szerző határozott célkitűzéssel írta meg nagyszabású munkáját. Tankönyvet akart írni, hogy vezetője, támogatója legyen azoknak, akik az intézetnél használatos távíró- és távbeszélő-berendezéseket és áramforrásokat meg akarják ismerni.

Flaszik igazgató kartársunk könyve igazi tankönyv, jó beosztású és tagozású, könnyen érthető, magyaros nyelvezettel.

Szerző, feltételezve az elemibb fizikai és elektrótechnikai ismereteket, mindjárt a szakismeretek tagolásába kezd. Az I. és II. részben (28 oldal) részletesen tárgyalja a táviró- és távbeszélő-berendezéseknél használt áramforrásokat és biztosító berendezéseket. A III. rész a táviró-berendezésekről szól: a táviró rendszerek, táviró-írógép, Kiss-féle gép, közvetlen kapcsolású Hollós-féle kékiro, régi- és újszabványú kopogó, a billentők, jelfogók, a berendezések kapcsolása, keresztlemez-es váltó, tájoló, segédkészülékek leíró modorban való tárgyalása (17—34. §.).

A táviróról szóló következő fejezetek (35—42. §.) a kisebb és nagyobb táviró-hivatalok berendezését (gépek és segédkészülékek szerelése, a vonaltelepek elemszámának meghatározása, az elemek elhelyezése, biztosító berendezések, vonalváltók, gépasztalok szerelése, telepváltók), a berendezések szabályozását, a hibakeresések módszereit és a berendezések karbantartását ismerteti.

A távbeszélő-berendezésekről szóló részben a helyi és közös telepű készülékek alkatrészeit, azok kapcsolását, biztosítását, továbbá a magyar posta készülék-típusait és a belső szerelés technikáját ismerjük meg. Különösen figyelemreméltó fejezet a 64. §., melyben a készülékek vizsgálatának, javításának és szabályozásának sokoldalú megvilágításával igen megkönnyíti a készülékjavítással szakszerűen foglalkozó szerelők és műszerészeink munkáját.

A 66—93. §-ok a helyitelepes központok kapcsoló elemeit és szekrényeit ismertetik. Végül itt is nagy terjedelemben vannak felsorolva a hibák felismerésére és elhárítására vonatkozó módszerek. Általában az utóbbi fejezetek a könyv legsikerültebb részei, mert a sok új és legytoln szaporodó ismereteket rendszeres adagolással nyújtja és biztos kézzel vezeti az olvasót.

A könyv hátralevő részében (94—112. §.) szerző a közöstelepű és automatarendszerű készülékeket és központokat tárgyalja. Ezekben a fejezetekben szerző látványosan általában ismeretek előadására törekszik, mellőzi azokat a részeket, amelyek megértéséhez már nagyobb előképzettség szükséges. Részletesebben csupán a készülékek, továbbá az 1, 2 és 5 mellékállomású kapcsolószekrények leírásával és kapcsolásával foglalkozik. Talán az utóbbiakat is célszerű lett volna csak általánosságban tárgyalni, mert megértésükhöz már nagyobb elméleti felkészültség szükséges, mint amit a szerző az előzők

megértéséhez feltételezett. Ugyanezen okból az automatikus központról írott fejezetek is részleteseknek látszanak.

Igen jó szolgálatot tesz a könyv végén levő, hat oszlopból álló kimutatás, mely könnyen áttekinthető módon adja meg a táviró- és távbeszélő-berendezések általános és részletes hibáit.

A szöveget kísérő ábrák külön lapokból álló gyűjteményben találhatóak és a szövegnek igen értékes kiegészítő részei. A készülékek távlati ábrázolása rendkívül szemléletes és érthetővé teszi az anyagot a géprajz-olvasásban kevésbé járatos olvasónak is. Az ábrákhoz külön írt magyarázó szöveg pedig a rajzgyűjteményt önálló használatra is alkalmassá teszi.

A könyv és rajzgyűjtemény kiállítása a szerző kiváló ízlését dicséri.

Örömmel állapítjuk meg, hogy e kötettel szakirányú irodalmunk nagy és hézagpótló művel gyarapodott, mely hivatva van a m. kir. posta személyzetének munkáját támogatni, tudását gyarapítani, hogy továbbra is megfelelhessen azoknak a fokozott kívánalmaknak, melyek egyrészt a nagyközönség, másrészt az intézet vezetősége részéről felmerülnek.

Flaszik a legnehezebb időkben, fáradságot nem ismerve, szabadidejének feláldozásával a legteljesebb önzetlenséggel dolgozta fel és rendszerezte a hatalmas anyagot. Ebben az anyagias világban erkölcsi sikerekért dolgozni a legnagyobb erény! Vajha nemes példája sok követőre talál!

Szerkesztői üzenetek.

Communications de la Rédaction.

Balázs János postamester, Heves. Minthogy kivetett és az adófelszámolási bizottság által már felülvizsgált adóról van szó, annak megfizetése alól — véleményem szerint — kitérni nem lehet. Különben is a közigazgatási bírósághoz adóügyben benyújtott fellebbezésnek hatáskörrel bírósági hatálya nincsen. Egyébként tudomásom szerint jövedelmi adóügyekben más esetből kifolyólag már történt fellebbezés, de az a közigazgatási bíróságnál még döntés alatt áll.

M. K. Budapest. A postaisztiz tanfolyam október elején megnyílik, a kiadói tanfolyam azonban előreláthatólag elmarad.

Postamester, Budapest. Lapunk 1930. évi teljes évfolyama még rendelkezésre áll. Ára a Műszaki Közleményekkel együtt 12

pengő. Régebbi teljes évfolyamokkal már nem szolgálhatunk. A magyar távbeszélő 50 éves jubileuma alkalmából kiadott jubi-

leumi szám ára 5 pengő. Megrendelhető a felelős szerkesztőnél: Krisztina-körút 12. szám, VI. emelet, 607. ajtó.

Kiadó: Dr. LŐRINCZY GABOR, m. kir. postatitkár.

Ingyen aranytöltőtollat *tizennégy karátos, eredeti amerikai gyártmányút (Parker rendszerű nyomótöltéssel) vagy egy*

Kürschner-féle kézilexikont *900 oldal, 32 táblázattal vagy egy*

Rádió-lámpát kap *a RADIOWELT minden éves előfizetője.*

Kérjen még ma mutatványszámot a RADIOWELT kiadóhivatalától, Wien, I. Pestalozzigasse 6. Legrészletesebb rádióműsorok, érdekes olvasmányok, gazdag műszaki rész, utasítások berendezések létesítésére, hangos film, rövid hullámhosszak, nagyszámú rézkarcillusztrációk, nyelvtanfolyamok és érdekesítő regények közlése.

SIRIUS MŰVEK **akkumulátor és elemgyár r.-t.**

Budapest, VI., Petneházy-u. 72. Telefon: Aut. 924—02.

a M. kir. Posta, a M. kir. Államvasutak, a M. kir. Honvédelmi Minisztérium és az összes közüzemek szállítója.

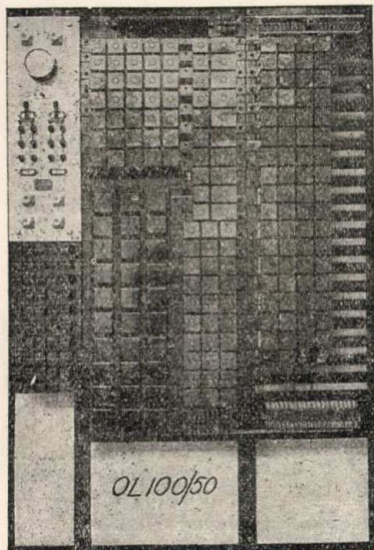
Rádió, telefon, jelző és műszerelemei

elismerten **kitűnőek** és kizárólag **hazai** gyártmányok

„ERICSSON”

MAGYAR VILLAMOSSÁGI RT.
BUDAPEST
Fehérvári-ut 70.

Tel.: J. 454-55, LÁ. 4-55.

50 vonalas, 100-ig bővíthető automatikus kapcsoló.

Gyártmányaink mindinkább
közismeretté váló sajátságai:

1. Megbízható működés.
2. Minimális karbantartási költség.
3. Tetszetős külső és gondos belső kidolgozás.
4. Versenyképes árak.

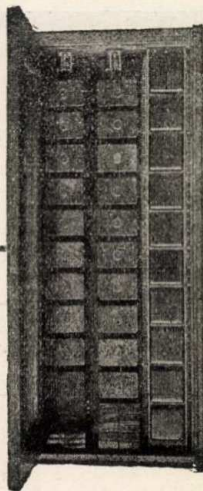
Az 1931. év újdonságai:

Automatikus házi telefonberendezések 12-1000 vonalig.

Állami csatlakozás 4 fővonalig.

billentőgombos készülékekkel.

Alközpontok 100 vagy 1000 vonalig bővíthető rendszer szerint. Házi és kimenő állami kapcsolások kezelő nélkül. Bejövő hívások fogadására és továbbítására manuális vagy félautomatikus közvetítő berendezés. Teljesen automatikus vidéki központok és hálózatok, interurbán forgalomban is kezelő nélkül, bármely vonalszámra.

24 vonalas kapcsoló.

RADIÓ

KÉSZÜLÉKEKET ÉS ALKATRÉSZEKET

VÉDJECCYEL

csak

TELEFONGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

gyárt.

Splendid 6+1 lámpás hálózati készülék

Stabilodyn 3+2 lámpás hálózati készülék

Gloria 2+1 lámpás hangszórós hálózati készülék

Gloriett 2+1 lámpás hálózati készülék

Neutrodyn 5 lámpás telepes készülék

Rádióalkatrészek